

ISSN 0859-8185 (Print)

ISSN 2821-9988 (Online)

ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร

Phetchabun Rajabhat Journal

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566

ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร
PhetchabunRajabhat Journal
ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

นโยบาย	1. สนับสนุนผลงานวิชาการของมหาวิทยาลัย 2. เผยแพร่ผลงานวิชาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป 3. สร้างความรู้และองค์ความรู้ที่ถูกต้อง พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล
ขอบเขตงาน	เนื้อหาเป็นวารสารวิชาการที่เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยสาขาวิชาที่รับตีพิมพ์ ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา บริหารธุรกิจ และการจัดการ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่ความก้าวหน้าทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา บริหารธุรกิจและการจัดการ 2. เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ แลกเปลี่ยนแนวความคิดเห็นเชิงวิชาการ หรือประสบการณ์ของผู้ที่อยู่ในวงการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และบุคคลที่มีความสนใจ
เจ้าของ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ที่ปรึกษา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ประเมินอิสระหรือพิชญพิจารณา (Peer review)

ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ประมวล
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช เรืองศรีตระกูล
รองศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร กาญจนกิจสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ศรีจำเริญ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธรักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ฦ วิเชียร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริปัฐ บัญครอง
รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อินทรไพโรจน์
รองศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุวรรณรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ชอมขุนทด
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรนภา พรหมมา
รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ อินทวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิวัตร พัฒนะ
รองศาสตราจารย์ ดร.อนิรุจน์ มะโนธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ มากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสนอ ตริวิเศษ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรุดี พิพรรณจินดา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตินันท์ ขาญโกศล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิโรจน์ บุณศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี สุวรรณศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณิดา ชนธพัทธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิฑูร ธนบดีกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยารัตน์ อีระธนชัยกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย ตั้งวรรณวิทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ ทศนอุดม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตินันท์ วารีนิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ ใจบุญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพงษ์ จรัสโรจนกุล

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ศรีล้านช้าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาพิษณุโลก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชา เดชสุภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร สุทิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญแสน เตียวบุญธรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ บุญเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ นียม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร แก้วทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ปิ่นวัฒนะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวรรณ ศุภวิทิตพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรตริล จุลกัลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายธาร ทองพร้อม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมสงวน ปัสสาโก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรีรัตน์ สุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรภพ จันทร์แสนต่อ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรชา อธิญวงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา สีดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อศักดิ์ ขอบแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร อภิรัตน์านุสรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุมาน จันทวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ภู หนองคาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เพิ่มชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญณวุฒิ ไชยรักษา
อาจารย์ ดร.ปิยนา ชื่นวาริน
อาจารย์ ดร.นิทรา เนื่องจำนงค์
อาจารย์ ดร.คุณานันท์ สุขพาสน์เจริญ
อาจารย์ ดร.เฉลียว เพชรทอง
อาจารย์ ดร.เรืองเดช เร่งเพียร
อาจารย์ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง
อาจารย์ ดร.อภิชาติ สังข์ทอง
อาจารย์ ดร.นงลักษณ์ สายเทพ
อาจารย์ ดร.ธนวัฒน์ จอมประเสริฐ
อาจารย์ ดร.บุญเลิศ วงศ์โพธิ์
อาจารย์ ดร.กุลภัส เทียมมิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ชันผณี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยรัตน์ มูลศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงผกา แก้วกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
สมาคมสิ่งแวดล้อมศึกษาแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล อยู่สุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลฉัตร ล้อมอัม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวิข ลอยมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎิญา มูลศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ คัมทรัพย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ อัมพานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ทองจิตติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แขก บุญมาทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตริณัฐ เอลลิส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อาณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษยากร ตีระพฤติกุลชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนณา ตั้งวรรณวิทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิปปา ดร.พิศุทธิ์ บัวเปรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร แท่นทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ กองเต็ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ท้าวเงิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกชัย ตริทศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมลณัฐ ฉัตรตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชจรี สิงห์พันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.สุมาลี พิมพ์พันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ศรีเรืองฤทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัญ ศรีชีวิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนฉาย ไชยบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ทิมศร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จ.ส.อ. ดร.จุฬา เจริญวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรเมษฐ์ วงษ์พุทธิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สอนทน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงศ์ บัวชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิกันต์ ปานปราณีเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ ธรรมะตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวภา ชุมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณ สนใจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล ชะโยมชัย
อาจารย์ ดร.กัญญารัตน์ เดือนหงาย

[illegible]

อาจารย์ ดร.แก้วตา ผิวพรรณ
อาจารย์ ดร.จิรโรจน์ บุญราช
อาจารย์ ดร.เจน จันทรสภาเสน
อาจารย์ ดร.ฉลาด ยืนยาว
อาจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ แสงภูเขียว
อาจารย์ ดร.ณัฐแก้ว ช้องรอด
อาจารย์ ดร.โตมธราดล อนันตสาน
อาจารย์ ดร.นันทรักษ์ รอดเกตุ
อาจารย์ ดร.นิคม โยภัญญา
อาจารย์ ดร.ประยูร ไชยบุตร
อาจารย์ ดร.ปาณิสรา คงปัญญา
อาจารย์ ดร.พรรณภรณ์ ชันธพัทธ์
อาจารย์ ดร.พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง
อาจารย์ ดร.พุทธสุตา หนูดหะ
อาจารย์ ดร.รักชนก สมศักดิ์
อาจารย์ ดร.วิภากรณ์ พรพจน์พันธุ์
อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ รัตนภรณ์
อาจารย์ ดร.ศิริภา พรหมคำ
อาจารย์ ดร.สุดดี คำมี
อาจารย์ ดร.เอนกพงศ์ ธรรมาธิวัฒน์
อาจารย์ ดร.สุภัทนี ชุนสิงห์สกุล
อาจารย์ ดร.ภูมินทร์ เหลาอำนาจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กองบรรณาธิการที่ปรึกษา

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการสังคม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร กาญจนกิจสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธรักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตินันท์ ชาญโกศล
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกมล วิเศษศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุวรรณรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ธรรม์ณชาติ วันแต่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ นิยม
อาจารย์ ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎิยา มูลศรี

ผู้ประสานงาน

นางสาวชุติมา พุ่มอ่อน

ฝ่ายวารสารออนไลน์

นายบรรจง สุรินทร์

นางสาวชุติมา พุ่มอ่อน

ฝ่ายดำเนินงาน

นางสาวชุติมา พุ่มอ่อน

นางสาวศิรินทิพย์ ผลประเสริฐ

นางปิยนันท์ เพ็ญสุตร

นายเกื้อกุล พิมพ์ดี

นายบรรจง สุรินทร์

นางรัตดา สำราญพันธุ์

นางสาวมณีนุช เกตุแพง

นางกฤษฎิณภักดิ์ ทองสี

นางสาวรมิดา สายทอง

นางสาวภัสราภรณ์ บุญสิงห์

นายยศรพี ทองเจริญ

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

โทรศัพท์ 056-717141 โทรสาร 056-717141

E-mail: phetchabun_rajabhat_journal@outlook.com

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความที่จะเสนอตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นผลงานที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ และต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน
2. ทุกบทความที่ตีพิมพ์ได้รับการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการจากผู้ประเมินอิสระและพิชญพิจารณา (Peer Review) อย่างน้อยบทความละ 3 คน โดยปกปิดชื่อผู้พิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิ (Triple Blind) และบทความจากผู้พิมพ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
3. ผู้พิมพ์ต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนดและผู้พิมพ์ต้องยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นสุดท้ายก่อนเผยแพร่

ISSN: 0859 – 8185 (Print)

ISSN: 2821 – 9988 (Online)

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิษณุโลกเปเปอร์แอนด์ซัพพลาย

1/20 ถนนบรมไตรโลกนารถ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ 055-225037, 086-4284710

แฟกซ์ 055-225037

จำนวน 50 เล่ม

บทบรรณาธิการ

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ได้ดำเนินการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและยาวนานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความก้าวหน้าทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา บริหารธุรกิจและการจัดการ เพื่อเป็นสื่อกลางในด้านการสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการเหล่านี้ อีกทั้งแลกเปลี่ยนแนวความคิดเห็นเชิงวิชาการ และประสบการณ์ของผู้ที่อยู่ในวงการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปัจจุบันวารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สารได้รับการพิจารณาให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) แต่ทั้งนี้ด้วยการตั้งเป้าหมายประกอบกับความมุ่งมั่นของคณะผู้ดำเนินงานที่จะร่วมกันผลักดันให้วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สารก้าวสู่กลุ่มที่ 1 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ให้ได้ในเวลาต่อไป

ฉบับนี้เป็นปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566 ประกอบด้วย บทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง และบทความวิจัย จำนวน 8 เรื่อง บทความที่น่าสนใจในเล่มนี้ส่วนใหญ่มาจากการวิจัยที่มาจากโจทย์เชิงพื้นที่ โดยผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ประเมินอิสระหรือพิชญ์พิจารณา (Peer Review) อย่างน้อยบทความละ 3 คน ในสาขาวิชานั้น ๆ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

แนวทางการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนเจนเอเรชันซี	1-11
Guidelines for Teaching English to Generation Z Students	
อารีรักษ์ มีแจ้ง	
Areerug Mejang	

บทความวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ: กรณีศึกษาแมคโดนัลด์ จังหวัดปทุมธานี	13-24
Service Marketing Mix and Brand Equity as Factors Influencing Repurchase Decisions: A Case Study of Mcdonald's in Pathum Thani Province	
กฤษดา เชียรวัฒนสุข, สุกัญญา ใจดี, ศุภลักษณ์ บุญโส และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ	
Krisada Chienwattanasook, Sukanya Jaidee, Supalak Boonso and Kittiphun Khongsawatkiat	
กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	25-32
Math Camp activity to Promote Mathematical Problem-Solving Skill	
ณัฐกานต์ พึ่งกุล, กำธร คงอรุณ และพรพิมล อ่อนศรี	
Nattakarn Phurngkuson, Kamton Kongarun and Pornpimol Onsri	
คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ: กรณีศึกษา ทณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	34-42
Quality of Work Life of Civil Servants: Case Study of Medical Correctional Institution	
ทิวพร ภูมิภูติกุล และภริดา ชัยรัตน์	
Tiwaporn Pumiputikun and Pirada Chairat	
การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคูดบาก จังหวัดสกลนคร	43-50
Providing Civil Registration Services at the Kud Bak District Registration Office, Sakon Nakhon Province	
วชิรวิทย์ ใจกรุณา, สุป็น สมสาร และดนัย ลามคำ	
Wachirawit Jaikaruna, Supan Somsa and Danai Lamkham	
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก	51-62
Academic Administration of Schools Under Eastern Bangkok Group, Bangkok Metropolitan Administration	
นคร ยศสมบัติ และปทุมพร เปี้ยถนอม	
Nakorn Yossombut and Patumphorn Piatanom	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	63-75
Guidelines for the Development of Information Systems for Aviation Management, Conservation of Natural Resources and Environment สมคิด ภูมิโคกรักษ์, อภิเศก ปั่นสุวรรณ, กมลพร อุปการแก้ว, อริศา จิระศิริโชติ และศุภฤกษ์ โออินทร์ Somkid Phumkokrux, Apisek Pansuwan, Kamonporn Upakankaew, Arisa Jirasirichote and Supharerk O-in	
การบริหารจัดการสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสาน ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	77-87
The Management of Building a Learning Base for Integrated Farming Practices at Bang Nok Khwaek, Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province พงษ์ศักดิ์ เจริญงามเสมอ, พรรณี โรจนเบญจกุล, ทิพย์วารินทร์ เบ็ญจนิรัตน์, จตุพร อุ้นประเสริฐสุข และจิรวัดน์ สุตสวาท Pongsak Jaroengngamsamer, Phannee Rojanabenjakun, Tipvarin Benjanirat, Jatuporn Ounprasertsuk and Jirawat Sudsawat	
ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้าง ในเขตพื้นที่ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	89-97
Factors Affecting Primary GMP Management of Bangchang Community in Banchang Subdistrict, Ampawa District, Samut Songkhram Province พรรณี โรจนเบญจกุล, ทิพย์วารินทร์ เบ็ญจนิรัตน์, พงษ์ศักดิ์ เจริญงามเสมอ, จตุพร อุ้นประเสริฐสุข และจิรวัดน์ สุตสวาท Phannee Rojanabenjakun, Tipvarin Benjanirat, Pongsak Jareanngamsamear, Jatuporn Ounprasertsuk and Jirawat Sudsawat	
Publication Ethics (จริยธรรมการตีพิมพ์)	99-100
หลักเกณฑ์และรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ	101-109

แนวทางการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนเจนเนอเรชันซี Guidelines for Teaching English to Generation Z Students

อารีรักษ์ มีแจ้ง

Areerug Mejang

แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Department of Curriculum and Instruction, School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author E-mail: areerugm@hotmail.com

Received: January 13, 2023; Revised: June 24, 2023; Accepted: June 27, 2023

บทคัดย่อ

ผู้เรียนปัจจุบันเกิดในยุคที่เรียกว่าเจนเนอเรชันซี (Generation Z) เป็นยุคที่โลกมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้มีคุณลักษณะส่วนบุคคลและมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างจากผู้เรียนในรุ่นก่อน ๆ และส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย การสอนด้วยวิธีการแบบเดิมจึงอาจไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ครูจึงควรตระหนักในความสำคัญของประเด็นดังกล่าว และนำมาพิจารณาประกอบการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจจะทำให้บทเรียนมีความหมาย ช่วยพัฒนาศักยภาพทางภาษา สร้างแรงจูงใจในการเรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษ และนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนได้

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันความรู้ให้แก่ครูสอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับผู้เรียนเจนเนอเรชันซี ในด้านคุณลักษณะและรูปแบบการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางและตัวอย่างการนำความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการสอน, ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ, ครูภาษาอังกฤษ, ผู้เรียนเจนเนอเรชันซี

Abstract

Today's learners were born in an era known as "Generation Z." It is a time when the world has advanced in technology. Therefore, they grew up in an environment where technology was essential to their daily lives. This has an impact on their personal characteristics and learning styles, which are different from those of learners in the previous generation. Also, it affects teaching and learning management, especially teaching English as a foreign language in Thailand. Conventional teaching methods may not be suitable for the changing context of learners. Teachers should be aware of the importance of such issues, and take them into account in the design of the teaching and learning process. Performing activities that are in line with the learners' aptitudes, abilities, and interests will make lessons meaningful, develop their language potential and motivation to study, help them realize the benefits of learning English, and eventually lead to their success in learning.

This article, hence, aims to share knowledge with English teachers about Generation Z learners in terms of their characteristics and learning styles. It also presents guidelines together with examples of applying such knowledge that will help promote effective English language instruction.

Keywords: Teaching guidelines, English as a foreign language, English language teachers, Generation Z students

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษกำลังเผชิญกับความท้าทายในด้านบริบทของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนไป โดยผู้เรียนปัจจุบันส่วนใหญ่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 2000 - ค.ศ. 2012 ในยุคที่เรียกว่า เจเนอเรชันซี (Generation Z: Gen Z) (Reilly, 2012, p. 3) เป็นช่วงเวลาที่โลกมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี จึงเกิดและเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย สภาพแวดล้อมนี้หล่อหลอมให้คนยุค Gen Z มีคุณลักษณะส่วนบุคคล รวมทั้งมีความชอบในรูปแบบ หรือวิธีการเรียนที่แตกต่างกับผู้เรียนในยุคที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยี ชอบสื่อสารผ่านสื่อสังคม สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ชอบความท้าทาย มีทักษะทางสังคม ชอบการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหา และชอบการเรียนรู้อย่างอิสระ นอกจากนี้เทคโนโลยียังทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการ แหล่งความรู้ใหม่ ๆ มีขอบข่ายกว้างมากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียน การสอน เนื่องจากบริบทของผู้เรียนในเรื่องของวัย ระดับชั้น ความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถในการทำงาน และรูปแบบการเรียน ล้วนเป็นปัจจัยที่ครูต้องนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียน การสอน

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนภาษาแบบท่องจำอาจไม่สอดคล้องกับ บริบทของผู้เรียนดังที่กล่าวมาข้างต้น และไม่สามารถสร้างความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้ โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศที่แรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของ ความสำเร็จ โดยมีครูและการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นตัวแปรที่สำคัญ (Alizadeh, 2016, p. 14) ความรู้ เกี่ยวกับผู้เรียนในด้านคุณลักษณะ และรูปแบบการเรียนจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอน ครูต้อง ปรับวิธีการสอน กิจกรรม และสื่อการสอน (Demir & Sönmez, 2021, p. 681) ให้เหมาะสม จึงจะนำไปสู่ ความสำเร็จของทั้งครูและผู้เรียน

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการอธิบายคุณลักษณะของผู้เรียน Gen Z พร้อมทั้งสังเคราะห์ความคิดเห็น และผลการวิจัยของนักวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมหรือที่ผู้เรียนชื่นชอบ จากนั้นจึงนำเสนอ แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่นำบริบทของผู้เรียนดังกล่าวมาบูรณาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครู ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คุณลักษณะของผู้เรียน Generation Z

แนวคิดในการแบ่งกลุ่มคนตามยุคสมัยเกิดจากนักเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าสภาพสังคมแต่ละช่วงเวลามีความ แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อความคิด ทัศนคติ วิถีชีวิต ค่านิยม ความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมของบุคคล โดยมีการ นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในด้านธุรกิจ การแบ่งประชากรตามช่วงปีเกิดมีหลายยุค แต่ยุคที่มีการกล่าวถึงมาก ได้แก่ Baby Boomer หรือ Gen B (ค.ศ.1946 - ค.ศ.1964) Generation X หรือ Gen X (ค.ศ.1965 - ค.ศ.1980) Generation Y หรือ Gen Y (ค.ศ.1981 - ค.ศ.1999) และ Generation Z หรือ Gen Z (ค.ศ.2000 - ค.ศ.2012) (Reilly, 2012, p. 3) อย่างไรก็ตามนักวิชาการแต่ละท่านอาจกำหนดช่วงปีเกิดของคนในแต่ละยุคแตกต่างกัน เล็กน้อย

ในวงการศึกษากลุ่มประชากรที่ได้รับความสนใจคือ Generation Z หรือที่มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ ได้แก่ Gen Z, Gen Zers, Zoomers, iGeneration, Centennials, Homelanders, Post-millennials, Gen Tech, Digital natives (Chalk, 2022; Eldridge, 2022) มีอายุระหว่าง 10-25 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา และ ผู้ที่กำลังเข้าสู่วัยทำงาน ผู้เรียนในยุคนี้เกิดมาในช่วงของความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ความสะดวกสบาย

ของสภาพแวดล้อมรอบตัว จึงทำให้มีคุณลักษณะที่ค่อนข้างแตกต่างจากผู้เรียนในยุคอื่นเป็นอย่างมาก นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและสรุปคุณลักษณะของคนยุค Gen Z ไว้ดังนี้

Dolot (2018, p. 45) ได้สังเคราะห์เอกสารของนักวิชาการต่าง ๆ และอธิบายคุณลักษณะของคน Gen Z ว่าเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในโลกสองใบ คือ โลกแห่งความจริง (real world) และโลกเสมือนจริง (virtual world) เป็นผู้ที่สามารถสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ และส่งต่อข้อมูลไปยังผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว สามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายในการสื่อสารระหว่างกัน ชอบแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตนผ่านทางสื่อสังคม เช่น Twitter, Blogs, Internet forums ชอบแชร์ภาพถ่ายและคลิปบน Instagram, Pinterest, Snapchat และ YouTube เป็นทั้งผู้ผลิตและสร้างเนื้อหาในอินเทอร์เน็ต การที่เขาเหล่านี้ต้องใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานหลายอย่างพร้อมกัน ทำให้ขาดสมาธิในการจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นเวลานาน และขาดความสามารถในการจดจำ คนยุคนี้ต้องการประสบความสำเร็จในงานอาชีพอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก ไม่ให้ความสนใจกับความมั่นคงในการทำงานจึงทำให้เปลี่ยนงานบ่อย ไม่ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ชอบทำงานเป็นผู้ประกอบการ โดยมองว่ารายได้ดีและมีอิสระเป็นอิสระ

ในส่วนของผู้เรียน Chalk (2022) กล่าวว่า ผู้เรียน Gen Z เป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยและใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต พึ่งพาโซเชียลมีเดียในการดู การฟัง การอ่าน การเล่น และการแบ่งปันข้อมูล ให้คุณค่ากับการมีปฏิสัมพันธ์ ชอบที่จะได้รับประสบการณ์ตามความต้องการของตนเอง มีความสนใจระยะสั้น เนื่องจากสามารถได้รับบริการต่าง ๆ อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองและความเป็นอิสระ Misiura (2018, p. 184-186) อธิบายว่า Gen Z ใช้ชีวิตอยู่ในโลกของอินเทอร์เน็ต เปิดใจกว้างกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใช้สื่อสังคมในการสื่อสาร เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ให้บริการข้อมูล มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี ชอบนวัตกรรมใหม่ ๆ คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันผ่านสื่อต่าง ๆ สามารถทำงานหลายอย่างได้ในขณะเดียวกัน และตัดสินใจอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังชอบการเรียนรู้อย่างอิสระตามวิธีการของตนเอง ชอบการทำงานเป็นทีม ไม่ใส่ใจรายละเอียด อาจเชื่อในข้อมูลที่ได้ฟังหรือได้อ่านโดยปราศจากการตรวจสอบความถูกต้อง มีความมั่นใจในตนเอง และจะสนใจเรียนเฉพาะเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง (Seemiller & Grace, 2016 และ Shatto & Erwin, 2016 อ้างถึงใน ดนุลดา จามจุรี, 2563, น. 10-13)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปคุณลักษณะของผู้เรียน Gen Z ได้ดังนี้

1. มีความสามารถในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ชอบใช้สื่อสังคมในการสื่อสาร
2. มีความมั่นใจในตนเอง และมีทักษะทางสังคม
3. มีความคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษจากสื่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
4. มีความสามารถในการทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน
5. มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
6. เชื่อในข้อมูลที่ได้รับโดยปราศจากการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
7. ช่วงความสนใจสั้น จะเรียนรู้ได้นานเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น
8. ไม่ใส่ใจรายละเอียด ตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

จากข้อสรุปข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะส่วนตนของผู้เรียน Gen Z บางประการ ได้แก่ การเชื่อในข้อมูล โดยขาดการตรวจสอบความถูกต้อง การไม่ใส่ใจรายละเอียด การตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์อาจไม่จัดว่าเป็นคุณลักษณะที่ดีนักเนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่าความสามารถดังกล่าวเป็นหนึ่งในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ควรต้องพัฒนาให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงควรนำคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนมาร่วมพิจารณาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และในขณะเดียวกันก็ควรตระหนักในส่วนที่บกพร่อง และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน Generation Z

จากคุณลักษณะของผู้เรียนที่กล่าวมา นักวิชาการได้นำมาวิเคราะห์เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชื่นชอบ ดังตัวอย่างผลการศึกษาต่อไปนี้

Nicolas (2020, p. 4) สรุปผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Barnes & Noble College (2016), Duffy (2018) และ Nagal (2013) โดยพบว่า ผู้เรียน Gen Z ชอบการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านยูทูบ (YouTube) ชอบการมอบหมายงานที่มีการให้แนวทางการปฏิบัติ และตัวอย่างการทำงานที่ชัดเจน ไม่ชอบการทำงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ชอบการทำงานกลุ่มอย่างมีอิสระ และพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ 3 อันดับแรกที่ผู้เรียนชื่นชอบ ได้แก่ การอภิปราย การให้คำชี้แนะในการเรียน การทำงานแก้ปัญหา ส่วนวิธีการเรียนชอบเรียนผ่านเว็บไซต์ (website) ที่มีเอกสารประกอบ หนังสือเรียนดิจิทัล (digital textbook) และ วิดีทัศน์ออนไลน์ (online videos) ส่วน Purcell et al., (2012) รายงานว่าผู้เรียนชอบการศึกษาค้นคว้าผ่าน google หรือเครื่องมือสืบค้นออนไลน์ ใช้สารานุกรมออนไลน์ (online encyclopedia) ยูทูบ (YouTube) และสื่อสังคมต่าง ๆ (social media sites) ไม่ชอบฟังการบรรยาย และไม่ชอบการอ่านหนังสือในรูปแบบของเอกสาร Nicolas (2020, p. 5-9) พบว่า ผู้เรียนชอบการเรียนรู้จากวิดีโอ และคลิปในยูทูบ (YouTube clips) การบรรยายที่มีพาวเวอร์พอยท์ (powerpoint) ประกอบ ชอบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่หลากหลาย ชอบการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง การนำเสนองาน และแบบทดสอบแบบมีตัวเลือก ในส่วนของหนังสือเรียน นักเรียนจะไม่ซื้อหนังสือเรียน จะใช้การขอยืมหนังสือจากห้องสมุด หรืออ่านจากออนไลน์

Harmanto (2013, p. 3-5) อธิบายรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน Gen Z ที่จะเป็ประโยชน์ต่อครู ภาษาอังกฤษว่า ผู้เรียนชอบเรียนจากการได้ปฏิบัติจริง ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้สิ่งใหม่ หรือสิ่งที่ตนเองสนใจ ชอบการเรียนรู้จากสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงซึ่งเกิดจากความเคยชินที่พบจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ชอบการทำงานกลุ่มกับเพื่อนที่มีความสามารถแตกต่างกันโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น Google Apps, Wiki เป็นต้น เนื่องจากเชื่อว่าสามารถเรียนรู้จากการช่วยเหลือกัน มีความสนใจระยะสั้น แต่สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน เช่น ฟังเพลง ค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต สนทนาทางโทรศัพท์กับเพื่อน และทำการบ้านไปพร้อมกัน ชอบการเรียนรู้ผ่านสื่อที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน (edutainment) การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ดี และกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ Gen Z ยังชอบความท้าทาย ชอบเรียนรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ต่าง ๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ชอบการลงมือปฏิบัติ และชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Rassarin, 2018 อ้างถึงใน ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์และคณะ, 2563, น. 5) ดนุลดา จามจุรี (2563, น. 10-13) ได้วิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน และนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนดังนี้

1. ควรจัดสภาพการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การจัดโต๊ะเรียนที่หันหน้าเข้าหากัน หรือการใช้อินเตอร์แอคทีฟเทคโนโลยี (interactive technology) ที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบ และให้ข้อมูลป้อนกลับแบบทันที
2. ผู้สอนต้องเป็นผู้สร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้กิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ควรเน้นวิธีการเรียนรู้ และทำความเข้าใจเฉพาะแนวคิดที่สำคัญ
3. ควรนำเทคโนโลยี สื่อสังคม และเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอน และให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติภาระงาน
4. ควรเน้นกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ รู้จักกลั่นกรอง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
5. มีการแนะนำแหล่งข้อมูล วิธีการสืบค้น ที่จะช่วยในการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน

จากข้อเสนอแนะข้างต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน Gen Z สามารถสรุปได้ว่า ผู้เรียนชอบการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการเทคโนโลยี ชอบการลงมือปฏิบัติ ชอบการใช้อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ชอบกิจกรรมการแก้ปัญหา การทำงานกลุ่ม และได้รับความเพลิดเพลินจากการเรียน

แนวทางการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน Generation Z

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน Gen Z และรูปแบบการเรียนดังกล่าว จึงขอเสนอแนะแนวทางที่ครูภาษาอังกฤษจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้เขียนได้ประมวลมาจากแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ Harmanto (2013, p. 5-8); Misiura (2018, p. 186); Mohr & Mohr (2017, p. 88-92); Nicolas (2020, p. 9-10); Purcell et al. (2012); Sriprom et al. (2019, pp. 185-186); และ Zaitseva (2018 อ้างถึงใน Demir & Sönmez, 2021, p. 696) แล้วนำมาอธิบายเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา ในบริบทของสถานศึกษา รายวิชานี้ควรอยู่ในกลุ่มของภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้ 1) นำความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของ Gen Z ไปใช้ในการออกแบบรายวิชา โดยอาจศึกษาความต้องการจำเป็น (needs) ของผู้เรียน เช่น ความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เป็นต้น 2) เป็นรายวิชาที่เน้นความเพลิดเพลิน ใช้สื่อและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้บทเรียนมีความหมาย 3) จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การอภิปราย การถาม-ตอบ การใช้กิจกรรมแก้ปัญหา 4) บูรณาการสื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน 5) ใช้สื่อสภาพจริงที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และ 6) มอบหมายภาระงาน หรือชิ้นงาน โดยให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีในการทำงาน

2. การนำเทคโนโลยีมาบูรณาการกับการเรียนการสอน ตามแนวทางดังนี้

2.1 ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เช่น ใช้กระดานอัจฉริยะ และนำเสนอบทเรียนโดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต แทนการใช้กระดาน เป็นต้น

2.2 นำสื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจเป็นสื่อที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นเอง หรือที่ผู้อื่นได้พัฒนาไว้มาประกอบในขั้นตอนของการสอนในชั้นเรียน หรือเสนอแนะให้ผู้เรียนไปศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน โดยสื่อที่สามารถนำมาใช้มีดังนี้

2.2.1 การใช้วิดีโอเกม ผู้สอนสามารถศึกษาอธิบายได้ว่าวิดีโอเกมเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ผู้เรียนจะได้เรียนรู้อะไรบ้าง นอกจากนี้อาจมีคำอธิบายคำศัพท์และวลีที่ผู้เล่นต้องรู้ ผู้สอนสามารถเลือกเรื่อง และระดับภาษาได้ โดยทั่วไปผู้เรียนจะได้ฝึกการฟัง การอ่าน และหากการวิดีโอเกมนั้นสามารถเล่นเป็นคู่ หรือกลุ่มได้ ผู้เรียนก็จะได้ฝึกทักษะการพูดด้วยเช่นกัน

2.2.2 การใช้แอปพลิเคชัน (application) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1) แอปพลิเคชันที่ใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้ได้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ตัวอย่างเช่น Canva และ ClassPoint สำหรับผู้สอนใช้ในการสร้างสื่อการสอน และนำเสนอบทเรียน ส่วนผู้เรียนก็สามารถใช้ในการนำเสนอผลงานของตนเองได้เช่นกัน Quizziz, Kahoot สำหรับผู้สอนใช้ในการสร้างเกม และแบบฝึกหัดเพื่อตรวจสอบความรู้ด้านทักษะภาษา ClassPoint สำหรับผู้สอนที่นอกจากจะใช้ในการนำเสนอเกมรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกมแบบลากวาง เกมเปิดป้าย เกมจับคู่ แล้วยังสามารถใช้จัดทำวงล้อเพื่อสุ่มรายชื่อผู้เรียน สำหรับเรียกชื่อในการตอบคำถามได้อีกด้วย Padlet, Mentimeter สามารถนำมาใช้ในการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และ Tiktok สำหรับผู้สอนสร้างและนำเสนอวีดิทัศน์การสอน และผู้เรียนใช้ในการนำเสนอผลงาน เป็นต้น

2) แอปพลิเคชันที่นำมาใช้เสริมการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา หรือประเด็นทางภาษาที่หลากหลาย มีทั้งเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย สามารถดาวน์โหลด (download) ได้จาก app store หรือ play store ในที่นี้จะยกตัวอย่าง 4 แอปพลิเคชัน ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงภาพแอปพลิเคชัน Cake - Learn English & Korean
(ที่มา : <https://play.google.com>, 2565)

ภาพที่ 2 แสดงภาพแอปพลิเคชัน Speak & Practice Your English
(ที่มา : <https://apps.apple.com>, 2565)

ภาพที่ 3 แสดงภาพแอปพลิเคชัน Johnny Grammar Word Challenge
(ที่มา : <https://apps.apple.com>, 2565)

ภาพที่ 4 แสดงภาพแอปพลิเคชัน duolingo
(ที่มา : <https://apps.apple.com>, 2565)

- Cake - Learn English & Korean เป็นแอปพลิเคชันเรียนภาษาที่มีบทเรียนหลากหลาย สามารถเลือกเรียนได้ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง มีทั้งบทเรียนคำศัพท์ วลี ผู้เรียนสามารถฝึกฟัง พูด พร้อมทั้งยังสามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนแต่ละครั้งได้

- Speak - Practice Your English เป็นแอปพลิเคชันสำหรับฝึกสำเนียงการพูดด้วยบทสนทนาเสมือนจริงจากเจ้าของภาษา มีหลากหลายหัวข้อ และจุดเด่นคือ ผู้เรียนสามารถสวมบทบาทเป็นตัวละครต่าง ๆ และฝึกการโต้ตอบกับคู่สนทนา ทำให้ได้พัฒนาสำเนียงของเจ้าของภาษาและได้เรียนรู้คำศัพท์ไปพร้อม ๆ กัน

- Johnny Grammar Word Challenge เป็นแอปพลิเคชันฝึกภาษาที่มีหัวข้อหลากหลายทั้งไวยากรณ์ การใช้คำศัพท์ และการสะกดคำ

- duolingo เป็นแอปพลิเคชันฝึกภาษาหลายภาษารวมทั้งภาษาอังกฤษ เหมาะกับผู้ที่เริ่มต้นเรียนภาษา โดยผู้เรียนจะสามารถเรียนทีละขั้นไปเรื่อย ๆ และสามารถสอบข้ามระดับได้

2.2.3 การใช้เว็บไซต์เรียนภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง 4 เว็บไซต์ ต่อไปนี้

- <https://www.engvid.com/> เป็นเว็บไซต์ที่รวมวิดีโอการสอนภาษาอังกฤษหัวข้อต่าง ๆ มากถึง 1949 หัวข้อ เนื้อหาครอบคลุมทักษะทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน ไวยากรณ์ การออกเสียง และการสอบ IELTS, TOEFL เนื้อหาแบ่งเป็นระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง การดูวิดีโอจะให้ความรู้สึกเหมือนกับการเรียนกับผู้สอนในชั้นเรียน

- <https://www.bangkokpost.com/> ปกติเป็นเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษออนไลน์ แต่จะมีส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษ ในหัวข้อ Learning ที่เป็นประโยชน์ในการฝึกทักษะการอ่านและการฟังผ่านข่าวสารทั้งในและต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น Test yourself ผู้เรียนสามารถทดสอบความเข้าใจในการฟังและอ่านข่าวได้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีแบบฝึกหัดพร้อมเฉลยอยู่ท้ายบทอ่าน Video เป็นการฝึกอ่านและฟังข่าว โดยมีการให้ความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ Entertainment จะเป็น movie preview ที่มีวิดีโอแนะนำภาพยนตร์สั้น ๆ พร้อมบทสรุป และคำศัพท์สำคัญ เป็นต้น

- <https://www.examenglish.com/> เป็นเว็บไซต์ที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการเตรียมตัวสอบข้อสอบวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษต่าง ๆ เช่น TOEFL, IELTS, TOEIC, Cambridge English exams ได้แก่ C1 Advanced (CAE), B2 First (FCE), A2 Key (KET) and B1 Preliminary (PET) เป็นต้น ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบเพื่อวัดระดับตนเอง และฝึกทำข้อสอบประเภทต่าง ๆ ได้

- <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/> เป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกเรื่องของภาษาอังกฤษทั้งด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ การสื่อสาร สำหรับผู้เรียนหลายระดับ มีการนำเสนอด้วยสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถศึกษาบทเรียนได้จากสื่อสังคมอื่น ๆ ทั้ง Tiktok, YouTube, Instagram, Facebook และ Twitter

2.2.4 การใช้บทเรียนออนไลน์ ซึ่งครูอาจพัฒนาขึ้นเองหรือนำบทเรียนที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Language Learning-CALL) บทเรียน E-learning บทเรียน M-learning ตัวอย่างของสื่อประเภทนี้ ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการฝึกการออกเสียง การสอนคำศัพท์ การสอนทักษะการอ่าน การสอนทักษะฟัง-พูด เป็นต้น

2.3 ใช้สื่อสังคมต่าง ๆ ในการสื่อสาร ส่งงาน หรือเป็นพื้นที่สำหรับผู้สอนและผู้เรียนในการแบ่งปันข้อมูล ให้ความรู้ อภิปราย และให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เช่น ใช้ Dropbox onedrive, Google drive ในการแบ่งปันข้อมูล ใช้สื่อสังคม เช่น Facebook, Instagram, Tiktok, Blog ในการแบ่งปันข้อมูลและสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษา

2.4 ใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนที่มีการบูรณาการระหว่างการสอนในชั้นเรียนปกติกับการสอนนอกชั้นเรียนโดยมีการบูรณาการเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น

2.4.1 การสอนแบบโครงงาน (Project-based learning) ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกทำโครงงานของตนเอง ได้ใช้ทักษะการทำงานกลุ่ม การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ในการคัดเลือก จัดกลุ่ม และสังเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการสื่อสารในการนำเสนองาน ฝึกความรับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ และให้แนวทางการทำงานที่ชัดเจน

2.4.2 การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) เป็นรูปแบบการสอนที่ประกอบด้วยกิจกรรม 2 ส่วนคือ ก่อนสอน ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาของบทเรียนจากที่บ้านผ่านระบบอินเทอร์เน็ต วิดีทัศน์ หรือระบบออนไลน์อื่น ๆ ตามที่กำหนด เมื่อเข้าชั้นเรียนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้ศึกษา การทำแบบฝึกหัด เป็นต้น โดยผู้สอนมีหน้าที่ช่วยแนะนำ และตอบข้อซักถามต่าง ๆ

2.4.3 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นการสอนที่มีกิจกรรมทั้งออนไลน์และสอนในชั้นเรียนปกติ ตัวอย่างเช่น การสอนทักษะการเขียนโดยใช้เว็บไซต์วิกิ (Wiki) ผสมกับแนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม อาจประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมในชั้นเรียน: ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการเขียน และวิธีการเขียนงานในลักษณะต่าง ๆ

กิจกรรมออนไลน์: ผู้เรียนเขียนงานโดยใช้เว็บไซต์วิกิ (Wiki) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้เรียนโพสต์งานเขียนของตนเองบนเว็บไซต์
2. สมาชิกในกลุ่มเข้ามาแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับแก้ไขงานเขียน

3. ผู้สอนเข้าไปตรวจงานและให้ข้อเสนอแนะ

หนึ่งในส่วนของการปฏิบัติการงาน ผลิตชิ้นงาน และนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย ครูควรให้ผู้เรียน (1) ใช้โปรแกรม Microsoft word, PowerPoint ในการทำงานเอกสารและนำเสนองาน และใช้แอปพลิเคชันในการบันทึกเสียง ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ เป็นต้น และนำส่งงานโดยอัปโหลด (upload) ขึ้น Youtube หรือช่องทางอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การถ่ายภาพงานแล้วส่งงานทาง Facebook พร้อมเขียนข้อความประกอบ (caption) เป็นภาษาอังกฤษ เขียนข้อความ (text message) ส่งทาง Line หรือ Facebook เป็นต้น (2) ค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เช่น ไปสืบค้นเอกสารประกอบการทำโครงการ การค้นหาบทเรียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนแล้วไปศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้หากภาระงานที่กำหนดเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันก็จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อาทิ การสอนอ่านบทปริทัศน์ (review) ภาพยนตร์จากอินเทอร์เน็ต แล้วกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนค้นหาบทปริทัศน์ของภาพยนตร์ที่กำหนดแล้วนำมาสรุปความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว จากนั้นผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนเองว่าจะไปชมภาพยนตร์เรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด หรือให้ผู้เรียนไปดูคลิปข่าวจาก Youtube แล้วเขียนสรุปข่าวมาส่ง เป็นต้น ทั้งนี้ในการค้นหาเอกสารต่าง ๆ ผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนระมัดระวังในเรื่องของการคัดลอกผลงาน และการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วย

นอกจากนี้แล้วการที่ผู้เรียนมีคุณลักษณะบางประการที่ควรพัฒนา ได้แก่ การเชื่อข้อมูลที่ได้รับในครั้งแรก การไม่รู้จักกลั่นกรอง ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และความประณีตรอบคอบในการทำงาน เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรสอดแทรกควบคู่ไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โดยอาจให้หลักการ คำแนะนำในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของสื่อต่าง ๆ นอกจากนี้ในการผลิตงานเขียน ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบภาษา ได้แก่ เครื่องมือที่อยู่ในโปรแกรม word และโปรแกรมการตรวจสอบภาษาอื่น ๆ ที่มีให้บริการทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจะช่วยแก้ไขภาษาให้ผู้เรียนในเบื้องต้นได้ ตัวอย่างเว็บไซต์ตรวจภาษา เช่น

1. Online Correction: www.onlinecorrection.com
2. Reverso: www.reverso.net
3. Grammarly: www.grammarly.com
4. Ginger: <https://www.gingersoftware.com/grammarcheck#.XR2d5-gzbDe>
5. Languagetool: <https://languagetool.org/>

เว็บไซต์ตรวจภาษาเหล่านี้มีความแตกต่างกัน เช่น การกำหนดจำนวนคำในการให้บริการแต่ละครั้ง โดยบางเว็บไซต์จำกัดไม่กี่ร้อยคำ บางเว็บไซต์ไม่จำกัดความยาว หรือบางเว็บไซต์จะให้บริการฟรีเฉพาะการตรวจพื้นฐาน หากต้องการตรวจอย่างละเอียด หรือแบบที่มีคำแนะนำในการแก้ไขจะต้องเสียค่าสมัคร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรให้ความรู้ว่าการตรวจลักษณะนี้สามารถช่วยแก้ไขภาษาให้ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ผู้เรียนต้องตรวจสอบงานและแก้ไขด้วยตนเองอีกครั้ง

นอกจากนี้สำหรับผู้เรียนที่ชอบใช้โปรแกรม google translate ในการแปลข้อความจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ หรือจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้สอนต้องชี้ให้เห็นข้อเสียของการใช้โปรแกรมดังกล่าว เช่นเดียวกัน

3. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google meet, Zoom, Ms teams ที่ครูผู้สอนอาจคุ้นเคยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมา และผู้สอนหลายท่านอาจมีความคิดเห็นว่าการสอนออนไลน์อาจไม่เหมาะสมกับผู้เรียนนัก อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการสอนออนไลน์นี้มาใช้อย่างต่อเนื่อง โดยอาจปรับวิธีการใช้ เช่น อาจใช้ในการสอนเสริม หรือใช้เป็นช่องทางในการแบ่งปันสื่อ ข้อมูลต่าง ๆ และใช้ส่งงาน เป็นต้น

4. การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน Gen Z ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเสมอไป หากแต่สามารถออกแบบการเรียนการสอน

ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีประเด็นควรพิจารณาดังนี้ 1) เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา และการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนมากกว่าการท่องจำภาษา 2) กิจกรรมควรมีความหลากหลาย 3) ใช้สื่อประเภทอื่นเพิ่มเติมจากการใช้หนังสือแบบเรียน เช่น นิทาน เรื่องเล่า โคลงกลอน เพลง เกม มีการบูรณาการงานศิลปะและงานฝีมือ 4) ผู้สอนควรใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน และ 5) สอนคำศัพท์อย่างมีบริบท ในการเรียนการสอนภาษามีกิจกรรมมากมายที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้ อาทิ การสนทนา สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การแสดงละคร การสัมภาษณ์ การโต้เถียง การใช้แผนผังความคิด การแสดงความคิดเห็นและอภิปราย การวิพากษ์งานเขียน การระดมสมอง การเขียนบทสนทนาในการ์ตูนสั้น (comic strips) เป็นต้น และหากผู้สอนนำแนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) มาบูรณาการในกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้หากพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่กล่าวถึงนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ที่เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติ มีการใช้ทักษะภาษา การวิเคราะห์ปัญหา และให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กระบวนการคิดขั้นสูง (ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์และคณะ, 2563, น. 7 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น. 4)

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน Gen Z สามารถทำได้หลายแนวทาง และการที่ผู้สอนจะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น Kasimay (2021, p. 174-175) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า 1) สถานศึกษาควรจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การเชื่อมระบบอินเทอร์เน็ต กระดานอัจฉริยะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมครูให้ตระหนักเกี่ยวกับคุณลักษณะและความต้องการของผู้เรียน Gen Z 3) ควรให้ครูได้ทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นครูที่เกิดต่างยุคจะได้มีมุมมองที่แตกต่างกัน 4) ควรจัดสภาพการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน มีการทำงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน 5) ควรปรับหนังสือแบบเรียน สื่อ และการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับผู้เรียน สำนักพิมพ์ที่จัดทำหนังสือแบบเรียนควรมีการใช้สื่อดิจิทัล ควรมีการอบรมผู้พัฒนาหลักสูตร และ 6) ควรจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน Generation Z ผู้สอนควรคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย มีความมั่นใจในตนเอง มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ชอบเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ให้บริการข้อมูล เชื่อในข้อมูลที่ได้รับโดยปราศจากการตรวจสอบ ช่วงความสนใจสั้น เลือกที่จะเรียนรู้เรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ไม่ใส่ใจรายละเอียด และตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว คุณลักษณะเหล่านี้มีทั้งด้านดีที่สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนควรตระหนักว่าคุณลักษณะบางประการไม่จัดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งก็ต้องนำมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ว่าผู้เรียนชอบการเรียนรู้โดยแบบใด วิธีใด และกิจกรรมใด ก็จะช่วยให้ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางหลัก ๆ ที่ผู้สอนสามารถปฏิบัติได้ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา การนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการสอน การสอนออนไลน์ และการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าวจะส่งผลต่อความสนใจ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาได้

เอกสารอ้างอิง

- คนุลดา จามจุรี. (2563). *การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/..Gen%20Z_1600319626.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 ตุลาคม 2564).
- ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์, ชลธิชา ภูมิปาณิก และจิตติชัย รักบำรุง. (2563). การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยยุค Gen Z. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 31(3), 1-11.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <file:///C:/Users/edasmare/Desktop/active%20learning.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 ตุลาคม 2564).
- Alizadeh, M. (2016). The impact of motivation on English language learning. *International Journal of Research in English Education*, 1(1), 11-15.
- Chalk. (2022). *Teaching the next generation: How gen Z learns*. [Online]. Available from: <https://www.chalk.com/resources/teaching-the-next-generation-how-gen-z-learns/>. (accessed: 22 November 2022).
- Demir, B., and Sönmez, G. (2021). Generation Z students' expectations from English language instruction. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(Special Issue 1), 683-701.
- Dolot, A. (2018). The characteristic of generation Z. *E-mentor*, 2(74), 44-50.
- Eldridge, A. (2022). Generation Z demographic group. *Encyclopedia Britannica*. [Online]. Available from: <https://www.britannica.com/topic/Generation-Z>. (accessed: 20 November 2022).
- Harmanto, B. (2013). *Teaching English to generation Z students (New concept of young learners)*. [Online]. Available from: <http://eprints.umpo.ac.id/id/eprint/1752>. (accessed: 4 August 2022).
- <https://apps.apple.com>. (2565). *Speak & Practice Your English*. [ออนไลน์]. <https://apps.apple.com/us/app/speak-practice-your-english/id1511216085>. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 ธันวาคม 2565).
- <https://apps.apple.com>. (2565). แอปพลิเคชัน duolingo. [ออนไลน์]. <https://apps.apple.com/th/app/duolingo/id570060128?l=th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 ธันวาคม 2565).
- <https://apps.apple.com>. (2565). แอปพลิเคชัน Johnny Grammar Word Challenge. [ออนไลน์]. <https://apps.apple.com/us/app/johnny-grammar-word-challenge/id432488501>. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 ธันวาคม 2565).
- <https://play.google.com>. (2565). แอปพลิเคชัน Cake - Learn English & Korean. [ออนไลน์]. https://play.google.com/store/apps/details?id=me.mycake&hl=en_US. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 ธันวาคม 2565).
- Kasimay, S. (2021). *A case study: Exploration of generation Z students' EFL learning environment in tertiary education*. [Online]. Available from: <http://acikerisim.baskent.edu.tr/bitstream/handle/11727/6607/10418457.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (accessed: 1 December 2022).
- Misiura, Y. Y. (2018). *Teaching English to generation Z*. [Online]. Available from: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/23762>. (accessed: 4 August 2022).

- Mohr, K. A. J. and Mohr, E. S. (2017). Understanding generation Z students to promote a contemporary learning environment. *Journal on Empowering Teaching Excellence*, 1(9), article 9.
- Nicolas, A J. (2020). *Preferred learning methods of generation Z*. [Online]. Available from: https://digitalcommons.salve.edu/fac_staff_pub/74. (accessed: 4 August 2022).
- Purcell, K., Rainie, L., Heaps, A., Buchanan, J., Friedrich, L., Jacklin, A., Chen, C. and Zickuhr, K. (2012). *How teens do research in the digital world*. [Online]. Available from: http://www.pewinternet.org/wpcontent/uploads/sites/9/media/Files/Reports/2012/PIP_TeacherSurveyReportWithMethodology110112.pdf. (accessed: 10 August 2022).
- Reilly, P. (2012). Understanding and teaching generation Y. *English Teaching Forum*, 50(1), 2-11.
- Sriprom, C., Rungswang, A., Sukwitthayakul, C. and Chansri, N. (2019). Personality traits of Thai gen Z undergraduates: Challenges in the EFL classroom?. *PASAA: Journal of Language Teaching and Learning*, 57, 165-190.

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ: กรณีศึกษาแมคโดนัลด์ จังหวัดปทุมธานี

Service Marketing Mix and Brand Equity as Factors Influencing Repurchase Decisions: A Case Study of Mcdonald's in Pathum Thani Province

กฤษดา เขียววัฒนสุข^{1*}, สุกัญญา ใจดี¹, ศุภลักษณ์ บุญโส¹ และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ²
Krisada Chienwattanasook^{1*}, Sukanya Jaidee¹, Supalak Boonso¹ and Kittiphun Khongsawatkiat²

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

²นักวิชาการอิสระ และผู้อำนวยการมูลนิธิที่อยู่อาศัยประเทศไทย

²Independent Academician and Director of Habitat for Humanity Thailand

*Corresponding author E-mail: krisada_c@rmutt.ac.th

Received: November 28, 2022; Revised: January 11, 2023; Accepted: June 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ และคุณค่าของตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กลุ่มผู้บริโภคอาหารแมคโดนัลด์ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบแบบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน 2) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการในด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ และ 3) ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้าในด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ, คุณค่าของตราสินค้า, การตัดสินใจซื้อซ้ำ, แมคโดนัลด์

Abstract

The purpose of this study is to examine the personal factors, service marketing mix factors, and brand equity that influence consumers' repurchase decisions at McDonald's. The sample consists of 302 consumers of McDonald's food products in Pathum Thani province. The instrument used for the study is a questionnaire. The statistics used for data analysis consists of frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested using t-test, analysis of variance and multiple regression analysis.

The results of the study show that: 1) personal factors in the form of various occupations differentially influence consumers' decision to repurchase at McDonald's in Pathum Thani province; 2) service marketing mix factors in terms of service processes, physical characteristics, prices, and

products/services influence consumers' decision to repurchase at McDonald's in Pathum Thani province, respectively; and 3) brand equity in terms of brand loyalty and perceived brand equity influence consumers' decision to repurchase at McDonald's with statistical significance at the level of .05.

Keywords: Brand Equity, Service Marketing Mix, Decision to Repurchase, McDonald's

บทนำ

ปัจจุบันมีธุรกิจอาหารหลากหลายประเภทที่ได้รับความนิยมในตลาดประเทศไทย โดยเฉพาะธุรกิจร้านอาหารบริการด่วน (Quick Service Restaurant: QSR) หรือที่นิยมเรียกว่า ฟาสต์ฟู้ด ซึ่งมีต้นกำเนิดเดิมมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทุกวันนี้กลายเป็นอาหารสากลที่นิยมไปทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งตลาดนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือวัยรุ่นและครอบครัว และมีระดับของราคาของสินค้าที่ขายส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ที่ 40-300 บาท เช่น KFC, Texas Chicken, McDonald, Burger King และ Subway เป็นต้น ปัจจุบันตลาดนี้มีมูลค่าสูงถึง 1.74 หมื่นล้านบาท แต่ในช่วงที่ผ่านมาการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบจนทำให้ต้องปิดบางสาขาลง หรือปรับขนาดของร้านลง จึงทำให้ภาพรวมมีการขยายตัวลดลง (Marketeer, 2022)

สินค้าธุรกิจอาหารที่เป็นกลุ่มฟาสต์ฟู้ดในประเทศไทย มีตราสินค้าที่เป็นคู่แข่งในตลาดที่ชัดเจน 2 ตราสินค้าคือ KFC และ McDonald's เมื่อพิจารณาจาก KFC ที่มียอดขายและจำนวนสาขามากกว่า McDonald's ถึง 3 เท่า โดย McDonald's มี 101 สาขา ขณะที่ KFC ที่มีอยู่ 327 สาขา จัดเป็นผู้ครองส่วนแบ่งทางการตลาด 2 อันดับใหญ่ โดยปกติยอดขายของเบอร์เกอร์คิดเป็นร้อยละ 60 ของ McDonald's ส่วนยอดขายของ KFC ส่วนใหญ่มาจากเมนูไก่ ซึ่ง McDonald's มีรายได้ในตลาด QSR อยู่ที่ 14,000-15,000 ล้านบาท และลูกค้าจะมีการเปลี่ยนการอุดหนุนตราสินค้าไปมาในอัตราสูงเพราะเป็นรูปแบบสินค้าที่มีราคาและช่องทางจัดจำหน่ายใกล้เคียงกัน โดยลูกค้านิยมเลือกบริโภคตามราคา การส่งเสริมการตลาดและค่านิยมใหม่ในการให้บริการ ในการวางแผนการขยายสาขานั้นบริษัทจะต้องสร้างโอกาสและช่องทางใหม่ ๆ ที่จะเข้าถึงผู้บริโภค และด้วยความเหมือนและทดแทนกันได้ของสินค้า การมีรูปแบบบริการจัดส่งที่คล้ายกัน ทำให้ตลาดของธุรกิจร้านอาหารบริการด่วนมีการแข่งขันกันค่อนข้างรุนแรงทั้งในแบบทานที่ร้านหรือเดลิเวอรี่ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการแต่ละรายได้มีการพัฒนาเมนูใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อนำเสนอความแปลกใหม่แก่ลูกค้าและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งที่อยู่ในตลาดเดียวกัน รวมถึงการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังสถานบริการน้ำมันและซูเปอร์มาร์เก็ต ที่เน้นการจำหน่ายในลักษณะซื้อกลับบ้านหรือเทคโฮม ตลอดจนกลยุทธ์การจำหน่ายในลักษณะความหลากหลายของตราสินค้าได้จากการถูกหยิบมาใช้มากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค (ฐานเศรษฐกิจ, 2560)

จากสถานการณ์และแนวโน้มข้างต้นที่พบว่า การแข่งขันที่รุนแรงของธุรกิจอาหารจานด่วนนั้นสูงขึ้น ประกอบกับการแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดและการนำเสนอกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่ายและให้เป็นหนึ่งในตัวเลือกของลูกค้า ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ กรณีศึกษาแมคโดนัลด์ จังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้ เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกใช้บริการอาหารฟาสต์ฟู้ด และเพื่อทราบถึงความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริงในการเลือกใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้ครั้งนี้จะมีความสำคัญต่อผู้บริหารและผู้อยู่ในธุรกิจนี้โดยสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และวางแผนเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีความเหมาะสมและสามารถแข่งขันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี

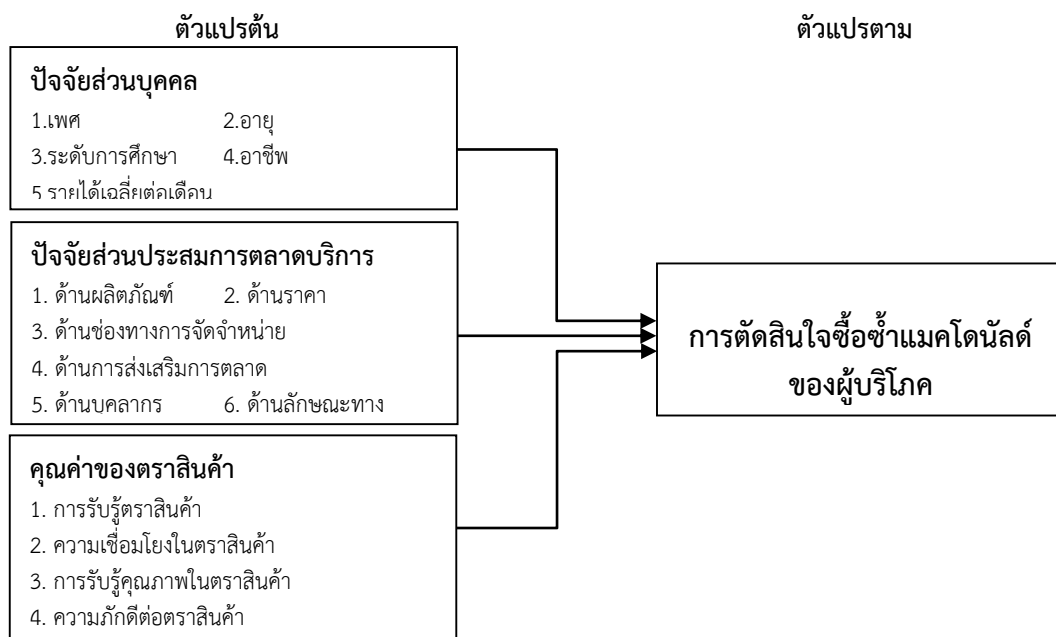
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อศึกษาคุณค่าของตราสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค
3. คุณค่าของตราสินค้าส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ (Service Marketing Mix) ในนิยามของ The American Marketing Association กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาดบริการ คือ หน้าที่ขององค์กรในการกำหนดชุดของกระบวนการในการระบุหรือสร้างการสื่อสาร และส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้า และเพื่อจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การและผู้ถือหุ้น (Gundlach & Wilkie, 2009) ซึ่งองค์ประกอบของปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการประกอบไปด้วย 7 ด้าน ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์ (Product) (2) ราคา (Price) (3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) (4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) (5) บุคลากร (People) (6) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และ (7) กระบวนการให้บริการ (Process) (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2551)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าตราของสินค้า

คุณค่าตราของสินค้า (Brand Equity) หมายถึง การรับรู้มูลค่าของตราสินค้าในสายตาของผู้บริโภค ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งสัญญาณให้เห็นถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ที่นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของมูลค่าและรายได้ของบริษัท (Hazée, Vaerenbergh, & Armirotto, 2017) ซึ่งองค์ประกอบของคุณค่าตราสินค้าออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ตราสินค้า (Brand Awareness) ความเชื่อมโยงในตราสินค้า (Brand Associations) การรับรู้คุณภาพในตราสินค้า (Perceived Quality) ความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) และทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ ของ

ตราสินค้า (Other Proprietary Brand Assets) (Aaker, 1991) โดยในงานวิจัยของ Husain, Ahmad & Khan (2022) ได้ชี้ให้เห็นว่า คุณค่าตราของสินค้าส่งผลต่อการตั้งใจซื้อสินค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้อิงประกอบของคุณค่าตราสินค้ามาใช้ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ตราสินค้า ความเชื่อมโยงในตราสินค้า การรับรู้คุณภาพในตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า สำหรับทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ ของตราสินค้านั้นไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องด้วยความยากในการวัดและการที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีการรับรู้ถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ของตราสินค้านั้นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและการศึกษามาเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงไม่ถูกนำมาเป็นหนึ่งในตัวแปรของการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อซ้ำ

การตัดสินใจซื้อซ้ำ (Repurchase) คือ การที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการกับผู้ขายหรือผู้ให้บริการรายเดิมซ้ำ ซึ่งลูกค้าจะมีแนวโน้มที่จะรักษากการซื้อซ้ำหรือความสัมพันธ์กับผู้ค้า (Chen, 2002) ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของการตัดสินใจซื้อซ้ำ คือ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่จะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อซ้ำ ทำให้เกิดเป็นความภักดีต่อตราสินค้า ซึ่งในงานวิจัยของ Curtis (2009) นั้นได้ชี้ให้เห็นว่า ความพึงพอใจกับการตัดสินใจซื้อซ้ำนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ วิพัตตรา เทียงมากและคณะ (2565) พบว่าคุณค่าตราสินค้าและส่วนประสมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านอาหารแมคโดนัลด์ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Cochran (1977) แบบไม่ทราบจำนวนประชากร ขนาดกลุ่มของตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ 384 ตัวอย่าง (จากสูตรการคำนวณ $1.96^2 0.5(1-0.5) / 0.05^2$) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกผู้บริโภคที่กำลังใช้บริการร้านอาหารแมคโดนัลด์ ซึ่งภายหลังจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 302 ชุด ซึ่งมีอัตราการตอบกลับมากกว่าร้อยละ 50 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ และเพียงพอต่อการประมาณค่าทางสถิติ (นิศาชล รัตนมณี และประสพชัย พสุนนท์, 2562)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ 3) ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า และ 4) การตัดสินใจซื้อซ้ำ โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rating Scale 5 ระดับ แปลผลช่วงคะแนนความคิดเห็น ตามสูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังตารางที่ 1 คิดเห็นตามความกว้างอันตรภาคชั้น (Interval Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อมากกว่า 0.6 และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach's Coefficient Alpha) จากการนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.80 ทุกด้าน ดังตารางที่ 2 (กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตตา วานิชย์บัญชา, 2558)

ตารางที่ 1 แสดงการแปลผลช่วงคะแนนความคิดเห็น

คะแนน	ช่วงคะแนน	แปลผล
5	4.21 - 5.00	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
4	3.41 - 4.20	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3	2.61 - 3.40	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
2	1.81 - 2.60	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1	1.00 - 1.80	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความเชื่อมั่น
ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ	28	
- ด้านผลิตภัณฑ์	4	0.832
- ด้านราคา	4	0.824
- ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4	0.898
- ด้านการส่งเสริมการตลาด	4	0.835
- ด้านบุคลากร	4	0.892
- ด้านลักษณะทางกายภาพ	4	0.881
- ด้านกระบวนการให้บริการ	4	0.899
คุณค่าของตราสินค้า	20	
- การรับรู้ตราสินค้า	5	0.826
- ความเชื่อมโยงในตราสินค้า	5	0.840
- การรับรู้คุณภาพในตราสินค้า	5	0.837
- ความภักดีต่อตราสินค้า	5	0.829
การตัดสินใจซื้อซ้ำ	3	0.834
รวม	51	0.972

3. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้สถิติทดสอบแบบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis: MRA)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีช่วงอายุระหว่าง 24-28 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.3 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.5 และมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.2

2. จากผลการศึกษาระดับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.70$) รองลงมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.70$) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.71$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.70$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.73$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.70$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านราคา ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.70$)

3. จากผลการศึกษาคูณค่าของตราสินค้า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ตราสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.69$) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงคุณภาพ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.74$) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.79$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.81$)

4. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร้าน McDonald's จะเป็นตัวเลือกแรกของท่านเมื่อต้องการทานเบอร์เกอร์และเฟรนช์ฟรายส์ ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.67$) ท่านจะกลับมาใช้บริการร้าน McDonald's ซ้ำอีกอย่างแน่นอนถึงแม้ว่าราคามีการปรับสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.23$,

SD = 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีความชื่นชอบร้าน McDonalds และจะกลับมาซื้ออีกอย่างแน่นอนในอนาคต ($\bar{X}$ = 4.11, SD = 0.69)

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ

ปัจจัยส่วนบุคคล	สถิติที่ใช้	ค่าสถิติ	Sig.
เพศ	t-test	-0.743	0.423
อายุ	F-test	0.890	0.488
การศึกษา	F-test	-2.162	0.117
อาชีพ	F-test	-3.495	0.008*
รายได้	F-test	1.377	0.233

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ

การตัดสินใจซื้อซ้ำ	b	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่	0.754	0.205		3.678	.000*
ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ	0.163	0.071	-0.158	2.285	.023*
ด้านราคา	0.166	0.081	0.158	2.049	.041*
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-0.080	0.074	-0.082	-1.083	.280
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.043	0.071	0.042	0.608	.554
ด้านบุคลากร	-0.015	0.084	-0.014	-0.174	.862
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.249	0.077	0.242	3.210	.001*
ด้านกระบวนการให้บริการ	0.310	0.081	0.305	3.828	.000*

R = .720, R² = .519, Adjusted R² = .507, SE_{Est} = 0.390, F = 45.286, p = .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ด้านกระบวนการให้บริการ (b = .310, t = 3.828, Sig = .000) ด้านลักษณะทางกายภาพ (b = .249, t = 3.210, Sig = .001) ด้านราคา (b = .166, t = 2.049, Sig = .041) และด้านผลิตภัณฑ์/บริการ (b = .163, t = 2.285, Sig = .023) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค McDonald's ได้ร้อยละ 50.7 (Adjusted R² = .507) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยคุณค่าของตราสินค้าที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ

การตัดสินใจซื้อซ้ำ	b	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่	1.571	0.203		7.740	.000*
การรับรู้ตราสินค้า	0.036	0.052	0.036	0.679	.498
ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า	0.136	0.065	0.146	2.086	.038*
ด้านความเชื่อมโยงในตราสินค้า	-0.001	0.060	-0.002	-0.024	.981
ด้านความภักดีต่อตราสินค้า	0.482	0.064	0.562	7.491	.000*
R = .687, R ² = .472, Adjusted R ² = .465, SE _{Est} = 0.406, F = 66.483, p = .000*					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า ได้แก่ ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ($b = .482$, $t = 7.491$, $Sig = .000$) และด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ($b = .136$, $t = 2.086$, $Sig = .038$) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ตามลำดับ โดยทั้ง 2 ตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจซื้อซ้ำ ได้ร้อยละ 46.5 (Adjusted R² = .465) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำสินค้าร้านแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน ซึ่งลักษณะของงานในแต่ละอาชีพมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของรายได้และเวลาในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีความชื่นชอบในรสชาติของ McDonald's ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในบางอาชีพชื่นชอบที่จะใช้สถานที่ของร้านเป็นที่ทำงาน ทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ อีกทั้งยังมีทัศนคติและค่านิยมในการเลือกใช้บริการร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีหลายกลุ่มอาชีพที่ยังคงชื่นชอบและเป็นลูกค้าประจำของร้าน McDonald's อย่างเหนียวแน่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บุญไทย แสงสุพรรณ และกฤษดา เขียววัฒนสุข (2563) ที่ทำการศึกษารื่อง คุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคคาเฟ่ร้านคาเฟ่เมซอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุและอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคคาเฟ่ร้านคาเฟ่เมซอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับ วรวิทย์ คงกิจเชิดชู และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพและด้านอายุส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะพบแค่อาชีพของผู้บริโภคที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ แต่ในส่วนตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำนั้นเป็นเพราะลักษณะของอาหารและร้านค้านั้นเหมาะกับคนทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้นจึงไม่มีความแตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ในด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ปัจจุบันร้าน McDonald's มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมีเมนูอาหารที่มีความหลากหลายมีรสชาติดีเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค อีกทั้งยังมีกระแสราคาสินค้าไว้อย่างชัดเจนและเห็นได้ชัดราคาเครื่องดื่มมีความเหมาะสมกับบรรยากาศภายในร้านและมีความเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า มีบรรยากาศภายในร้านดีและตกแต่งร้านให้มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง มีจำนวนที่นั่งเพียงพอต่อลูกค้า ภายในร้านมีการจัดวาง

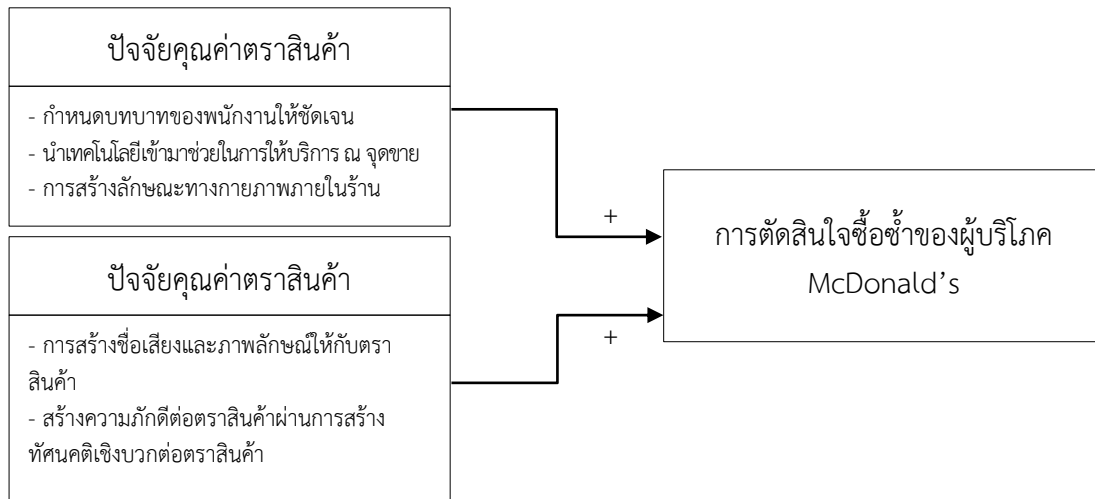
อุปกรณ์และสิ่งของที่ถูกละเลยรวมทั้งการบริการที่ดีของพนักงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการสร้างความพึงพอใจต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด คือ กระบวนการให้บริการ ซึ่งร้าน McDonald's มีกระบวนการให้บริการหลากหลายช่องทางทั้งการทานที่ร้าน การจัดส่งแบบเดลิเวอรี่แบบไดรฟ์ ธรู (Drive Thru) โดยไม่ต้องจอดรถ ทำให้มีหลากหลายช่องทางที่พร้อมให้บริการแก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วริทธิ์ คงกิจเชิดชู และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยิ่งสอดคล้อง อริยชัย สังข์สุวรรณ และปาลิดา ศรีศรภาพ (2563) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านราคา มีผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากร ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ อันเนื่องมาจาก สถานที่ตั้งของร้าน McDonald's นั้นครอบคลุมทั่วถึง อีกทั้งยังมีบริการจัดส่งที่สะดวกรวดเร็ว ประกอบกับการส่งเสริมการตลาดที่ไม่แตกต่างจากคู่แข่งมากนัก จึงไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ ส่วนในด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เป็นไปตามมาตรฐานที่ทางบริษัทฝึกอบรมมา จึงไม่ส่งผลเช่นเดียวกัน

3. ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า ได้แก่ ด้านความภักดีต่อตราสินค้าและด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก McDonald's เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคและมีความคุ้นเคยมากกว่ายี่ห้ออื่น อีกทั้งยังจดจำตราสัญลักษณ์ของร้าน McDonald's ได้เป็นอย่างดี ทำให้เมื่อพูดถึงผลิตภัณฑ์อาหารฟาสต์ฟู้ดจะนึกถึง McDonald's เป็นอันดับแรก นอกจากนี้ ผู้บริโภคยังมีแนวโน้มที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ของ McDonald's ในครั้งต่อไป และจะยังคงบริโภค McDonald's แม้ว่าจะมีผู้อื่นแนะนำให้ทานบริโภคยี่ห้ออื่น อีกทั้งยังแนะนำผู้อื่นให้มาบริโภคร้าน McDonald's เมื่อมีโอกาส และยังคงบริโภค McDonald's แม้ว่าราคาสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิพัฒตรา เทียงมากและคณะ (2565) ที่ทำการศึกษาเรื่อง คุณค่าตราสินค้าและส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผาไทยของผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า ได้แก่ ด้านการรับรู้ในตราสินค้า และด้านการรับรู้คุณภาพในตราสินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผาไทยของผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญไทย แสงสุพรรณ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563) ที่ทำการศึกษาเรื่อง คุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคคาเฟ่ร้านกาแฟเมซอนสาขาในห้างสรรพสินค้า จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ด้านการรับรู้ตราสินค้า และด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคคาเฟ่ร้านกาแฟเมซอน สาขาในห้างสรรพสินค้า จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ การรับรู้ตราสินค้า และด้านความเชื่อมโยงในตราสินค้า ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ อันเนื่องมาจาก การตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค McDonald's มักจะซื้อซ้ำในคุณภาพของอาหารเป็นหลัก ประกอบกับการรับประทานอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้สึกผูกพันและภักดีต่อตราสินค้า มากกว่ากับที่จะรับรู้ตราสินค้า หรือรู้สึกถึงสิ่งที่เชื่อมโยงเข้ากับตราสินค้า

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

การวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำกรณีศึกษาแมคโดนัลด์ในจังหวัดปทุมธานี ค้นพบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดและปัจจัยคุณค่าของตราสินค้า

ได้แก่ ด้านความภักดีต่อตราสินค้าและด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ซึ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งด้านการสร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ให้กับตราสินค้า ให้ผู้บริโภคเกิดความตระหนักรู้ต่อ

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงการสรุปองค์ความรู้ใหม่

ตราสินค้าที่ช่วยให้ผู้บริโภคนึกถึงตราสินค้าเป็นอันดับแรกในการตัดสินใจซื้อซ้ำอีกทั้งยังต้องสร้างความภักดีต่อตราสินค้าผ่านการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อตราสินค้าให้แก่กลุ่มผู้บริโภค ประกอบกับการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการซื้อซ้ำ ด้วยการกำหนดบทบาทของพนักงานให้ชัดเจนในกระบวนการให้บริการ เช่น พนักงานในครัว พนักงานจัดอาหาร พนักงานรับคำสั่งซื้อ และพนักงานให้บริการ เพราะถือเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการให้บริการ ณ จุดขาย จนถึงการจัดส่งอาหารถึงที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ข้ากว่าคู่แข่งไม่ได้ รวมถึงการสร้างลักษณะทางกายภาพภายในร้าน เครื่องแต่งการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้บริโภคในการเข้ามาใช้บริการ ทั้งการรับประทานและการพูดคุยพบปะสังสรรค์ อย่างไรก็ตามลักษณะที่โดดเด่นของ แมคโดนัลด์ คือ ผลิตภัณฑ์และราคาที่ตรงกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภคแตกต่างกันนั้น เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน มีความชื่นชอบในรสชาติของ McDonald's และมักใช้สถานที่ในร้านเป็นที่ทำงาน (Brand Buffet, 2020) ดังนั้น ผู้ประกอบการควรจัดสถานที่ภายในร้านให้ตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของผู้บริโภคในกลุ่มวัยทำงาน โดยการจัดโต๊ะ แสงไฟ และบรรยากาศในร้านให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังควรมีการให้บริการอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้บริโภค

2. จากผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์และบริการมีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค สามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค McDonald's ในด้านการมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากที่สุดและในเรื่องของรสชาติที่ดีถูกใจผู้บริโภครวมทั้งมีเมนูอาหารที่มีความหลากหลาย ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการคัดสรรของวัตถุดิบที่ดีที่สุด รักษามาตรฐานของรสชาติสร้างความแตกต่างคงความเป็น McDonald's ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ผู้บริโภคพิจารณาเป็นอันดับแรกก่อนการตัดสินใจซื้อ รวมถึงควรต้องอบรมพัฒนาในเรื่องของสภาพ

ในการให้บริการด้วย เนื่องจากการพูดจาที่สุภาพต่อผู้บริโภคจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจและส่งผลให้กลับมาซื้อซ้ำได้อีก

2.2 ด้านราคา จากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค โดยเฉพาะในเรื่องการระบุราคาสินค้าไว้อย่างชัดเจนและเห็นได้ชัด ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพอาหารและบรรยากาศภายในร้านรวมถึงมีประเภทสินค้าที่มีความหลากหลาย ดังนั้นผู้ประกอบการต้องรักษามาตรฐานนี้ไว้ และให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคา โดยมุ่งเน้นเรื่องการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณ เพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกถึงความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป เนื่องจากผู้บริโภคมักจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของผลิตภัณฑ์กับราคา ซึ่งผู้ประกอบการจึงควรรับรู้คุณค่าในสายตาผู้บริโภค โดยทำให้ผู้บริโภคยอมรับในคุณค่าในผลิตภัณฑ์ที่สูงกว่าราคาของผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อ

2.3 ด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคมากที่สุด โดยสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภค McDonald's ในเรื่องของบรรยากาศภายในร้านตกแต่งมีความเป็นเอกลักษณ์ มีป้ายชัดเจนและมีจำนวนที่นั่งเพียงพอต่อลูกค้า ซึ่งลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการ ดังนั้นผู้ประกอบการควรปรับปรุงและตกแต่งร้านอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อตอบสนองผู้บริโภคทั้งกลุ่มเจนเนอเรชั่น X และผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y ซึ่งมีความชอบรูปแบบร้านที่มีบรรยากาศดี มีเอกลักษณ์เฉพาะของทางร้าน และมีการให้บริการอินเทอร์เน็ต เพราะการใช้ชีวิตในยุคปัจจุบันการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคในการกลับมาใช้บริการซ้ำอีก

2.4 ด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี ในเรื่องของกระบวนการให้บริการที่มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการให้บริการแก่ลูกค้า ทั้งผ่านแพลตฟอร์มแอปพลิเคชัน รวมไปถึงการให้บริการหน้าร้าน และแบบ Drive Thru ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ประกอบการควรที่จะทำการติดตามและพัฒนากระบวนการให้บริการที่หลากหลายในปัจจุบัน และยังคงมีความพร้อมในการตอบสนองในการให้บริการแก่ลูกค้าในทุกช่องทาง

3. จากผลการศึกษาปัจจัยคุณค่าของตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำแมคโดนัลด์ของผู้บริโภค ในจังหวัดปทุมธานี

3.1 ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคในเรื่องอาหารที่มีรสชาติดีกว่ายี่ห้ออื่นและมีความมั่นใจในคุณภาพของอาหาร เมื่อได้ทานผลิตภัณฑ์ McDonalds ทำให้รู้สึกถึงความคุ้มค่ากับราคาที่จ่าย ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ รวมถึงมีการวางแผนด้านสื่อทางการตลาดโดยมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทมากในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้บริโภคมีการรับรู้และกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อและใช้บริการมากขึ้น

3.2 ด้านความภักดีต่อตราสินค้า มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคมากที่สุด โดยสามารถทำนายแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภค McDonald's ซึ่งจะยังคงบริโภค McDonald's แม้ว่าราคาสูงขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจ มีการแนะนำผู้อื่นให้ทานผลิตภัณฑ์ McDonald's เมื่อมีโอกาส และยังมีแนวโน้มที่จะบริโภค McDonald's อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้ประกอบการควรอาศัยข้อได้เปรียบด้านความภักดีนำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มให้ภาพลักษณ์ของผู้ประกอบการมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและค่านิยมที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารจานด่วน และศึกษาเชิงเปรียบเทียบธุรกิจอาหารแต่ละประเภทเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาธุรกิจต่อไป

2. ควรมีศึกษาพฤติกรรมและความต้องการใช้บริการร้านอาหารโดยทำการเปรียบเทียบร้านอาหารแต่ละรายที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญ เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนในเชิงเปรียบเทียบกลุ่มลูกค้าของแต่ละราย เพื่อที่จะนำผลการศึกษามา

ไปปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ให้สอดคล้องกับส่วนแบ่งทางการตลาด และเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ และนำไปสู่การรักษาหรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด

3. ควรทำการศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงรูปแบบของบริการที่ผู้บริโภคต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการให้บริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้สูงสุด รวมถึงควรศึกษาปัญหาหรือข้อจำกัดในการใช้บริการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการวางแผนหรือวางกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา. (2558). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2551). *การจัดการและการตลาดบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2560). ‘เคเอฟซี-แมคโดนัลด์’ ปรับทัพใหม่ ขยายเฟรนไชส์-ทุ่มงบสู้ศึกดูแลลูกค้าตลาดฟาสต์ฟู้ด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thansettakij.com/general-news/128639>.
- นิตาชล รัตนมณี และประสพชัย พสุนนท์. (2562). อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในงานวิจัยเชิงปริมาณ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13(3), 181-188.
- บุญไทย แสงสุพรรณ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2563). คุณค่าของตราสินค้าและปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคคาเฟ่ร้านคาเฟ่เมซอน สาขาในห้างสรรพสินค้า จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 47-59.
- วรสิทธิ์ คงกิจเชิดชู และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจ. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 8(2), 85-95.
- วิพัฒตรา เทียงมาก, กิตติพร จินพระ, อารยา อินคำ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2565). คุณค่าตราสินค้าและส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผาไทยของผู้ประกอบการร้านอาหารตามสั่งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 11(2), 1-12.
- อริยชัย สังข์สุวรรณ และปาลิดา ศรีศรกำพล. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 15(1), 229-237.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity*. New York: Free Press.
- Brand Buffet. (2020). 7 กลยุทธ์ “แมคโดนัลด์” ขอเป็นแบรนด์ในใจลูกค้า – ทำดิจิทัล ทรานส์ฟอร์ม – โฟกัส Personalization. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.brandbuffet.in.th/2020/08/mcdonalds-thailand-business-strategies/>.
- Chen M. L. (2002). Empirical study on the determinants of repurchase intention in different life cycles of customers. *J. Management World*, 11, 93-107.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Curtis, T. (2009). *Customer Satisfaction, Loyalty, and Repurchase: Meta-Analytical Review, and Theoretical and Empirical Evidence of Loyalty and Repurchase Differences*. Dissertation of business administration, Nova Southeastern University.
- Gundlach, G. T., and Wilkie, W. L. (2009). The American Marketing Association's new definition of marketing: Perspective and commentary on the 2007 revision. *Journal of Public Policy & Marketing*, 28(2), 259-264.

- Hazée, S., Vaerenbergh, V. Y., and Armiroto, V. (2017). Co-creating service recovery after service failure: The role of brand equity. *Journal of Business Research*, 74(1), 101–109.
- Husain, R., Ahmad, A., and Khan, B. M. (2022). The impact of brand equity, status consumption, and brand trust on purchase intention of luxury brands. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2034234.
- Marketeer. (2022). ส่องธุรกิจร้านอาหารบริการด่วน มูลค่า 45,000 ล้านบาท ในไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://marketeeronline.co/archives/273778>

กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Math Camp activity to Promote Mathematical Problem-Solving Skill

ณัฐกานต์ พึ่งกุล^{1*}, กำธร คงอรุณ¹ และพรพิมล อ่อนศรี¹

Nattakarn Phurngkuson^{1*}, Kamton Kongarun¹ and Pornpimol Onsrir¹

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹Lecturer in Mathematics Faculty of Education Phetchabun Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: nattakarn.phu@pcru.ac.th

Received: December 22, 2021; Revised: January 26, 2023; Accepted: March 3, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 52 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 4 กิจกรรม และแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และ ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์, ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, คณิตศาสตร์

Abstract

This research aimed to create math camp activities that promote math problem solving skills and to compare math problem solving skills of pre-service mathematics teacher. The target group used in this research was 52 first-year students in Mathematics, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University. The research tools used in the research were 4 math camp activities to promote math problem-solving skills and a math problem-solving skill test. The results showed that the Math camp activities to promote math problem solving skills that the researcher created is at the most appropriate level. The arithmetic mean was 4.59, the standard deviation was 0.34, and the math problem solving skills of the first-year students were higher than before joining the math camp activities statistically significant at the level of .05.

Keywords: Math Camp activity, Mathematical Problem-Solving Skill, Mathematical

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้กับนักศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริงด้วยตนเองให้มากที่สุด การจัดการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์

ตรงและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียนมาช่วยเสริมพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะ ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการลงมือปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบและมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ วางแผน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น ดังนั้นคณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ทั้งหมด 6 สาระการเรียนรู้ โดยสาระการเรียนรู้ที่ 1 - 5 เป็นส่วนเนื้อหา และส่วนทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการให้เหตุผล ทักษะการสื่อสารสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทั้งนี้ทักษะการแก้ปัญหานอกจากจะเป็นทักษะหนึ่งของสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์แล้วยังเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย ซึ่งในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ควรคำนึงถึงความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหาหรือวิเคราะห์ปัญหา ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา ความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหา และความสามารถในการตรวจสอบ เป็นต้น (วันชนะ ปานสุวรรณภรณ์, 2559)

การพัฒนากิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมนักศึกษาในหลักสูตรคณิตศาสตร์ในปัจจุบันให้บังเกิดผล และมีส่วนสำคัญที่จะนำไปช่วยเสริมสร้างความสามารถ ในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของคณิตศาสตร์ ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการให้เหตุผล หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งการจัดค่ายคณิตศาสตร์โดยแบ่งผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนฝึกการทำงานเป็นทีม ยอมรับฟังเหตุผลของคนอื่น ๆ มีการวางแผนการทำงาน และรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นการปลูกฝังลักษณะอันพึงประสงค์ จะเห็นว่าค่ายคณิตศาสตร์มีประโยชน์ทั้งในด้านความรู้ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงควรให้ความสำคัญและจัดให้มีค่ายคณิตศาสตร์แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ (วันชนะ ปานสุวรรณภรณ์, 2559) และเพื่อเป็นการปูพื้นฐานและทักษะต่าง ๆ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจผ่านค่ายคณิตศาสตร์ จึงจัดให้มีการเรียนรู้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 1

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตลอดจนได้นำความรู้ในห้องเรียนไปใช้เสริมทักษะความรู้ทางด้านทักษะให้แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของค่ายคณิตศาสตร์

ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล (2542) กล่าวว่า ค่ายคณิตศาสตร์เป็นกิจกรรมคณิตศาสตร์ประเภทหนึ่งของการศึกษาคณิตศาสตร์นอกห้องเรียน โดยจัดให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมพักแรมร่วมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง ในช่วงเวลาที่กำหนดให้ พร้อมทั้งมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและนันทนาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์ ทักษะ

และกระบวนการ และประสบการณ์ตรงทางด้านคณิตศาสตร์ ในสภาพแวดล้อมที่จัดให้และส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

สมวงษ์ แปลงประสพโชคและคณะ (2543, น. 12) กล่าวว่า ค่ายคณิตศาสตร์เป็นสถานที่พักผ่อนชั่วคราวของคนจำนวนมากที่ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะกระบวนการประสบการณ์และความสามารถทางคณิตศาสตร์

สรุป ค่ายคณิตศาสตร์ คือ กิจกรรมคณิตศาสตร์เสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน โดยจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ณ สถานที่หนึ่งในช่วงเวลาที่กำหนดให้ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและนันทนาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและกระบวนการ และความสามารถทางคณิตศาสตร์ ในสภาพแวดล้อมที่จัดให้ และส่งเสริมให้มีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายคณิตศาสตร์

สมวงษ์ แปลงประสพโชคและคณะ (2543, น. 12-13) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายคณิตศาสตร์ เพื่อให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มพูนทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากธรรมชาติและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยเป็นคนช่างสังเกตหาข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักวางแผนและสรุปในสิ่งที่ตนเองพบเห็นเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนเพื่อนำเอาประสบการณ์มาใช้ในการชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดและมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

นิพนธ์ สารถ้อย (2546, น. 11) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายคณิตศาสตร์เพื่อเสริมความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงทางคณิตศาสตร์ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

สรุป จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายคณิตศาสตร์ คือ เพื่อให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มพูนทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากธรรมชาติและส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยเป็นคนช่างสังเกตหาข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลรู้จักวางแผนและสรุปในสิ่งที่ตนเองพบเห็น ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนได้นำเอาประสบการณ์มาใช้ในการชีวิตประจำวัน

ความหมายทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Polya (1980, p. 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการแก้ปัญหาว่า การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นการหาวิธีทางเพ่งหาสิ่งที่ไม่รู้ปัญหา เป็นการหาวิธีการที่จะนำสิ่งที่ยุ่งยากออกไปหาวิธีการที่จะเอาชนะอุปสรรคที่เผชิญอยู่ เพื่อจะได้ข้อลงไปแล้ว หรือคำตอบที่มีความหมายที่ชัดเจน แต่ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 7) ได้กล่าวถึงความหมายของการแก้ปัญหาว่า การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอน/กระบวนการแก้ปัญหา ยุทธวิธีแก้ปัญหา และประสบการณ์ที่มีอยู่ ไปใช้ในการค้นหาคำตอบของปัญหา

สรุป การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการในการประยุกต์ความรู้กระบวนการแก้ปัญหา กลยุทธ์ต่าง ๆ และประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อค้นหาคำตอบเมื่อกำหนดสถานการณ์หรือคำถามที่เป็นปัญหาคณิตศาสตร์มาให้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนและจะต้องใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหา

กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Polya (1980, p. 5-40) ขั้นตอนการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา สิ่งแรกที่ต้องทำความเข้าใจ คือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องสรุปปัญหาในภาษาของตนเองได้ และสามารถบอกได้ว่าโจทย์ปัญหามหาอะไร อะไรเป็นสิ่งที่ให้มา

อะไรคือเงื่อนไข แล้วถ้าจำเป็นต้องให้ชื่อกับข้อมูลต่าง ๆ เขาควรเลือกสัญลักษณ์ที่เหมาะสมได้ นักเรียนจะต้องพิจารณาปัญหาอย่างตั้งใจ ช้าแล้วช้าอีกและหลาย ๆ แง่มุมจนกระทั่งสามารถสรุปออกมาได้

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องมองเห็นความสำคัญของข้อมูลต่าง ๆ ในปัญหาให้ชัดเจนเสียก่อน สิ่งที่ต้องการหาความสัมพันธ์กับข้อมูลที่ให้มาอย่างไร ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหานั้นบ้าง เทคนิคหนึ่งที่จะช่วยในการวางแผนนั้นควรจะแบ่งเป็นขั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนใหญ่ และในขั้นตอนใดแต่ละขั้นก็จะแบ่งออกเป็นขั้นเล็ก ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องมองเห็นว่าถ้าเขาต้องการสิ่งหนึ่งเขาจะต้องใช้เหตุผลหรือข้ออ้างอะไรเพื่อที่จะทำให้ได้สิ่งนั้นมาตามที่ต้องการ

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการตามแผน ขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนลงมือทำการคิดคำนวณตามแผนการที่วางไว้ในขั้นที่ 2 เพื่อที่จะให้ได้คำตอบของปัญหา และสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ในขั้นนี้ คือทักษะการคำนวณ การรู้จักเลือกวิธีคำนวณที่เหมาะสมมาใช้

ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบ เป็นขั้นตอนวิธีการและคำตอบ ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่าถูกต้องสมบูรณ์ โดยพิจารณาและสำรวจดูผล ตลอดจนกระบวนการในการแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องรวบรวมความรู้ของเขาและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน เพื่อทำความเข้าใจและปรับปรุงคำตอบให้ดีขึ้น

สรุป กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา นักเรียนต้องบอกได้ว่าโจทย์ปัญหามหาอะไร อะไรเป็นสิ่งที่ให้มา ขั้นวางแผนการแก้ปัญหา ต้องการหาความสัมพันธ์กับข้อมูลที่ให้มาอย่างไร ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหานั้นบ้าง เทคนิคหนึ่งที่จะช่วยในการวางแผนนั้นควรจะแบ่งเป็นขั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนใหญ่ และในขั้นตอนใดแต่ละขั้นก็จะแบ่งออกเป็นขั้นเล็ก ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องมองเห็นว่าถ้าเขาต้องการสิ่งหนึ่งเขาจะต้องใช้เหตุผลหรือข้ออ้างอะไรเพื่อที่จะทำให้ได้สิ่งนั้นมาตามที่ต้องการ ขั้นดำเนินการตามแผน นักเรียนลงมือทำการคิดคำนวณตามแผนการที่วางไว้ในขั้นที่ 2 ขั้นตรวจสอบเป็นขั้นตอนวิธีการและคำตอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 52 คน

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 4 กิจกรรม กิจกรรมละ 60 นาที โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เอกสารเกี่ยวกับกรอบแนวคิดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเนื้อหาสาระรายวิชาคณิตศาสตร์

1.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.3 สร้างกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.4 นำกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

1.5 ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ด้านค่ายคณิตศาสตร์ และการวัดผลการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีประเด็นการประเมินความเหมาะสม ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) วัตถุประสงค์ 3) วัสดุและอุปกรณ์ 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผล

แล้วนำผลมาเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายในแต่ละระดับ ดังนี้ 1.00 – 1.49 เหมาะสมน้อยที่สุด 1.50 – 2.49 เหมาะสมน้อย 2.50 – 3.49 เหมาะสมปานกลาง 3.50 – 4.49 เหมาะสมมาก 4.50 – 5.00 เหมาะสมมากที่สุด

1.7 นำกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 สถานการณ์ สถานการณ์ละข้อ 4 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องเขียนตอบเพื่อแสดงถึงความสามารถในการทำ ความเข้าใจปัญหา ความสามารถในการวางแผนแก้ปัญหา ความสามารถในการปฏิบัติตามแผน และความสามารถในการ ตรวจสอบ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คู่มือการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้

2.2 วิเคราะห์จุดประสงค์ในกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 สถานการณ์ สถานการณ์ละข้อ 4 ข้อ รวมเป็น 40 ข้อ

2.4 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.5 เลือกแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อสอบที่มีค่า IOC ไม่ถึง 0.5 พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ จำนวน 10 สถานการณ์ สถานการณ์ละข้อ 4 ข้อ รวมเป็น 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อ

2.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้รับการคัดเลือกแล้วไปใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน ซึ่งเคยผ่านกิจกรรม ค่ายคณิตศาสตร์มาแล้ว เพื่อหาความยากง่าย โดยทุกข้อมีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 หาค่าอำนาจ จำแนก โดยมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ทุกข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรคูเตอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.919 โดยแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ผ่าน การตรวจสอบและปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ด้านค่ายคณิตศาสตร์ และด้านการวัดผล การศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.61 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.33 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.919

2.7 ผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 สถานการณ์ ๑ ละข้อ 4 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดค่ายคณิตศาสตร์ให้กับนักศึกษากลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 52 คน ในวันเสาร์ที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 โดยใช้ กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ก่อนเริ่มกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ ให้นักศึกษาทำการแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์

3. เมื่อสิ้นสุดการเข้าค่ายคณิตศาสตร์แล้ว ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์อีกครั้ง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์โดยใช้ t-test (dependent)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์

กิจกรรมฐานที่	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. แทนแกรมหรรษา	4.60	0.47	เหมาะสม มากที่สุด
2. หอคอยสั่นโลก	4.47	0.26	เหมาะสม มาก
3. ตั้งเตาเพลิน	4.80	0.19	เหมาะสม มากที่สุด
4. Who am I (ฉันคือใคร)	4.47	0.45	เหมาะสม มาก
รวม	4.59	0.34	เหมาะสม มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการสร้างกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 เมื่อพิจารณารายฐาน พบว่า ฐานตั้งเตาเพลิน เป็นกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 รองลงมาคือ ฐานแทนแกรมหรรษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 รองลงมาคือ ฐานหอคอยสั่นโลก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 และฐาน Who am I (ฉันคือใคร) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์

กลุ่มเป้าหมาย	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์	52	9.18	2.14	27.84*	51	.000
หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์	52	16.23	1.53			

*p < .05

จากเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ พบว่าคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.14 และคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.53 ดังนั้น ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและวิจารณ์ผล

1. กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 ที่จะนำไปใช้จัดค่ายคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกิจกรรมที่หลากหลายที่ทำให้ให้นักศึกษาได้ฝึกการแก้ปัญหา โดยนำยุทธวิธีในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์ใช้ รวมทั้งการเคลื่อนไหวของร่างกาย ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การทำงานทีม การเป็นผู้นำและผู้ตาม

ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเสียสละ ความอดทน และ ความสนุกสนาน และกิจกรรมมีการร้อง รำ ทำเพลง เดิน เล่นเกม ต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดหลังจากที่ต้องใช้สมองฝึกคิดและแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ วันชนะ ปานสุวรรณภรณ์ (2559) กล่าวว่า กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ กระบวนการและ ประสบการณ์ตรงทางคณิตศาสตร์ ใช้การเรียนรู้เป็นกลุ่มในโรงเรียน ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน โดยจัดให้ผู้เรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรม ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่วงเวลาที่กำหนดให้พร้อมทั้งมีการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านวิชาการและด้าน นันทนาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์

2. ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครูคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 1 หลังสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้นนี้เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหา โดยแต่ละคนในกลุ่มมีการแสดง ความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วม นอกจากนี้กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์นี้มีกิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมวิชาการ คือ 1) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาคณิตศาสตร์ ซึ่งควรจัดให้เหมาะสมกับระดับ ความสามารถของผู้เรียนที่เข้าค่ายคณิตศาสตร์ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเสริมความรู้ในหลักสูตรที่ผู้เรียน เรียนในชั้น เรียน หรือเป็นกิจกรรมที่เน้นการนำคณิตศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือเป็นกิจกรรมที่เน้นการ พัฒนาทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ 2) กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ สมองฝึกคิดและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์รวมกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เกิดการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การทำงานทีม การเป็นผู้นำและผู้ตาม ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเสียสละ ความอดทน และ ความสนุกสนาน และ 3) กิจกรรมสันทนาการ เป็นกิจกรรมร้อง รำ ทำเพลง เดิน เล่นเกมต่าง ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดหลังจากที่ต้องใช้สมองฝึกคิดและแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล (2542) กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งของการศึกษาคณิตศาสตร์นอกห้องเรียน โดยจัดให้ผู้เรียน ได้เข้าร่วมพักแรมร่วมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่วงเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งมีการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการและ ด้านนันทนาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์ ทักษะกระบวนการและประสบการณ์ตรงทางคณิตศาสตร์ โดยสภาพแวดล้อมที่จัดให้และส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับ นักศึกษาครูคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ในการออกแบบกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาเหมาะสม กับระดับชั้นของผู้เรียน มีกิจกรรมนันทนาการมา ทอดแทรกเพื่อความสนุกสนาน

1.2 การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยนำไปใช้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อทำให้นักศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่คงทนและเพิ่ม มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรจัดให้มีกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ให้นักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อให้นักศึกษาได้มีเจตคติที่ดีต่อการ เรียนคณิตศาสตร์

2.2 ควรมีพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้ครบทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะครุศาสตร์ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูล ดำเนิน กิจกรรม และขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล. (2542). *ชุดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาการจัดค่ายคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- นิพนธ์ สารถ้อย. (2546). *กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ สำหรับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสภาคพัฒนาจังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สำนักบัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- วันชนะ ปานสุวรรณภรณ์. (2559). *กิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสิงห์บุรี. วิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 11(ฉบับพิเศษ), 25 - 41.*
- สมวงศ์ แปลงประสพโชคและคณะ. (2543). *ค่ายคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร.
- Polya, G. (1980). On solving mathematical problems in high school. *Problem Solving in School Mathematics: Yearbook*. Virginia: The National Council of Teachers of Mathematics.

**คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ:
กรณีศึกษา ทณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์**
**Quality of Work Life of Civil Servants:
Case Study of Medical Correctional Institution**

ทิวาพร ภูมิพิติกุล^{1*} และภิรดา ชัยรัตน์²

Tiwaporn Pumiputikun^{1*} and Pirada Chairat

^{1*}ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Department of Political Science and Public Administration,
Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

²อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Assistant Professor of Department of Political Science and Public Administration,
Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

*Corresponding author E-mail: tiwaporn.pu@ku.th

Received: February 16, 2023; Revised: May 23, 2023; Accepted: May 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์ภาคตัดขวางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของ และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสังกัดทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ สังกัดทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ จำนวน 189 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าที่ และความแปรปรวนทางเดียว กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ สถานภาพสมรส ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, ข้าราชการ, ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์

Abstract

The purposes of this cross sectional study were to study the level of opinion on the quality of work life and compare the quality of work life of civil servants belonging to the medical correctional institution classified by personal factors. The sample group consisted of 189 civil servants in the medical correctional institution. Data was collected by questionnaire and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA. The level of statistical significance was set at 0.05. The result showed that the quality of work life of civil servants were moderate. The results found that the sample group with different working age ranges had different opinions on the quality of work life, at statistical significance 0.05. On the other hand, the sample group with different gender, age, job description, rank, average monthly

income, average weekly working period and marital status had not different in opinions of the quality of work life.

Keywords: Quality of Work Life, Civil Servants, Medical Correctional Institution

บทนำ

ปัจจุบันแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานอย่างมีความสุขและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานได้รับความสนใจเป็นอย่างมากไม่เว้นกระทั่งระบบราชการ คุณภาพชีวิตการทำงานนั้นมีความหมายและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานที่หลากหลายทั้งในแง่การใช้ชีวิตอย่างเป็นสุข สภาวะทางเศรษฐกิจ สภาวะทางสังคมและครอบครัว สภาวะทางร่างกาย สภาวะทางจิตใจ และสภาวะต่างๆในที่ทำงาน ซึ่งนอกจากความเป็นอยู่ที่ดีในแง่ต่างๆ ของผู้ปฏิบัติงานแล้วคุณภาพชีวิตการทำงานยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการทำงาน (Lau & May, 1998, p. 211-226) อีกทั้งส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร และค่านิยมในการทำงานอีกด้วย (ประภารัตน์ พรหมเอียง และคณะ, 2558, น. 769-778) หลังจากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ทำให้มีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตทั่วโลกเป็นจำนวนมาก นอกจากส่งผลให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ยังเพิ่มภาระหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในหลายสาขาอาชีพ ปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปนี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในหลายหน่วยงานได้

ทัตสสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เป็นโรงพยาบาลเพียงแห่งเดียวในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อยู่ในกลุ่มเรือนจำเขต 10 พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีพันธกิจหลักในการควบคุมและดูแลผู้ต้องขังป่วยจากเรือนจำทั่วประเทศ จำนวนข้าราชการในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 356 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2565) ซึ่งในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้รับรับผู้ต้องขังป่วยเข้ารับรักษามากกว่า 1 หมื่นรายต่อปี ผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่งานราชทัณฑ์ และผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมาก อาจส่งผลกระทบต่อความเครียดที่เพิ่มสูงขึ้น และอาจเป็นผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ที่เป็นข้าราชการในสังกัดเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัตสสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตการทำงานที่ได้จากการวิจัยจะนำไปสู่การหาแนวทางพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัตสสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัตสสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการ สังกัดทัตสสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ จำนวน 356 คน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของทาคิยามาเน่ (Yamane, 1967) ซึ่งจากการคำนวณข้างต้นจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 189 คน และเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามส่วนงาน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำแนกตามส่วนงาน

ส่วนงาน	จำนวนข้าราชการ (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1) กลุ่มงานทันตกรรม	11	6
2) กลุ่มงานเทคนิคบริการทางการแพทย์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	19	10
4) กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผน	4	2
5) ส่วนการพยาบาล	165	88
6) ส่วนทันตปฏิบัติ	8	4
7) ส่วนบริหารทั่วไป	35	19
8) ส่วนปกครองผู้ต้องขัง	51	27
9) ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง	21	11
10) องค์กรแพทย์	28	15
รวม	356	189

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ สถานภาพสมรส และอายุงาน และส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน (Walton, 1973, p. 11-21) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าไลเคิร์ต (Likert Rating Scale) ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสในการใช้และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน โอกาสในการก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน การบูรณาการทางสังคมในองค์กร สิทธิของผู้ปฏิบัติงาน ความสมดุลระหว่างการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนบุคคล และความเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Goforth, 2015) ได้ค่าเท่ากับ 0.93 และกำหนดการแปลผลข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อการประเมินระดับคุณภาพชีวิตการทำงานได้ง่ายขึ้นจากค่าเฉลี่ยด้วยการคำนวณอันตรภาคชั้นเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ค่าเฉลี่ยในช่วง 3.67 - 5.00 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยในช่วง 2.34 - 3.66 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยในช่วง 1.00 - 2.33 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มหลังจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้อำนวยการทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ข้าราชการที่ยังคงมีหน้าที่ปฏิบัติงานที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลและส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยในช่วงระหว่างวันที่ 1 - 31 มกราคม พ.ศ. 2566 และปกปิดข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเป็นความลับแบบสอบถามที่นำมาใช้ต้องข้อมูลครบถ้วน รวบรวมจนครบจำนวนที่กำหนดไว้ในตามตารางที่ 1 จากนั้นจัดเรียงข้อมูลและบันทึกข้อมูลที่ได้ตามความจริงลงในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

วิเคราะห์และคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมทางสถิติ (Statistical Software) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ความถี่และร้อยละ ใช้สำหรับการอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายข้อมูลคุณภาพชีวิตการทำงาน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีไม่เกิน 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ กับคุณภาพชีวิตการทำงานด้วยการทดสอบค่าที (Independent t- test)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพสมรส และอายุงาน กับคุณภาพชีวิตการทำงานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA; F-test) และเมื่อพบมีความแตกต่างกันจึงจะมาทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของฟิชเชอร์ (Fisher's Least Significant Difference; LSD) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ	ชาย	76	40.2
	หญิง	113	59.8
2. อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	30	15.9
	30 – 44 ปี	111	58.7
	ตั้งแต่ 45 ปี ขึ้นไป	48	25.4
3. ลักษณะงาน	บุคลากรทางการแพทย์	122	64.5
	ผู้ควบคุมผู้ต้องขัง	37	19.6
	ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน	30	15.9
4. ระดับตำแหน่ง	ระดับปฏิบัติงาน	11	5.8
	ระดับปฏิบัติการ	83	43.9
	ระดับชำนาญงาน	42	22.2
	ระดับชำนาญการ	47	24.9
	สูงกว่าระดับชำนาญงาน/ ชำนาญการ	6	3.2
5. รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 15,000 บาท	3	1.6
	15,001 – 25,000 บาท	87	46.0
	25,001 – 35,000 บาท	55	29.1
	35,001 – 45,000 บาท	25	13.2
	ตั้งแต่ 45,001 บาทขึ้นไป	19	10.1
6. ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์	ไม่เกิน 40 ชั่วโมง	128	67.7
	มากกว่า 40 ชั่วโมงขึ้นไป	61	32.3
7. สถานภาพสมรส	โสด	94	49.7
	สมรส	88	46.6
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	7	3.7
8. อายุงาน	น้อยกว่า 5 ปี	67	35.4
	5 – 15 ปี	78	41.3
	มากกว่า 15 ปี ขึ้นไป	44	23.3

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 189 คน ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 37 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30 - 44 ปี เป็นบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติการ มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 15,001 - 25,000 บาท ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 49 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่มีช่วงเวลาดำเนินงานไม่เกิน 40 ชั่วโมง มีสถานภาพโสดมากที่สุด อายุงานเฉลี่ย 8 ปี

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ในภาพรวม

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม	2.99	0.71	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	3.22	0.51	ปานกลาง
3. โอกาสในการใช้และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน	3.43	0.63	ปานกลาง
4. โอกาสในการก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน	3.45	0.71	ปานกลาง
5. การบูรณาการทางสังคมในองค์กร	3.86	0.56	มาก
6. สิทธิของผู้ปฏิบัติงาน	3.60	0.69	ปานกลาง
7. ความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนบุคคล	3.50	0.59	ปานกลาง
8. ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.03	0.68	มาก
รวม	3.47	0.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัศนสถานราชทัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านการบูรณาการทางสังคมในองค์กร ด้านสิทธิของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนบุคคล ด้านโอกาสในการก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ด้านโอกาสในการใช้และพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรอิสระ		$\bar{X}$	S.D.	t-test/ F-test	p-value
เพศ	ชาย	3.46	0.47	t = -0.19	0.851
	หญิง	3.47	0.46		
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	3.62	0.36	F = 1.93	0.148
	30 - 44 ปี	3.44	0.46		
	ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป	3.43	0.50		

ตัวแปรอิสระ		$\bar{X}$	S.D.	t-test/ F-test	p-value
ลักษณะงาน	บุคลากรทางการแพทย์	3.49	0.44	F = 1.34	0.264
	ผู้ควบคุมผู้ต้องขัง	3.36	0.55		
	ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน	3.52	0.42		
ระดับตำแหน่ง	ระดับปฏิบัติงาน	3.55	0.35	F = 2.21	0.070
	ระดับปฏิบัติการ	3.45	0.41		
	ระดับชำนาญงาน	3.35	0.47		
	ระดับชำนาญการ	3.54	0.54		
	สูงกว่าระดับชำนาญงาน/ ระดับชำนาญการ	3.85	0.33		
รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 15,000 บาท	3.50	0.71	F = 0.42	0.792
	15,001 – 25,000 บาท	3.45	0.41		
	25,001 – 35,000 บาท	3.44	0.49		
	35,001 – 45,000 บาท	3.50	0.48		
	ตั้งแต่ 45,001 บาทขึ้นไป	3.58	0.53		
ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์	ไม่เกิน 40 ชั่วโมง	3.47	0.46	t = 0.25	0.799
	มากกว่า 40 ชั่วโมงขึ้นไป	3.45	0.47		
สถานภาพสมรส	โสด	3.44	0.48	F = 1.62	0.200
	สมรส	3.51	0.41		
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	3.22	0.61		
อายุงาน	น้อยกว่า 5 ปี	3.61	0.40	F = 5.24	0.006*
	5 – 15 ปี	3.37	0.46		
	มากกว่า 15 ปี ขึ้นไป	3.42	0.49		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ สถานภาพสมรส ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากนั้นจึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วย LSD พบว่า 1) ผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ที่มีอายุงาน 5 - 15 ปี 2) ผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป

อภิปรายผล

จากการผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากการที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ไม่มีการฝึกอบรมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

เช่นเดียวกับเรือนจำอื่น กล่าวได้ว่า เป็นสถานประกอบการที่ไม่มีรายได้ การจัดสวัสดิการที่นอกเหนือจากสิทธิข้าราชการจึงมีน้อยกว่าเรือนจำอื่น

2. ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้รับการป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง เช่น การได้รับวัคซีนป้องกันโรคตามฤดูกาล หรือสนับสนุนให้มีการคัดกรองโรคระบาดสม่ำเสมอ หรือได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี

3. ด้านโอกาสในการใช้และพัฒนาศักยภาพในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่งานมีลักษณะเด่น 2 ด้าน ทั้งด้านการรักษาพยาบาล และด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ดังนั้น การปฏิบัติงานที่ทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์จะต้องบูรณาการทั้ง 2 ด้าน ผู้ปฏิบัติงานจึงมีโอกาสได้ใช้ความสามารถที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน

4. ด้านโอกาสในการก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่การงานมี คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการที่ทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ให้ความสำคัญกับทุกส่วนงานเป็นอย่างดี ทำให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักได้ถึงค่าของงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

5. ด้านการบูรณาการทางสังคมในองค์กรมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจเลือก หรือขอสับเปลี่ยนไปยังหน่วยงานย่อยที่ต้องการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

6. ด้านสิทธิของผู้ปฏิบัติงาน มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าทักษะสถานโรงพยาบาลให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างดี และไม่นำเรื่องส่วนบุคคลมามีผลกับการปฏิบัติงาน แต่ในการพิจารณาข้อพิพาทอาจจะยังมีหลักเกณฑ์ไม่ชัดเจน จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานยังเกิดข้อสงสัยในบางส่วน

7. ด้านความสมดุลระหว่างการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนบุคคล มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงในเวลาราชการ ซึ่งจะเห็นได้จากระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.7 ไม่เกิน 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นการปฏิบัติงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน และ 5 วันต่อสัปดาห์ ถึงแม้จะมีการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการตามหน้าที่อยู่บ้าง แต่โดยรวมแล้วผู้ปฏิบัติงานก็ยังมีเวลาว่างในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่สนใจได้

8. ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากทักษะสถานนอกจากจะเป็นสถานที่ควบคุมผู้กระทำความผิดที่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคมแล้วนั้น ยังเป็นสถานที่บรรเทาทุกข์เพื่อคืนคนดีสู่สังคม นอกจากนี้แม้ว่าผู้ที่เกิดความเจ็บป่วยจะเป็นผู้กระทำความผิดแต่ยังคงมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามสิทธิที่พึงได้รับ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีความภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่และเห็นว่าการที่ตนมีประโยชน์ต่อสังคม

จากผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ และสถานภาพสมรส ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานที่ทักษะสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ นั้นไม่ว่าผู้ปฏิบัติงานจะมีเพศ อายุ ลักษณะงาน หรือสถานภาพสมรสใด จะได้รับการปฏิบัติ และการมอบหมายงานอย่างเหมาะสมตามบริบทและหน้าที่ของหน่วยงาน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้นจะสัมพันธ์กับตำแหน่งและงานระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ สิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับต่างกัน คือ เงินพิเศษที่ได้จากการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ซึ่งผู้ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานที่มากขึ้นได้รับเงินพิเศษเพิ่มมากขึ้นตามความสมัครใจ จึงอาจเป็นเหตุผลว่าผู้ที่มีระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น” ของ สำราญ วิชาโคตร และพิชัยรัฐ หมื่นด้วง (2565) ที่พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร

ในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เขต 4” ของ คมสัน สุขฤทธิ์ และคณะ (2562) ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีอายุ ตำแหน่งงาน และรายได้ที่ต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่ในงานวิจัยนี้ยังมีข้อค้นพบอีกว่า เจ้าหน้าที่ที่มีเพศที่ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นเพศชาย สืบเนื่องมาจากเป็นเรือนจำและทัศนสถานของผู้ต้องขังชายเป็นหลัก เจ้าหน้าที่เพศหญิงจึงมีหน้าที่อย่างจำกัด

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน โดยผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงาน 5 – 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยมากกว่า อาจเนื่องจากการทำงานร่วมกันในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานน้อยจะมีผู้ปฏิบัติงานที่อายุงานมากกว่าคอยดูแลให้คำแนะนำในการทำงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์การทำงานได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่มากกว่าได้ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป โดยผู้ที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปีมีค่าเฉลี่ยมากกว่า อาจเนื่องจากผู้ปฏิบัติที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี ขึ้นไปมักต้องมีความรับผิดชอบในฐานะหัวหน้างาน ต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานและแบกรับความคาดหวังผลปฏิบัติงานหลักและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากทั้งผู้ร่วมงานและผู้บริหาร จึงมีผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานน้อยกว่าได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เขต 4” ของ คมสัน สุขฤทธิ์ และคณะ (2562) ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีอายุการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ” ของ สุนิภา ชินวุฒิ และคณะ (2563) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทำงาน

สรุป

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทัศนสถานราชทัณฑ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านสามารถเรียงลำดับจากด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการบูรณาการทางสังคม ในองค์กรซึ่งทั้ง 2 ด้านมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ถัดมาเป็นด้านสิทธิของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนบุคคล ด้านโอกาสในการก้าวหน้าและมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน ด้านโอกาสในการใช้และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ และด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ลักษณะงาน ระดับตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ และสถานภาพสมรสต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงาน 5 – 15 ปี และผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี มีคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป

การศึกษานี้สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อวางแผนและเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการให้มีระดับที่ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งการวิจัยในครั้งถัดไปอาจเพิ่มปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา จำนวนบุตร หรือจำนวนผู้ที่ต้องดูแลในครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้อาจพิจารณาปัจจัยที่อาจมีผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันได้ เช่น การรับรู้เกี่ยวกับการเมืองในองค์กร ปัจจัยด้านความเครียดในการทำงาน เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

ในเรื่องการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานโดยรวมทุกสายงานซึ่งสะท้อนคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมของข้าราชการ สังกัดทันตสถานโรงพยาบาลราชภัฏ ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาการศึกษาเพียงคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ส่วนควบคุมผู้ต้องขังเพียงส่วนเดียวนั้น และจากผลการวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สังกัดทันตสถานโรงพยาบาลราชภัฏ ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. ภาครัฐควรปรับปรุงเกณฑ์และข้อกำหนดของอัตราเงินเดือนของข้าราชการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปของภาวะเศรษฐกิจและสถานการณ์ค่าครองชีพที่สูงขึ้นโดยเฉพาะในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ
2. ทันตสถานโรงพยาบาลราชภัฏควรดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานคลายความเครียดจากการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง เช่น การออกกำลังกาย ดนตรีบำบัด การฝึกสมาธิ เป็นต้น ตามความสนใจของผู้ปฏิบัติงาน
 - 2.2 สนับสนุนให้มีการหมุนเวียนผู้ปฏิบัติงาน ให้สัมผัสประสบการณ์ปฏิบัติงานที่หลากหลาย และเพื่อพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน
 - 2.3 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงความสำคัญของทั้งตัวผู้ปฏิบัติงานและหน้าที่ต่อหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.4 สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
 - 2.5 กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อพิพาทที่เชื่อมั่นในหลักความยุติธรรมและความถูกต้องอย่างชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบและเข้าใจอย่างทั่วถึง
 - 2.6 พิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนกรณีมีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานล่วงเวลาตามเหตุความจำเป็นอย่างเหมาะสม
 - 2.7 สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภูมิใจในหน้าที่และหน่วยงานให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง
 - 2.8 สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนาทักษะอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสมกับอายุงานที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้และความสามารถในการจัดการหรือรับมืออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานได้อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการทันตสถานโรงพยาบาลราชภัฏที่กรุณาอนุญาตให้สืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ภริดา ชัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้คำปรึกษางานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน สุขฤทธิ์, ยุภาพร ยุภาศม และภักดี โพธิ์สิงห์. (2562, 1-2 พฤศจิกายน). คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชภัฏเขต 4. ในวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5* (น. 777-786). ขอนแก่น.
- ประภารัตน์ พรหมเอียง, นวรัตน์ สุวรรณมั่ง, มธุรส ทิพย์มงคลกุล และฉลิวรรณ บุญสุยา. (2558). คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลนครปฐม. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 769-778.
- สุนิษา ชินวุฒิ, กฤษณา อุไรศรีพงศ์ และจุฑามาศ วงจันทร์. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 30(3), 90-103.
- สำราญ วิชาโคตร และพิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2565, มกราคม-มิถุนายน). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทันตสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 5(1), 73-86.

- Goforth, C. (2015, 16 November). *Using and Interpreting Cronbach's Alpha*. [Online]. Available from: <https://data.library.virginia.edu/using-and-interpreting-cronbachs-alpha/>. (accessed: 6 February 2023)
- Lau, R. S. M., and May, B. E. (1998, Fall). A win-win paradigm for quality of work life and business performance. *Human Resource Development Quarterly*, 9(3), 211-226.
- Walton, R.E. (1973, Fall). Quality of Working Life: What is it?. *Sloan Management Review*, 15(1), 11-21.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nd Edition). New York: Harper and Row.

การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร

Providing Civil Registration Services at the Kud Bak District Registration Office, Sakon Nakhon Province

วชิรวิทย์ ไกรรณา^{1*}, สุปัน สมสาร² และดนัย ลามคำ³

Wachirawit Jaikaruna^{1*}, Supan Somsa² and Danai Lamkham³

^{1*}นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

^{1*}Master's degree student Master of Public Administration Program, Faculty of Political Science, Pitchayabandit College.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

²Assistant professor Master of Public Administration Program, Faculty of Political Science, Pitchayabandit College.

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

³Assistant professor of Public Administration Program, Faculty of Political Science, Pitchayabandit College.

*Corresponding author E-mail: namedanai@gmail.com

Received: January 3, 2023; Revised: May 26, 2023; Accepted: May 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียน จำนวนตามสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ จำนวน 356 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ F-test ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ
2. ผลเปรียบเทียบระดับการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพโดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะทางในการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอคุดบาก จังหวัดสกลนคร ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ ที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงานให้มีเพียงพอต่อประชาชนที่มารับบริการ

คำสำคัญ: การให้บริการ, งานทะเบียนราษฎร, จังหวัดสกลนคร

Abstract

The main purpose of this research was to study the civil registration service of Kut Bak District Registration Office. Sakon Nakhon Province. The sample group used in this research was people who received civil registration services from the registry office. Calculated according to the calculation formula of Taro Yamane, a total of 356 people. The tool used for data collection was a questionnaire statistics used for data analysis are descriptive statistics including number, percentage, mean and standard deviation. Inferential statistics were T - test and F - test, respectively.

The results showed that :

1. Civil registration services of Kut Bak District Registration Office Sakon Nakhon Province Overall, it was at a high level. And when considering each side, it was found that the aspect with the highest average was the service personnel. Followed by the facility. and the aspect with the least average value was the aspect of giving confidence to the service recipients.

2. The comparative results of civil registration service levels of the Kut Bak District Registration Office. Sakon Nakhon Province Classified by personal characteristics, gender, age, level of education. and overall career It was found that people with different genders There are opinions on the civil registration services of the Kut Bak District Registration Office. Sakon Nakhon Province The difference was statistically significant at the 0.05 level. education level and different professions There are opinions on the civil registration services of the Kut Bak District Registration Office. Sakon Nakhon Province no difference.

3. Proposals for civil registration services of Kut Bak District Registration Office Sakon Nakhon Province, namely Kut Bak District Registration Office Sakon Nakhon Province should increase the number of staff Facilities and places used for communication and coordination are sufficient for the people who come to receive the service.

Keywords: Services, Civil Registration, Sakon Nakhon Province

บทนำ

สภาพของสังคมประเทศไทยในปัจจุบัน มีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนไม่ว่าจะเป็นชุมชนท้องถิ่นและสังคมการปกครองท้องถิ่นไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นพึ่งตนเองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2565, 7 ธันวาคม) ซึ่งให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก โดยกำหนดไว้ใน หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักทะเบียนอำเภอภูคุดบาก เป็นหน่วยงานสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร งานทะเบียนชื่อบุคคล งานทะเบียนครอบครัว และงานบัตรประจำตัวประชาชน ถือได้ว่าสำนักทะเบียนอำเภอภูคุดบากเป็นศูนย์รวมในการบริการประชาชนทั้งในเขตอำเภอภูคุดบาก และนอกเขตอำเภอ เพราะเป็นส่วนราชการที่ออกเอกสารราชการยืนยัน กำหนดสถานะแห่งการเป็นพลเมืองของประเทศ ฉะนั้นประชาชนในเขตอำเภอหรือนอกเขตอำเภอจะต้องมาใช้บริการที่สำนักทะเบียนอำเภอภูคุดบาก ถือเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติเพื่อรักษาสิทธิของตนเองไว้ โดยสำนักทะเบียนอำเภอภูคุดบาก มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุม

การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอ ยกเว้น ในเขตท้องถิ่น โดยให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำอำเภอเป็นนายทะเบียนอำเภอ และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล ย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ ขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ถึงแม้จะมีระเบียบกฎหมาย ควบคุมให้มีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกแห่งจะมีมาตรฐานบริการที่ดีทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหลาย ๆ อย่างรวมถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ การให้บริการประชาชนในระบอบราชการถือเป็นกลไกของรัฐที่นำมาปฏิบัติโดยการแปรมาจากนโยบายที่ฝ่ายบริหารระดับสูงได้กำหนดไปสู่ประชาชน การบริการประชาชนเป็นภารกิจหลักของข้าราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยยึดหลักที่ว่า ประชาชนทุกคนพึงได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของคุณภาพการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร ให้เป็นไปตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารระดับสูงได้กำหนดให้การบริการประชาชนเป็นภารกิจหลักของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยยึดหลักที่ว่า “ประชาชนทุกคนพึงได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน” และให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 (1) (2565, 7 ธันวาคม) ว่าด้วยการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร จำแนกตามตามคุณลักษณะส่วนบุคคลเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ประชากรทุกคนที่มาติดต่อรับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร จากจำนวนผู้มารับบริการตั้งแต่เดือน มกราคม - ตุลาคม 2565 มีผู้มารับบริการงานทะเบียนราษฎร จำนวน 3,220 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ดังนี้

1.1 ประชากร

ประชาชนที่มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร ตั้งแต่เดือนมกราคม - ตุลาคม 2565 จำนวน 3,220 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอทุกตำบล จังหวัดสกลนคร ตั้งแต่เดือนมกราคม - ตุลาคม 2565 จำนวน 3,220 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 125)

$$\text{สูตร คำนวณ } n = \frac{N}{1+[N(e)^2]}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ที่เราอยากรู้จากสูตร Taro Yamane ว่าจะต้องแจกกี่คน)

N = ขนาดประชากร (จำนวนประชากรทั้งหมดที่มารับบริการ)

e = ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ร้อยละ 0.05

$$\begin{aligned}\text{แทนค่าในสูตร ขนาดตัวอย่าง (n)} &= \frac{3220}{1+[3220(0.05)^2]} \\ &= 356\end{aligned}$$

ดังนั้น จากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973, p. 125) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 356 คน ดังตารางผู้มารับบริการ

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (n) และกลุ่มประชากร (N) จำแนกตามตำบลและเพศ

ตำบล	เพศ		กลุ่มประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
	ชาย	หญิง		
กุดบาก	230	420	650	72
กุดไผ่	268	712	980	108
นาม่อง	470	1120	1590	176
รวม	968	2252	3220	356

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มาใช้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร ระหว่างเดือน มกราคม - ตุลาคม 2565 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบปลายปิด

ตอนที่ 2 คุณภาพการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ กุดบาก โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุระดับคุณภาพการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบปลายปิด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การให้บริการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการให้บริการอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการให้บริการอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการให้บริการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร ลักษณะแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 54.78 และเป็นเพศหญิง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 45.22 อายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 36.24 และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.69 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.15 และน้อยที่สุดคือมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.97 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป / เกษตรกร จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 42.98 และน้อยที่สุดคือนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.37 พบผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

2. การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.07$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.82$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม

การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียน อำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.09	0.69	มาก
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.07	0.57	มาก
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.84	0.76	มาก
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	3.82	0.71	มาก
รวม	3.96	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.71)

2.1 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2. ความเหมาะสมในการแต่งกาย บุคลิก ลักษณะท่าทางของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ ข้อ 3. ความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และความพร้อมในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.20$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 1. ความสุภาพ กิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.91$)

2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 10. ป้ายข้อความบอกจุดบริการ/ป้ายประชาสัมพันธ์ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ ข้อ 7. ความสะอาดของสถานที่ให้บริการโดยรวม ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. คุณภาพและความทันสมัย ของอุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.01$)

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. เจ้าหน้าที่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือ ข้อ 12. ท่านมาติดต่องานที่สำนักทะเบียนอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แล้วได้รับความสำเร็จ ตรงกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. งานที่ท่านมาติดต่อรับบริการจากเจ้าหน้าที่ สำนักทะเบียนอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ทำงานได้ถูกต้องเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.67$)

2.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17. มีการแจ้งเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.97$)

รองลงมาคือ ข้อ 19. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย เว็บไซต์ วิทยุชุมชน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.92$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 20. ช่วยเหลือให้ความสะดวกอย่างเต็มความสามารถ ($\bar{X} = 3.49$)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	ชาย		หญิง		t-test	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.04	0.72	4.14	0.64	-1.426	0.155
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.01	0.61	4.15	0.51	-2.404	0.017*
3. ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.77	0.82	3.92	0.68	-1.840	0.067
4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ	3.78	0.76	3.88	0.64	-1.371	0.171
โดยภาพรวม	3.90	0.57	4.03	0.45	-2.264	0.024*

* แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.57) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.71) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพการให้บริการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร มีการบริการศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีนโยบายที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการต่อประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาการบริการในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับประชาชนที่มาติดต่อรวมทั้งให้เกิดความโปร่งใสในบรรยากาศใหม่ที่ค่อนข้างเป็นกันเอง ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการสำนักทะเบียนอำเภอภูดบาก จังหวัดสกลนคร มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการอย่างแท้จริง ให้มีจิตบริการ บริการด้วยรอยยิ้ม สุภาพอ่อนโยน มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ และควรให้เจ้าหน้าที่ได้ศึกษาดูงานจากภายนอกที่มีชื่อเสียงหรือได้รับรางวัล เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของบุษกร รังษิโกตร และธณัฐา โรจนตระกูล (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าระดับคุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม พบว่า คุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเป็นธรรมชาติตามขั้นตอน วิธีการให้บริการ เรียงตามลำดับ ก่อนหลังทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลกให้ความสำคัญกับผู้มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน และด้วย

สถานการณ์โควิด 19 จึงให้ผู้มาติดต่อปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัทร์ ชันแก้ว และพิชิต รัชตพิบูลภพ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมีคุณภาพมาก เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการบริการทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการควบคุมและจัดการจราจร และด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา พบว่า คุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีจัดให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ One-Stop Service เป็นการลดขั้นตอนในการให้บริการทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าด้วยสถานการณ์โควิด 19 สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก ตระหนักถึงความปลอดภัยจึงได้ลดขั้นตอนในการให้บริการโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ จึงจัดให้มีการให้บริการแบบ One-Stop Service เสร็จสิ้นในจุดเดียวเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดต่อรับบริการในหลายจุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยัญญ์ จันทร์เกิด (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามการรับรู้ของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า การให้บริการของเทศบาลนคร นครสวรรค์ตามการรับรู้ของประชาชนโดยรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการมีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก

2. ผลเปรียบเทียบระดับการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพโดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มาใช้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ก็ได้รับการบริการจากสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนครอย่างเท่าเทียมกันซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของบุษกร รังษิณโณตร และธณัฐา โรจนตระกูล (2565) วิจัยเรื่องคุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อคุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องเพราะว่าในการรับบริการของประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศไหน มีอายุเท่าไร หรือมีปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันอย่างไร การเข้ารับบริการงานทะเบียนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก ต้อง ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และตามมาตรฐานในการเข้ารับบริการที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริการมี คุณภาพ ผู้รับบริการและผู้ให้บริการปลอดภัย ดังนั้นผู้รับบริการทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานในการเข้ารับบริการอย่างเคร่งครัด

3. ข้อเสนอแนะทางในการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ได้แก่

3.1 สำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และสถานที่ ที่ใช้สำหรับการติดต่อประสานงานให้มีเพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ

3.2 สำนักทะเบียนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ควรกำหนดระบบและกลไกการบริหารจัดการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่บริการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการให้บริการ และยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการให้ดีขึ้น

3.3 สำนักทะเบียนอำเภออุบลาค จังหวัดสกลนคร ควรพิจารณาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการตามข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของประชาชน เพื่อริเริ่มกิจกรรมอื่น ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

3.4 สำนักทะเบียนอำเภออุบลาค จังหวัดสกลนคร ควรจะมีนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้แล้วทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงกระบวนการการทำงานด้านบริการเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันการปฏิบัติหน้าที่หรืองานประจำที่สามารถนำเอาผลการวิจัยที่ได้ไปปรับใช้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้วิจัยเองจากระดับปฏิบัติการให้ก้าวสู่ระดับชำนาญการในความก้าวหน้าทางอาชีพ ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการดำเนินงานวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านบริการในส่วนงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลาค จังหวัดสกลนคร แก่ผู้ปฏิบัติงาน และบุคลากรในองค์กร ตลอดจนผู้ที่กำลังจะทำการศึกษาเพื่อต่อยอดการพัฒนางานในด้านอื่น ๆ ด้วย

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

จากผลการศึกษาผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการปฏิบัติงานคือแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลาค จังหวัดสกลนคร ให้เป็นไปตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารระดับสูงได้กำหนดให้การบริการประชาชนเป็นภารกิจหลักของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกกระทรวง กรม โดยยึดหลักที่ว่า “ประชาชนทุกคนพึงได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน”

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่องการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภออุบลาค จังหวัดสกลนคร ฉบับนี้สำเร็จเป็นอย่างดีได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทิน สมสาร ที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่มเริ่มต้นจนสำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- บุษกร รัชชโณตร และธณัฐา โรจนตระกูล. (2565). *คุณภาพของการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ปิยณัฐ จันทร์เกิด. (2560). *คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามการรับรู้ของประชาชน*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มาตรา 6(1). (2565). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.hii.or.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 7 ธันวาคม 2565).
- รมัทร ชันแก้ว และพิชิต รัชตพิบูลภพ. (2561). *คุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ฉบับเสริมครบรอบ 12 ปี, 174 -184.*
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2565). *หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น* มาตรา 250. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.kpi.ac.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 7 ธันวาคม 2565).
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Edition). Harper and Row: New York.

**การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงเทพตะวันออก**
**Academic Administration of Schools Under Eastern Bangkok
Group, Bangkok Metropolitan Administration**

นคร ยศสมบัติ^{1*} และปทุมพร เปี้ยณอม¹
Nakorn Yossombut^{1*} and Patumphorn Piatanom¹

¹มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹Ramkhamhaeng University

*Corresponding author E-mail: 6414470046@rumail.ru.ac.th

Received: March 24, 2023; Revised: June 18, 2023; Accepted: June 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ปีการศึกษา 2565 จำนวน 357 คน ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cohen, Manion & Morrison และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน และสังกัดสถานศึกษา ต่างกัน ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ข้าราชการครู, โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purpose of this research was to study and compare the academic administration of schools as perceived by teachers in school under Eastern Bangkok Group, Bangkok Metropolitan Administration. This study employed a survey research design with samples consisting of 357 teachers in the academic year 2022. The samples were categorized by using the Cohen' sample sizes which were selected by simple random sampling. The instrument was a questionnaire with a reliability of 0.971, Mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe's multiple comparison method were used to analyze the data. The findings were as follows: 1) the results of academic administration was at high level, considering each dimension of the opinion, all of them

were also at high level; and 2) teacher at different level of education was found to be different at a significant level of .05, except for the experience and the original affiliation were not different.

Keywords: Academic Administrators, Government Teachers, School under Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากที่ประชากรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมีมากขึ้นตามลำดับ โดยการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ การขยายการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการนำประเทศไปในทิศทางที่พึงประสงค์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, น. 14)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็วมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนา การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ตลอดจนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554, น. 8) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นต้องค้นหาวิธีการใหม่ในการพัฒนา แนวโน้มการจัดการศึกษาด้าน วิชาการจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ คนในยุคนี้ต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญ ความเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนผ่านหากพลเมืองขาดความพร้อมก็จะทำให้ประเทศไม่สามารถเดินต่อไปได้

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้การดูแลและการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการปกครองลักษณะพิเศษแบบท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีสำนักการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดูแล ด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจัดการศึกษาในหลายลักษณะ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือโรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะที่เป็นพื้นฐานของการเรียนในแต่ละระดับชั้นให้เหมาะสมกับวัย เพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถพัฒนาความรู้ได้เต็มศักยภาพของผู้เรียน เป็นผู้มีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ แต่จากผลการประเมินความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนและผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้าน วิชาการยังไม่ได้มาตรฐานในระดับที่สูงมากนัก คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนยังไม่สูงตามเกณฑ์มาตรฐานที่ควร ทั้งใน เรื่องการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การเรียบเรียงความคิด และกระบวนการต่าง ๆ ของผู้เรียนสำหรับ

มาตรฐานของการศึกษาในระดับนี้ ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรสำหรับใช้ในการศึกษาในระดับสูงต่อไป

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนและมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก เพื่อเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการให้มีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4,758 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ปีการศึกษา 2565 จำนวน 357 คน ได้จากการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cohen, Manion & Morrison (2011, p. 147) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ปีการศึกษา 2565 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) บอกระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอน และรายละเอียดในการสร้างดังนี้

 - 3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
 - 3.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษามาร่างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ในแต่ละด้านให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ
 - 3.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ให้คำแนะนำเพิ่มเติม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
 - 3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามจากนิยามศัพท์

เฉพาะ หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าดัชนีความ สอดคล้องโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.8-1.0

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.8 – 1.0 และที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และพิมพ์เป็นแบบสอบถาม

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูในโรงเรียนโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่า อำนาจจำแนกโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.3 – 1.0 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.971

3.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วไปเก็บข้อมูลกับข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 357 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 357 คน โดยส่งแบบสอบถาม ในรูปแบบออนไลน์โดยใช้ Google Form ในการสร้าง และรวบรวมแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 1 -3 กุมภาพันธ์ 2566 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 325 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.04

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ย การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ช่วงคะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ช่วงคะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Multiple Comparison Method) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.34	0.37	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.32	0.36	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.31	0.36	มาก
4. ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.34	0.34	มาก
5. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.31	0.36	มาก
รวม	4.32	0.30	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตะวันออก จำแนกตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การบริหารงานวิชาการ	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.29	0.40	4.43	0.29	-3.275*	0.001
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.26	0.36	4.42	0.33	-3.891*	0.000
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.28	0.36	4.37	0.35	-2.279*	0.023
4. ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.30	0.34	4.41	0.33	-2.901*	0.004
5. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.27	0.37	4.38	0.31	-2.955*	0.003
รวม	4.28	0.31	4.41	0.26	-3.625*	0.000

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออกจำแนกตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

การบริหารงานวิชาการ	ประสบการณ์ในการทำงาน			F	P
	$\bar{X}$ น้อยกว่า 5 ปี	$\bar{X}$ 5-10 ปี	$\bar{X}$ 10 ปีขึ้นไป		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.31	4.36	4.33	0.451	0.637
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	4.34	4.33	1.091	0.337
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.27	4.33	4.30	0.684	0.505
4. ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.33	4.34	4.35	0.081	0.922
5. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.28	4.30	4.36	1.001	0.369
รวม	4.29	4.33	4.33	0.561	0.571

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออกจำแนกตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน

การบริหารงานวิชาการ	ขนาดสถานศึกษา			F	p
	$\bar{X}$ ขนาดเล็ก	$\bar{X}$ ขนาดกลาง	$\bar{X}$ ขนาดใหญ่		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.30	4.32	4.38	1.131	0.324
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	4.29	4.37	2.554	0.079
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.22	4.32	4.33	1.658	0.192
4. ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.33	4.31	3.38	1.950	0.144
5. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.21	4.29	4.37	4.043*	0.018
รวม	4.26	4.31	4.37	2.476	0.086

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffé's multiple comparison method)

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.21	4.29	4.37
1. ขนาดเล็ก	4.21			
2. ขนาดกลาง	4.29			
3. ขนาดใหญ่	4.37	*		

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาแตกต่างกับข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับแนวทางและนโยบายการบริหารงานวิชาการจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครเพื่อนำมาจัดทำเป็นระเบียบแบบแผนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งมีการบริหารจัดการร่วมกันกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำการวางแผนการบริหารงานวิชาการ และการนำแผนลงไปสู่การปฏิบัติเชิงประจักษ์ครบถ้วน จึงทำให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตะวันออกอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียน การวัดและประเมินผล การนิเทศ และสื่อ นวัตกรรม ซึ่งทั้ง 5 ด้าน เป็นหัวใจหลักของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษกร ไพคำนาม (2565) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์เครือข่ายกุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มเครือข่ายศูนย์กุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาพื้นฐานตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และมีการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ จึงทำให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตะวันออกอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเดือน จำปี (2565) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย

พบว่าด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ครูมีความคิดเห็นด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มูนา จารง (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน โดยมีการให้คำแนะนำตามบทบาทของผู้บริหาร ส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการอบรมตามโครงการที่มีการจัดอบรม และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปฝึกผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชา เทียงตรง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาลเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภทนียา ประภาสโนบล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.3 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาหาช่องทางเพื่อให้การสนับสนุนด้านระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลเพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ออกแบบ สร้างเครื่องมือ และระเบียบการวัดและประเมินผลให้การวัดและประเมินผลให้ตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดและสภาพจริงของนักเรียน ส่งผลให้ผู้ที่ทำกรวัดและประเมินผลมีความเข้าใจกระบวนการและเครื่องมือที่ตรงกันและทำงานร่วมกันได้ตามระเบียบการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพงศ์ โมตรจิตร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และกรณีกา โกสนเทียะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.4 ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคนิคและวิธีการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแบบใหม่เข้ามาใช้ในสถานศึกษา และสร้างบรรยากาศให้การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแบบกัลยาณมิตร โดยการสอนและแนะนำเพื่อลดความกดดันจากการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณธะภา โตแดง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการ ทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการ ทดสอบระดับชาติ

(O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้านด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วรางคนากุล (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1.5 ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการเลือกคัดสรรใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมภัส เหลาแหลม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมธีวรรณ แหวนหล่อ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของครูประถมศึกษาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งเป็นหัวใจหลักในการบริหารการจัดการศึกษาโดยบริหารตามบริบท วิสัยทัศน์ ความต้องการของผู้เรียนรวมถึงจำนวนของข้าราชการครูในสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเดือน จำปี (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพงศ์ ไมตรีจิตร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตะวันออกโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนและจำนวนของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ ทองจันทร์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน และอารมณ์ จินดาพันธ์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานด้านวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตะวันออกโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก มีการบริหารงานที่ปฏิบัติตามแนวทาง ระเบียบและนโยบายจากสำนักงานการศึกษา มาปฏิบัติในสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่มีประโยชน์มาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าใจการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษวรรณ มลทพ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสำราญ ทองจันทร์ (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มธนบุรี ที่อยู่โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีบทบาทการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

สรุป

1. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

1. จากผลการพบว่าวิจัยด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่าเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในการนิเทศงานวิชาการภายใน มีการหารูปแบบหรือวิธีการดำเนินการนิเทศใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อให้การนิเทศงานวิชาการภายในมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยพบว่าด้านการวัดและประเมินผลและด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีการสร้างเครื่องมือ รูปแบบวิธีการประเมินให้ตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด ที่มีความเหมาะสมตรงสภาพจริงของผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูมีการ

สร้างสื่อ นวัตกรรม สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการประเมินผล และจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพ ตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นตัวสะท้อนกลับและแสดงให้เห็นว่าของ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีการบริหารที่ เปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้นการเป็นผู้บริหารจะต้องเข้าใจและ ติดตามการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อนำมากำหนดเป็นทิศทางในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้ ทันสมัยและตอบโจทย์ต่อการศึกษานในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย โดยการช่วยเหลืออย่างยิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษากระบวน วิชาการศึกษาอิสระผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทุมพร เปียถนอม ที่ท่านได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เสียสละ เวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาทุกขั้นตอนของการทำวิจัย และมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างเต็มเปี่ยม ตลอดจนแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และให้การสนับสนุนในการนำวิจัยไปเผยแพร่ เป็นผู้ ที่คอยให้ กำลังใจที่เต็มมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาประ สิทธิประสาทวิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำวิจัยและการทำงาน ตลอดจนประสบการณ์ที่ดีและมีความเมตตา เสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.พรณิชา ขาตะพันธ์ ดร.วิภา ทองหงษ์ ดร.ศิริพร สลึงค์ ดร.ธวัชชัย กลิ่นดี และ นางสาวสุนันทา คำตา ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถาม ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพ ตะวันออก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม อีกทั้งความสำเร็จในครั้งนี้เกิดขึ้นได้จากครอบครัว และเพื่อน ๆ สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชา กทม.รุ่น 11 ที่คอยให้กำลังใจให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ ด้วยดีตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการรายงานการวิจัยของกระบวนวิชาการศึกษาอิสระฉบับนี้ ขอมอบ เป็นความดีแต่บิดา มารดา คณาจารย์และมหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา โกสินเทียมะ. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.
- กุลชา เทียงตรง. (2560). การบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาลเขตการศึกษา 5. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, สาขาการบริหารการศึกษา.
- กฤษกร ไพคำนาม. (2565, มกราคม-เมษายน). การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์เครือข่ายกุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(1).
- จิรพงศ์ ไมตรีจิตร. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภูเก็. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุษวรรณ มลทป. (2565, กรกฎาคม). การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(7).
- พิมพ์ใจ พุ่มจตุรัส. (2562). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ภทนียา ประภาสโนบล. (2560). การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรี.
- มนีวรรณ แหวนหล่อ. (2562). สภาพการบริหารงานวิชาการของครูประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- วงเดือน จำปี, รัตนา กาญจนพันธุ์ และศิริพงษ์ เสาภาน. (2565, เมษายน-มิถุนายน). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(2), 173-186.
- วิไลวรรณ วรางคนากุล. (2560). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณละภา โตแดง. (2565). การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*.
- สำราญ ทองจันทร์. (2560). บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). การศึกษาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ
- เหมภัส เหลาแหลม. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- อารมณ จินดาพันธ์. (2560). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*.
- Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2011). *Research Method in Education*. (7th ed). New York: Morrison.
- Rovinelli, R. J., and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49-60.

แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Guidelines for the Development of Information Systems for Aviation Management, Conservation of Natural Resources and Environment

สมคิด ภูมิโคกรักษ์¹, อภิเศก ปันสุวรรณ¹, กมลพร อุการแก้ว¹, อริสา จิระศิริโชติ¹ และศุภฤกษ์ โออินทร์^{1*}
Somkid Phumkokrux¹, Apisek Pansuwan¹, Kamonporn Upakankaew¹, Arisa Jirasirichote¹ and Supharerk O-in^{1*}

¹ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹Department of Geography, Faculty of Arts, Silpakorn University

*Corresponding author E-mail: oin_s@su.ac.th

Received: February 8, 2023; Revised: June 16, 2023; Accepted: June 26, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพ ความพร้อมของการปฏิบัติงานในปัจจุบันของ กองการบินของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทิศทางการพัฒนาระบบ ในอนาคต และพัฒนาแผนแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ร่วมกับสัมภาษณ์บุคลากร ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันขั้นตอนการปฏิบัติงานของกองการบิน มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดทำแผนการใช้อากาศยานที่สอดคล้องกับงบประมาณ การขออนุมัติแผนและออกหนังสือแจ้งหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบแผน การแต่งตั้งผู้ประสานงานการบิน และการรายงานผลการปฏิบัติการให้ส่วนงาน ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกองการบินผ่านช่องทางต่าง ๆ แบบผสมผสาน ทำให้ไม่สามารถนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลของกองการบินได้ เนื่องจากกองการบินยังไม่มีระบบสารสนเทศของ ตนเองที่สามารถรองรับการปฏิบัติงานตามแผนและภารกิจเหล่านี้ จากนั้นนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาพัฒนา แนวทางในการออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ต้องการคือ สามารถรองรับระบบการปฏิบัติงานของกองการบินในระดับ บุคคล มีระบบรักษาความปลอดภัย ความสามารถในการแก้ไขและบันทึกข้อมูลได้ สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งระบบ online และ offline มีระบบการจัดการฐานข้อมูลที่สามารถรองรับข้อมูลแบบ Big data และมีระบบ Web portal สำหรับงานภูมิสารสนเทศ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศ, การบริหารจัดการด้านการบิน, ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Abstract

This research aims to study and analyze the situation readiness of the current operations of the Aviation Division, Secretary of the Ministry of Natural Resources and Environment at present Direction of future system development and develop the guidelines for the development of information systems for aviation management on natural resource and environmental conservation by analyzing content analysis techniques with interviewing relevant personnel. The study found that at present, the operational procedures of the Aviation Division consist of four steps: preparing aircraft utilization plans that are in line with the budget; applying for approval of the plan and

issuing a letter notifying relevant agencies to acknowledge the plan, appointment of flight coordinator and reporting results to relevant departments. The use of information technology and communications of the Aviation Division through a combination of channels makes it impossible to create the Aviation Division database because the Aviation Division does not yet have its own information system that can support the operations of these plans and missions. After that, the interview results were analyzed to develop guidelines for designing an information system for aviation management, natural resource and environmental conservation. The most desired information system features are capable of supporting the operational systems of the aviation fleet at the individual level. followed by there is a security system, the ability to edit and save data, able to operate both online and offline systems, a database management system that can support Big Data and a Web portal system for geo-informatics work respectively.

Keywords: Information system, Aviation management, Natural resources and environment

บทนำ

การเกิดขึ้นของ “นโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy)” ซึ่งถือเป็น นโยบายที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคม การขับเคลื่อนเข้าสู่ความเป็นดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาธุรกิจ การสื่อสารของประเทศไทยในอนาคต ที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลไปสู่การต่อยอด กิจกรรมการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การจัดตั้งหน่วยงานการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ถือเป็นแนวคิดสำหรับหน่วยงานภาครัฐของประเทศต่าง ๆ เพื่อมีหน้าที่กำกับดูแล นโยบายบริหารประเทศและให้บริการประชาชนจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนและทันทั่วถึง โดยใช้ประโยชน์จากเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมไปถึงการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการร่วมวางแผนนโยบายการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงประเทศไทยด้วยที่จะต้องมีการขับเคลื่อนกันอย่างจริงจังเพื่อให้การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ยิ่งในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของไทย มีสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการบูรณาการงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ หน่วยงานภาครัฐ ภายใต้นโยบายการขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ของรัฐบาลที่มุ่งผลักดัน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ช่วยยกระดับศักยภาพ สร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อสร้างขีดความสามารถ การแข่งขันของประเทศอย่างรอบด้าน เชื่อมโยงกันทุกภาคส่วนของประเทศ โดยผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐ เป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2564)

กองการบิน สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นพร้อมกับสำนักงาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ชื่อว่า สำนักงานบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมี ภารกิจหลักด้านการสนับสนุนการบินสำรวจ ตรวจตรา เฝ้าระวัง เพื่อป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมป้องกัน การบินป้องกันและปราบปรามการบุกรุก ทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ และภารกิจแก้ไขปัญหาไฟป่า และหมอกควัน จากการใช้อากาศยานเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่กองการบินได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ได้ดำเนินงานตามบทบาท ภารกิจ ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเท และตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดผล การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้สามารถรองรับภารกิจด้านทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายและเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานให้เห็นผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไป (กองการบิน, 2563) โดยการบริหารจัดการการบินของหน่วยงานในช่วงที่ผ่านมาพบว่ายังคงมีปัญหาอยู่หลายด้าน ทั้งเรื่องช่องทางการสื่อสารร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระบบปฏิบัติการที่ใช้ในการดำเนินการ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารงานด้านการบิน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกองการบิน รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับระบบการบริหารและการปฏิบัติงานของกองการบินในรูปแบบใหม่ภายใต้นโยบายของรัฐบาล ดังที่กล่าวมานี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

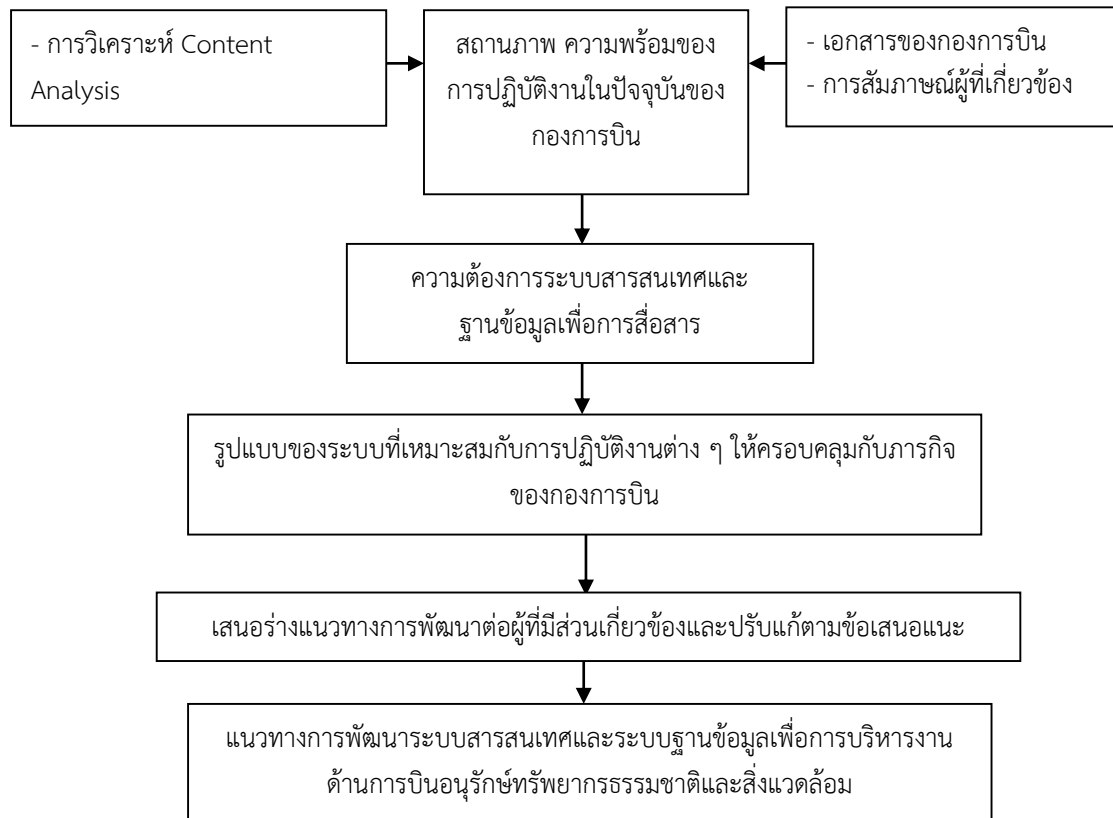
การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation: DT) ของ Solis Brian. (2016, p. 471-476) และบทความเรื่อง Digital Transformation Strategy ของดนัยรัฐ ธนบดีธรรมจารี (2559) ที่ว่าด้วยการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานภายใต้ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงมิติต่าง ๆ ภายในองค์กร อันนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้รับบริการ ปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการ และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน แนวคิดแนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (2558) และแนวคิดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสำหรับยุคสารสนเทศของ Haag & Cummings (2006) ร่วมกับแนวคิดการใช้แบบจำลองความสมบูรณ์ของข้อมูลสำหรับการจัดการคุณภาพกระบวนการทางธุรกิจของอุตสาหกรรมการบิน ของ Artamonov et.al. (2022)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพ ความพร้อมของการปฏิบัติงานในปัจจุบันของกองการบินที่สามารถนำไปสู่การจัดทำระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล รวมทั้งวิเคราะห์ระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และทิศทางการพัฒนาระบบในอนาคต ด้วยการศึกษาจากเอกสารของกองการบิน ได้แก่ หนังสือแจ้ง บันทึกข้อความ แบบฟอร์มการปฏิบัติงาน รายงานประจำปี เป็นต้น สัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการบิน นักบิน เจ้าหน้าที่ เป็นต้น
2. วิเคราะห์สถานภาพ ความพร้อมของการปฏิบัติงานในปัจจุบันของกองการบิน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) และการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการประชุมออนไลน์ด้วยวิธี Focus Group
3. สัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลที่ต้องการด้วยการคัดเลือกตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 10 ท่าน จาก 5 ศูนย์ปฏิบัติการบิน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการบิน นักบิน และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เป็นต้น ผ่านการประชุมออนไลน์ด้วยวิธี Focus Group
4. ออกแบบรูปแบบของระบบที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ครอบคลุมกับภารกิจของกองการบิน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาและแก้ไข ปรับปรุงรูปแบบของระบบให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและเสนอแนะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสำหรับยุคสารสนเทศของ Haag & Cummings (2006) และการใช้แบบจำลองความสมบูรณ์ของข้อมูลสำหรับการจัดการคุณภาพกระบวนการทางธุรกิจของอุตสาหกรรมการบิน ของ Artamonov et.al. (2022)

5. เสนอแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation: DT) และแนวคิดวงจรการพัฒนาาระบบ (System Development life Cycle: SDLC) ต่อหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อหาสรุปและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะในการจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมนำไปสู่การนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบในอนาคต

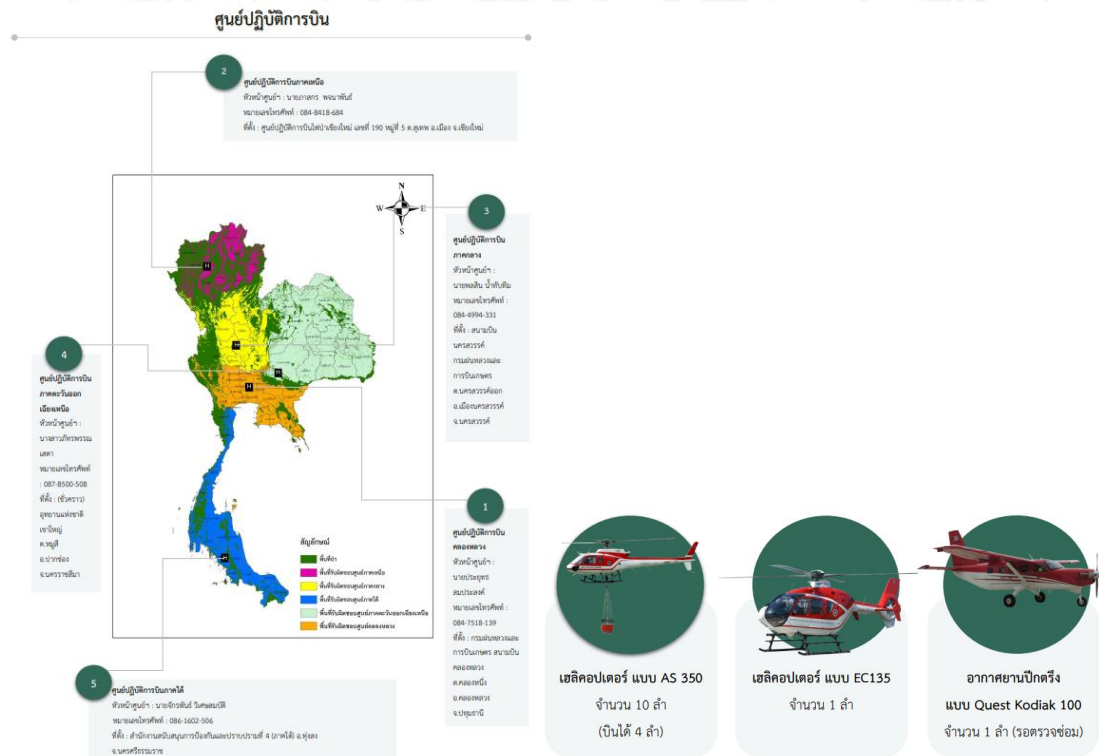
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพ ความพร้อมของการปฏิบัติงานในปัจจุบันของกองการบินที่สามารถนำไปสู่การจัดทำระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเอกสารของกองการบินพบว่า ปัจจุบันศูนย์ปฏิบัติการบิน ของกองการบิน สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 5 ศูนย์ ดังนี้ 1) ศูนย์ปฏิบัติการบินคลองหลวง 2) ศูนย์ปฏิบัติการบินภาคเหนือ ศูนย์ปฏิบัติการบินภาคกลาง 4) ศูนย์ปฏิบัติการบินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 5) ศูนย์ปฏิบัติการบินภาคใต้ มีอากาศยานประจำการทั้งอากาศยานปีกหมุนและอากาศยานปีกตรึง ดังนี้ เฮลิคอปเตอร์ แบบ AS 350 จำนวน 10 ลำ (บินได้ 4 ลำ) เฮลิคอปเตอร์ แบบ EC135 จำนวน 1 ลำ และ อากาศยานปีกตรึง แบบ Quest Kodiak 100 จำนวน 1 ลำ (รอตรวจซ่อม) ดังภาพที่ 2

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

ภาพที่ 2 ที่ตั้งศูนย์ปฏิบัติการบินและสถานภาพอากาศยาน
(ที่มา: กองการบิน, 2563)

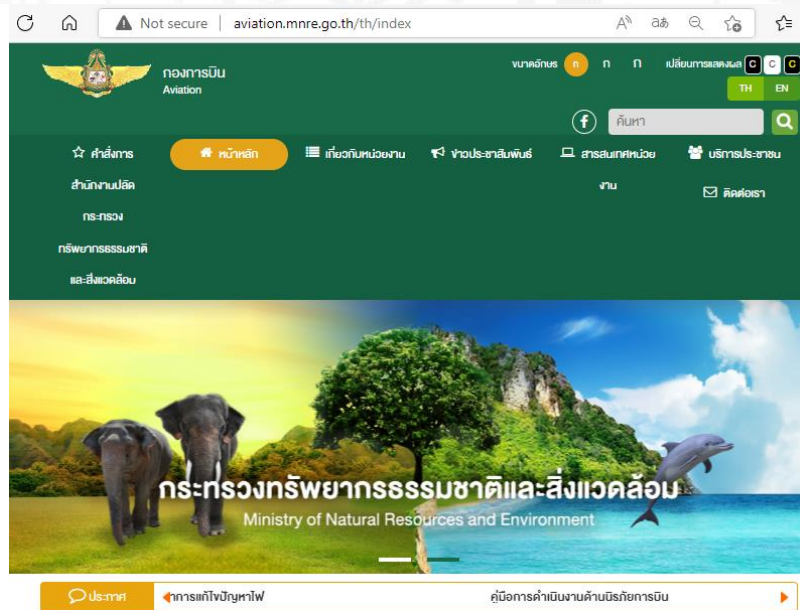
ในปัจจุบันขั้นตอนการปฏิบัติงานของกองการบิน ดังนี้

- 1) กองยุทธศาสตร์และแผนงานจะแจ้งงบประมาณประจำปี กองการบินจะต้องจัดทำแผนการใช้อากาศยานที่สอดคล้องกับงบประมาณ
- 2) กองการบินขออนุมัติแผนการใช้อากาศยานและออกหนังสือแจ้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบแผนการใช้อากาศยาน
- 3) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้ประสานงานการบินและแจ้งให้กองการบินทราบ
- 4) กองการบินจัดทำแผนปฏิบัติการบินประจำเดือน ดำเนินการ และรายงานผลการปฏิบัติการให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ส่วนในด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันระบบสารสนเทศและการสื่อสารของกองการบินจำแนกตามประเภทได้ดังนี้

- 1) ระบบการสื่อสารขององค์กร พบว่ากองการบินได้จัดทำเว็บไซต์ <http://aviation.mnre.go.th> และติดตั้งใช้งานภายใต้ Domain name ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานในเรื่องต่าง ๆ ประวัติความเป็นมา บุคลากรกองการบิน โครงสร้างองค์กร วิสัยทัศน์ ขาวประชาสัมพันธ์ ระบบสารสนเทศ เอกสารเผยแพร่ แบบฟอร์มให้บริการ สื่อประชาสัมพันธ์ และบริการประชาชน ในด้านต่าง ๆ

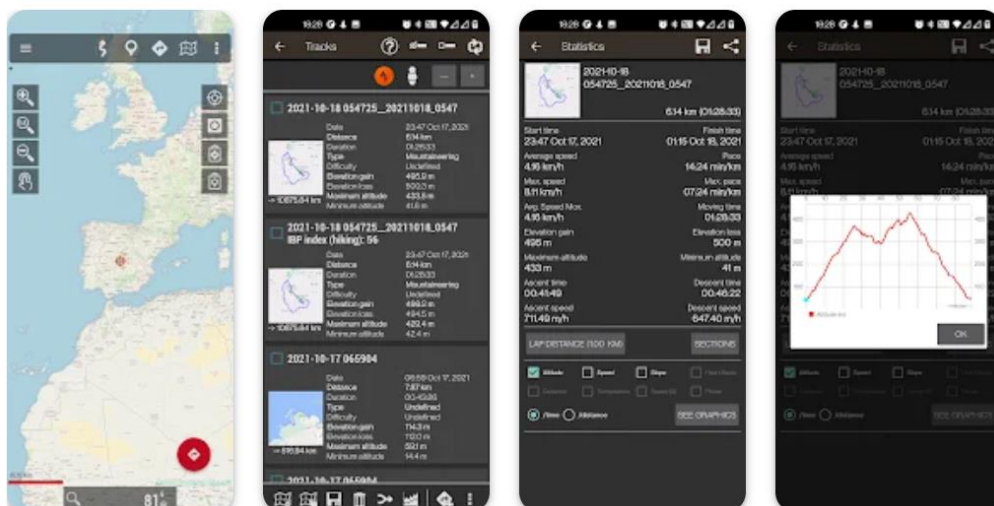
วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

ภาพที่ 3 เว็บไซต์ของกองการบิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ที่มา: กองการบิน, 2565)

2) ระบบการสื่อสารภายใน กองการบินใช้แอปพลิเคชันไลน์ เป็นหลักในการสื่อสารระหว่างการปฏิบัติงานและระหว่างบุคคล ทั้งแบบกลุ่มและแบบบุคคล

3) เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ กองการบินมีการนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้งานเพื่อการวางแผนการบิน การถ่ายภาพทางอากาศ และการบันทึกเส้นทางบิน ซึ่งจะใช้ทั้งข้อมูลของการรับรู้จากระยะไกล ทั้งข้อมูลดาวเทียม ข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศ การกำหนดตำแหน่ง และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แอปพลิเคชันที่นิยมนำมาใช้ คือ OruxMaps นอกจากนี้ ยังใช้โปรแกรมอื่น ๆ ในบางครั้ง ได้แก่ Brouter Graphopper เป็นต้น

ภาพที่ 4 แอปพลิเคชัน OruxMaps
(ที่มา: OruxMaps, 2022)

3. จากการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของการใช้แอปพลิเคชันไลน์ และ OruxMaps สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของแอปพลิเคชันในการสื่อสารในกองการบิน

แอปพลิเคชัน	ข้อดี	ข้อเสีย
Line	- มีอุปกรณ์รองรับที่หลากหลาย - สามารถสื่อสารได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ คลิปวิดีโอ คลิปเสียง โพสต์เตอร์ รูปภาพ เป็นต้น - ประหยัดค่าใช้จ่ายในการสนทนาทางโทรศัพท์ โดยเฉพาะการสนทนาข้ามประเทศที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ด้วยระบบของ Voice Call หรือการสนทนาด้วยเสียงผ่านไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง - สามารถรองรับแฟ้มงานที่หลากหลายนามสกุล ทำให้ผู้ใช้สามารถประยุกต์ใช้กับการทำงานโดยการรับ-ส่งแฟ้มงานที่มีนามสกุลต่าง ๆ ตามที่ไลน์รองรับ	- ต้องใช้อินเทอร์เน็ต เน็ตความเร็วสูงจึงจะสามารถทำงานได้อย่างไม่ติดขัด ทั้งรับ-ส่งข้อมูล หรือ Voice Call - ด้วยความสามารถที่หลากหลายบนไลน์ เช่น การเปิดคลิปวิดีโอ การเชื่อมต่อจากลิงค์ภายนอก หรือการสนทนาโดยผ่าน Voice Call ทำให้สูญเสียพลังงานแบตเตอรี่เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากเปิดทิ้งไว้นานจะทำให้พลังงานแบตเตอรี่ลดลงอย่างรวดเร็ว - มีข้อจำกัดในเรื่องของการลงทะเบียนที่แอปพลิเคชันได้กำหนดให้ผู้ใช้สามารถลงทะเบียนโดยผ่านสมาร์ตโฟนเท่านั้น - ไฟล์มีวันหมดอายุ ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ วิดีโอ หรือไฟล์งานอื่น ๆ ที่อัปโหลดไปบน LINE ไฟล์เหล่านี้จะอยู่ได้เพียงประมาณ 1-2 สัปดาห์เท่านั้น
OruxMaps	- อินเทอร์เน็ตที่น่าสนใจและใช้งานง่าย - ใช้พื้นที่หน่วยความจำเพียงเล็กน้อย - เข้ากันได้กับแผนที่ประเภทต่าง ๆ - มีเนื้อหาช่วยสอนและคำแนะนำการใช้งาน - ใช้งานได้ในโหมดออฟไลน์	- เปลืองแบตเตอรี่ - ข้อมูลกิจกรรมของผู้ใช้ถูกส่งไปเก็บไว้ที่ server ของ OruxMaps
เว็บไซต์	- สามารถรองรับการทำงานวิดีโอภาพ และเสียงได้ โดยตรงไม่จำเป็นต้องมีการติดตั้ง Plug in - รองรับเทคโนโลยีใหม่ เช่น การวาดภาพ การสนับสนุนการแสดงผลแบบสามมิติ และแสดงตำแหน่งและข้อมูลบนแผนที่ได้บนเบราว์เซอร์ทันที - สามารถทำงานได้บนทุก ๆ อุปกรณ์ หรือทุก ๆ แพลตฟอร์ม - สนับสนุนการทำงานแบบ Offline แกะไขลบ บันทึก หรือรองรับการทำงานการเก็บประวัติ การทำงาน	- Tag ในบาง Tag และความสามารถบางอย่างยังไม่สามารถใช้งานได้กับทุกเบราว์เซอร์ - แม้ว่า HTML 5 จะสามารถนำมาสร้าง web หรือ application ได้และมีการทำกราฟิกได้เพิ่มมากขึ้น แต่การพัฒนา application ยังไม่สามารถ เทียบเท่า application แบบ Native ได้

การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

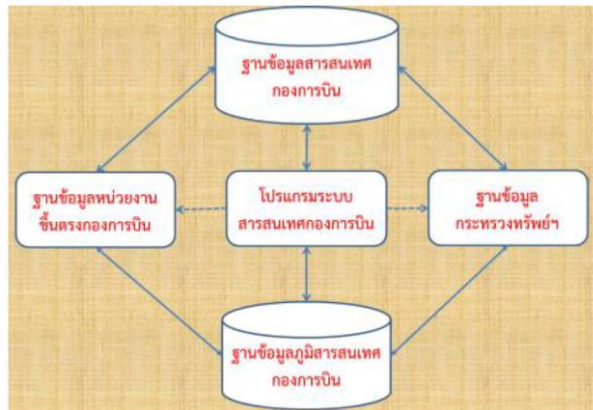
1. จากการร่วมกิจกรรมการฝึกบินและสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า การปฏิบัติงานตามแผนในแต่ละภารกิจและการรายงานผลการปฏิบัติใช้วิธีการผสมผสาน ได้แก่ การดำเนินการตามขั้นตอนของเอกสาร

ราชการ การดำเนินการผ่านแอปพลิเคชัน Line แอปพลิเคชัน OruxMaps, Google form และอื่น ๆ ซึ่งยังไม่สามารถนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลของกองการบินได้ เนื่องจากกองการบินยังไม่มีระบบสารสนเทศของตนเองที่สามารถรองรับการปฏิบัติงานตามแผนและภารกิจเหล่านี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปความต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศของกองการบิน ดังนี้

- 1) แพลตฟอร์ม (Platform) ที่รองรับระบบสารสนเทศของตนเอง สามารถรองรับการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรทุกคนและการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) แอปพลิเคชันรองรับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ งานแผน งานเอกสาร การบันทึกและจัดเก็บแบบฟอร์มการปฏิบัติงาน เป็นต้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกในลักษณะ real-time ทั้งแบบ online และ offline
- 3) ฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่
- 4) ระบบสารสนเทศที่สามารถรองรับระบบการปฏิบัติงานตั้งแต่การบันทึกแบบฟอร์ม การบันทึกข้อความ ไปจนถึงการออกรายงานขั้นสุดท้ายตามภารกิจต่าง ๆ ได้โดยอัตโนมัติ
- 5) ระบบสารสนเทศที่รองรับการบันทึกเหตุการณ์และการส่งต่อการปฏิบัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระบบการติดตามผลการปฏิบัติ
- 6) ระบบสารสนเทศที่รองรับการบันทึกและการค้นหาประวัติการซ่อมและบำรุงรักษาอากาศยาน พร้อมทั้งครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาและการเบิกจ่ายในระดับย่อยของอุปกรณ์/ครุภัณฑ์
- 7) อุปกรณ์/ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย รองรับการปฏิบัติงานตามแผนงานในแต่ละภารกิจ
- 8) ห้องประชุมที่รองรับระบบสารสนเทศและการสื่อสารแบบ real-time จากการนำเสนอและการรายงานของหน่วยงานปฏิบัติที่สามารถส่งข้อมูลเข้าที่ประชุมได้พร้อมกัน และ/หรือ สลับการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม ทั้งข้อมูลข้อความ รูปภาพและวิดีโอ

2. แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลด้านการบินให้มีความสอดคล้องและสามารถรองรับการทำงานร่วมกันภายในหน่วยงาน สามารถสรุปได้ดังนี้

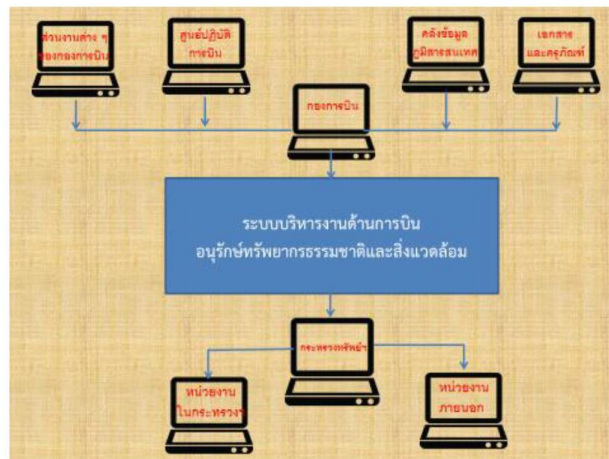
- 1) การกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของระบบสารสนเทศ สามารถกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นไว้ดังนี้
 - สามารถรองรับได้ทั้งการเป็น Website และ Web applications ของหน่วยงาน
 - สามารถรองรับระบบการปฏิบัติงานของกองการบินในระดับบุคคล
 - มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในแต่ละระดับ
 - รองรับการใช้งานของผู้ใช้ในคราวเดียวกันไม่น้อยกว่า 20,000 คน
 - รองรับการแก้ไขข้อมูลและการบันทึกข้อมูลจากการปฏิบัติงานได้พร้อมกัน
 - สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งระบบ online และ offline
 - รองรับระบบการปฏิบัติงานทั้งแบบ Client/Server และระบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
 - มีระบบการจัดการฐานข้อมูลที่สามารถรองรับข้อมูลแบบ Big data
 - มีระบบ Web portal สำหรับงานภูมิสารสนเทศ (Geo-informatics)
 - สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลภูมิสารสนเทศที่มีบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 - รองรับเชื่อมโยงและถ่ายโอนข้อมูลจากเครื่องมือสำรวจภาคสนาม
- 2) การออกแบบแผนผังการทำงานของระบบสารสนเทศ สามารถสรุปและนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบแผนผังการทำงานของระบบสารสนเทศได้ดังภาพที่ 5 ดังนี้

ภาพที่ 5 แผนผังการทำงานของระบบสารสนเทศ

จากภาพที่ 5 อธิบายได้ว่า โปรแกรมระบบสารสนเทศของกองการbinจะต้องเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลสารสนเทศอย่างน้อย 4 ส่วน ได้แก่ ฐานข้อมูลสารสนเทศกองการbin ฐานข้อมูลหน่วยงานขึ้นตรงกองการbin ฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศกองการbin และฐานข้อมูลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

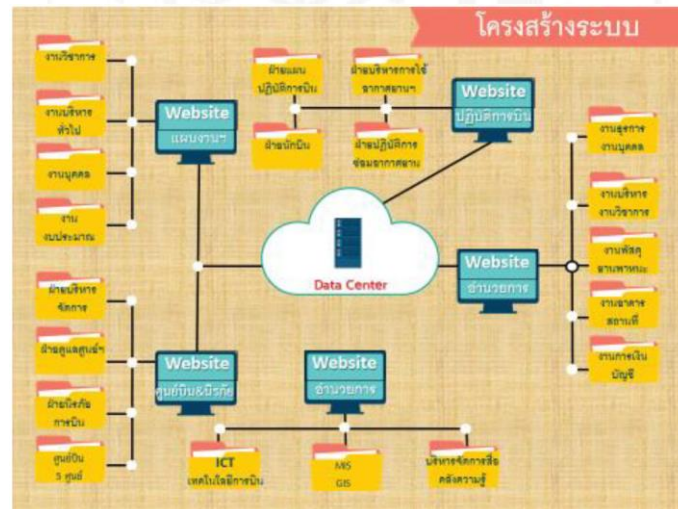
3) การออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อรองรับระบบบริหารงานด้านการbinอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบระบบบริหารงานด้านการbinอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดังภาพที่ 6 ดังนี้

ภาพที่ 6 ระบบบริหารงานด้านการbinอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากภาพที่ 6 ระบบบริหารงานด้านการbinอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศอย่างน้อย 8 ระบบ ได้แก่ ระบบสารสนเทศกองการbin ระบบสารสนเทศหน่วยงานขึ้นตรงกองการbin ระบบสารสนเทศศูนย์ปฏิบัติการbin ระบบสารสนเทศศูนย์ข้อมูลภูมิสารสนเทศกองการbin ระบบสารสนเทศข้อมูลเอกสารและครุภัณฑ์กองการbin ระบบสารสนเทศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบสารสนเทศหน่วยงานภายในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงไปสู่หน่วยงานภายนอก

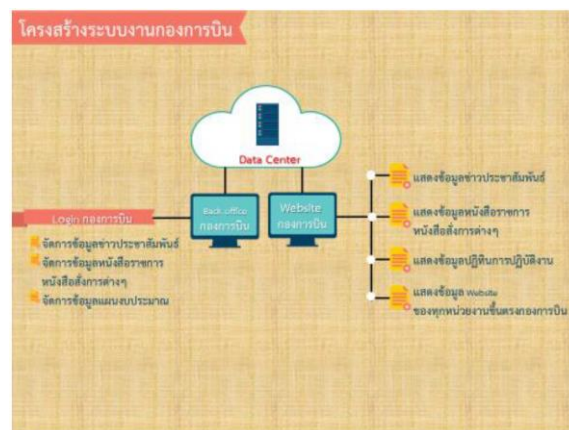
4) การออกแบบโครงสร้างระบบสารสนเทศกองการbin สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบโครงสร้างระบบสารสนเทศกองการbinได้ดังภาพที่ 7 ดังนี้

ภาพที่ 7 โครงสร้างระบบสารสนเทศกองการบิน

จากภาพที่ 7 อธิบายได้ว่า กองการบินจะต้องพัฒนาศูนย์ข้อมูล (Data Center) ของตนเอง เนื่องจากในการปฏิบัติงานจะต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้สนับสนุนภารกิจการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยศูนย์ข้อมูลของกองการบินจะต้องเชื่อมโยงกับข้อมูลของส่วนงานอย่างน้อย 5 ส่วนงาน ได้แก่ ส่วนอำนวยการ ส่วนแผนงานและแผนการบำรุงรักษาอากาศยาน ส่วนปฏิบัติการบิน ส่วนศูนย์บิน และนิรภัยการบิน และส่วนเทคโนโลยีและสารสนเทศการบิน

5) การออกแบบโครงสร้างระบบงานสารสนเทศกองการบิน สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบโครงสร้างระบบงานสารสนเทศกองการบินได้ดังภาพที่ 8 ดังนี้

ภาพที่ 8 โครงสร้างระบบงานสารสนเทศกองการบิน

จากภาพที่ 8 อธิบายได้ว่า ศูนย์ข้อมูล (Data Center) ของกองการบิน จะต้องรองรับสารสนเทศจากภารกิจหลักของกองการบินอย่างน้อย 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่เป็นข้อมูลจากสำนักงานในลักษณะ Back office และส่วนที่ทำหน้าที่ประมวลผลและนำเสนอข้อมูลผ่าน website

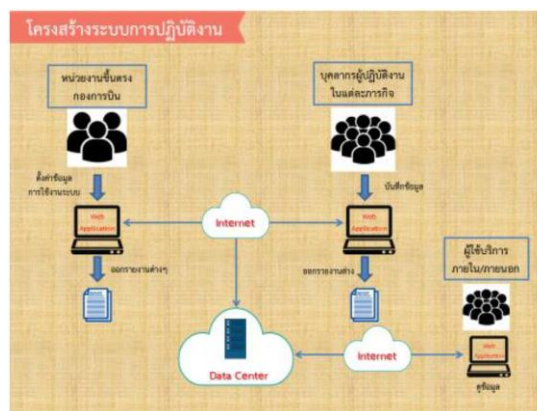
6) การออกแบบโครงสร้างระบบงานสารสนเทศของหน่วยงานขึ้นตรงกองการbin สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบโครงสร้างระบบงานสารสนเทศของหน่วยงานขึ้นตรงกองการbinได้ดังภาพที่ 9 ดังนี้

ภาพที่ 9 โครงสร้างระบบงานสารสนเทศของหน่วยงานขึ้นตรงกองการbin

จากภาพที่ 9 อธิบายได้ว่า ศูนย์ข้อมูล (Data Center) ของกองการbin จะต้องรองรับสารสนเทศจากหน่วยงานขึ้นตรงกับกองการbin ทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานขึ้นตรงที่มีที่ตั้งอยู่ภายนอกในภูมิภาคต่าง ๆ โดยสามารถรองรับการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ส่วนกลางได้พร้อมกัน และมีระบบรักษาความปลอดภัยในแต่ละระดับชั้นข้อมูลที่รองรับการทางานของบุคลากรและผู้ใช้งานทั่วไป

7) การออกแบบโครงสร้างระบบการปฏิบัติการ สามารถสรุปแนวทางในการออกแบบโครงสร้างระบบการปฏิบัติการ ได้ดังภาพที่ 10 ดังนี้

ภาพที่ 10 โครงสร้างระบบการปฏิบัติการ

จากภาพที่ 10 อธิบายได้ว่า โครงสร้างระบบการปฏิบัติการ ของกองการbin จะต้องเชื่อมโยงข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลกองการbinโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไปสู่หน่วยงานขึ้นตรงกองการbin บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจ และผู้ใช้บริการทั้งภายนอกและภายในกองการbin

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจจากผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันขั้นตอนการปฏิบัติงานของกองการbin มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกองการbinผ่านช่องทางต่าง ๆ แบบผสมผสานทำให้ไม่สามารถนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลของกองการbinได้ เนื่องจากกองการbinยังไม่มีระบบสารสนเทศของตนเองที่สามารถรองรับการปฏิบัติงานตามแผนและภารกิจเหล่านี้ โดยเฉพาะระบบปฏิบัติการและระบบสื่อสารของตนเอง ทำให้จำเป็นต้องสำรวจความต้องการการใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์

แนวทางในการออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation: DT) ของ Solis Brian. (2016, p. 471-476) และบทความเรื่อง Digital Transformation Strategy ของคณิศร ชื่นประดิษฐ์ (2559)

ส่วนคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ต้องการ ได้แก่ แพลตฟอร์ม (Platform) ที่รองรับระบบสารสนเทศของตนเอง สามารถรองรับการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรทุกคนและการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองรับการใช้งานด้านต่าง ๆ สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ ตั้งแต่การบันทึกแบบฟอร์ม การบันทึกข้อความ ไปจนถึงการออกรายงานขั้นสุดท้ายตามภารกิจต่าง ๆ ได้โดยอัตโนมัติ การบันทึกเหตุการณ์และการส่งต่อการปฏิบัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระบบการติดตามผลการปฏิบัติ การบันทึกและการค้นหาประวัติการซ่อมและบำรุงรักษาอากาศยาน พร้อมทั้งครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาและการเบิกจ่ายในระดับย่อยของอุปกรณ์/ครุภัณฑ์ และรองรับระบบสารสนเทศและการสื่อสารแบบ Real-time จากการนำเสนอและการรายงานของหน่วยงานปฏิบัติที่สามารถส่งข้อมูลเข้าที่ประชุมได้พร้อมกัน และ/หรือ สลับการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุม ทั้งข้อมูลข้อความ รูปภาพและวิดีโอ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการออกแบบพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลของกองการบิน ซึ่งกับแนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (2558) และงานวิจัยของชัยรัตน์ รอดเคราะห์ (2555) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์ ที่มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานที่ดีขึ้น

สรุป

สรุปผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารงานด้านการบินอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ในปัจจุบันพบว่า ในปัจจุบันระบบสารสนเทศและการสื่อสารของกองการบินจะสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน ส่วนในการสื่อสารภายในในปัจจุบันยังไม่มีระบบที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ในการสื่อสารระหว่าง การปฏิบัติงานและระหว่างบุคคลจะใช้แอปพลิเคชัน Line เป็นหลัก ส่วนเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผน การบินและปฏิบัติงานจะใช้แอปพลิเคชัน OruxMaps เป็นหลักในการทำงาน และผลจากการใช้แอปพลิเคชัน ที่หลากหลายทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้จนส่งผลกระทบต่อ การประสานการปฏิบัติงาน การประเมินและติดตามผลการปฏิบัติที่ล่าช้า

ส่วนแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลด้านการบินให้มีความสอดคล้องและสามารถรองรับการทำงานร่วมกันภายในหน่วยงาน จากการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงาน ต้องการแพลตฟอร์มที่สามารถรองรับการปฏิบัติงานและสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของตนเอง สามารถรองรับ การปฏิบัติงานประจำของบุคลากรทุกคนและการเชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้ทั้งในระบบ online และ offline สามารถบันทึกและรายงานผลปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติ รวมถึงสามารถสืบค้นผลการปฏิบัติงานย้อนหลัง ประวัติการซ่อมบำรุงอากาศยานและครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้คือควรศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพความพร้อมของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้วย รวมทั้งวิเคราะห์ระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานในปัจจุบันและทิศทางการพัฒนาระบบในอนาคตเพื่อให้การออกแบบและพัฒนาระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลสามารถรองรับแผนการพัฒนาในอนาคตได้

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้หน่วยงานได้ทราบถึงปัญหาในระบบสารสนเทศขององค์กรในปัจจุบัน อันนำไปสู่แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลด้านการบินที่มาจากความต้องการของผู้ปฏิบัติงานโดยตรงและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ต้องการคือ สามารถรองรับระบบ การปฏิบัติงานของกองการบินในระดับบุคคล มีระบบรักษาความปลอดภัย ความสามารถในการแก้ไขและบันทึก

ข้อมูลได้ สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งระบบ Online และ Offline มีระบบการจัดการฐานข้อมูลที่สามารถรองรับข้อมูลแบบ Big data และมีระบบ Web portal สำหรับงานภูมิสารสนเทศ ตามลำดับ ทำให้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาระบบระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลด้านการบินให้มีความสอดคล้องและสามารถรองรับการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 จากกองการบิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานโดยตรงและที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อมูล คำปรึกษา และแนะนำแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองการบิน. (2563). *รายงานประจำปี 2563*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://aviation.mnre.go.th/attachment/iu/download.php?WP=qUlcNktjpQEgZKqCGWOghJstqTgcWat3pQEgZKp5GQWgG2rDqYyc4Uux>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2565).
- กองการบิน. (2565). *กองการบิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://aviation.mnre.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2565).
- ชัยรัตน์ รอดเคราะห์. (2555). *การพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการทางวิศวกรรม.
- ณัยรัฐ ธนบดีธรรมจารี. (2559). Digital Transformation Strategy โมเดล 5 ด้านสู่ผลสำเร็จ. *วารสาร IT Trends*, 1(2), 28-31.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2558). *สถาปัตยกรรมองค์กรของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2015/08/file_4bd4ed97187349d235ecd5178e0e41c8.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2565).
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2564). *รายงานประจำปี 2564*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.dga.or.th/document-sharing/dga-e-book/annual-report/82340/>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กรกฎาคม 2565).
- Artamonov, I., Danilochkina, N., Pocebneva, I., and Karmokova, K. (2022). Using data integrity models for aviation industry business process quality management. *Transportation Research Procedia*, 63(2022), 1668-1673.
- Haag, S. and Cummings, M. (2006). *Management Information Systems for the Information Age*. Toronto: McGraw-Hill Ryerson.
- OruxMaps. (2022). Manual OruxMaps v.7.0.0. [Online]. Available from: https://www.oruxmaps.com/oruxmapsmanual_en.pdf. (accessed: 2 July 2020).
- Solis, B. (2016). *The six stages of digital transformation maturity*. Altimeter Cognizant. Sustainability in small and medium Enterprises (SMES): A conceptual framework. Complex, Intelligent and Software Intensive Systems, 471-476.

การบริหารจัดการสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสาน
ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
The Management of Building a Learning Base
for Integrated Farming Practices at Bang Nok Khwaek,
Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province

พงษ์ศักดิ์ เจริญงามเสมอ¹, พรรณี โรจนเบญจกุล¹, ทิพย์วารินทร์ เบญจนิรัตน์^{1*}, จตุพร อุ่นประเสริฐสุข¹ และจิรวัดน์ สุตสวาท¹
Pongsak Jaroengnamsamer¹, Phannee Rojanabenjakun¹, Tipvarin Benjanirat^{1*},
Jatuporn Ounprasertsuk¹ and Jirawat Sudsawat¹

¹วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม

¹College of Allied Health Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University, Samut Songkram Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: tipvarin.be@ssru.ac.th

Received: February 22, 2023; Revised: June 25, 2023; Accepted: June 27, 2023

บทคัดย่อ

การเกษตรเป็นอาชีพพื้นฐานของคนไทย ความรู้ทางการเกษตรมีความสำคัญ การผสมผสานวิทยาการกับภูมิปัญญาเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างฐานการเรียนรู้ทางการเกษตรให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 2) ให้ชุมชนน้อมนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ฐานการเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้รูปแบบการบรรยายและสาธิต จำนวน 5 ฐาน ใช้เวลาฐานละประมาณ 20-30 นาที ได้แก่ 1) ฐานความรู้เรื่องการเกษตรแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2) ฐานการปลูกมะลิ 3) ฐานการเลี้ยงไก่ไข่ 4) ฐานการทำปุ๋ยไข่ และ 5) ฐานสาธิตการแปรรูปผลผลิต นักท่องเที่ยวใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยจะประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อนนำเสนอกิจกรรม

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ “สวนเกษตรผสมผสานครูสมศรี” ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ 6 ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม การเกษตรเป็นการปลูกพืชผักนานาชนิด เลี้ยงสัตว์ มีการแปรรูปทางการเกษตรให้ความรู้เรื่องการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถบริหารจัดการโดยมีเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ ชมรมแม่บ้าน และภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชนสนับสนุน

ความพึงพอใจในเรื่องเจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเอาใจใส่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การให้ความรู้และแนะนำอย่างเหมาะสม และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

คำสำคัญ: ฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ, เกษตรผสมผสาน, แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง, แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

Agriculture is basic professionals in Thailand. However, the fundamental knowledge of agriculture is crucial. Enhancing the technology with the local wisdom is one of the key success factors. The objectives of this research as 1) to create an agricultural learning base for enhancing the tourists' experiences 2) to induce the community applying the knowledge of His Majesty the King's (Rama IX) Sufficiency Economy Philosophy for community development and 3) to study the satisfaction of community agro-tourism.

The Learning Bases for an Integrated Farming Model were set up. There were 5 bases of explanation and demonstration including 1) Sufficiency Economy Philosophy base 2) Jasmine planting base 3) Layer chicken farming base 4) Egg fertilizer production base and 5) Product processing demonstration base such as herbal juice. The tourist may spend totally 2-3 hours; however, willing assessment was the important activity for the tourists prior to presentation.

The integrate farming model named "Somsri Integrated Agricultural Garden" located at no. 2, village 6, Bang Nok Kwaek Sub-district, Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province. There are various kinds of vegetables cultivation, animals farming, agricultural products processing including herbal juice and providing the knowledge of integrated farm based on the principle of the Sufficiency Economy Philosophy. It managed by the network of elderly clubs and housewife clubs under the support of public and private sectors.

The satisfaction of the tourist on the smiling staff got the highest score of 4.80, followed by satisfaction on the appropriate knowledge providing and the comfortable service provided.

Keywords: Learning Base, Integrated Farming Model, Sufficiency Economy Philosophy, Agritourism

บทนำ

การสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสาน จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นที่รู้จักในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกา และเอเชีย ใช้ชื่อว่าการเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service Learning: SL) เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนด โดยชุมชนและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวกเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557) โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปลูกพืช การทำน้ำชีวภาพ สมุนไพรไทยแต่โบราณ เป็นต้น (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาพระนครศรีอยุธยา, 2564) ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้ประชาชนรอดพ้น โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักการ พร้อมกับมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ ซึ่งประชาชนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างง่าย ๆ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) จังหวัดสมุทรสงครามมีประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมและกสิกรรม ในเขตอำเภอบางคนที จะมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภออัมพวา และอำเภอเมืองสมุทรสงคราม พืชสำคัญได้แก่ มะพร้าว ลิ้นจี่ ส้มโอ และข้าว (เทศบาลตำบลบางนกแขวก, 2564) แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดสมุทรสงครามในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีประเด็นการพัฒนารวม 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวรูปแบบหลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัย 3) การยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความสมดุลเท่าเทียม และมั่นคง ในการดำรงชีวิตของประชาชน และ 4) สร้างเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, 2564)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีนโยบายในการบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยนโยบายด้านการบริการวิชาการนั้นกำหนดให้ส่งเสริมให้มีการบริการวิชาการที่เชื่อมโยงกับงานวิจัยและเกิดการบูรณาการกับการเรียนการสอน สร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชนในการให้บริการวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสเรียนรู้ให้แก่คนทุกกลุ่มวัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2564) และแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่แนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557) อาจารย์และนักศึกษาจึงได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลครัวเรือนยากจนเพื่อดำเนินโครงการบริการวิชาการในปีงบประมาณ 2563 ของวิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าในพื้นที่เทศบาลตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีครัวเรือนยากจน มีที่ดินทางการเกษตรและปลูกพืชพันธุ์ทางการเกษตรได้ผลผลิตไม่เพียงพอในการเลี้ยงดูตนเองและบุคคลในครอบครัวมีความต้องการการสนับสนุนทางวิชาการเกี่ยวกับการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและบุคคลในครอบครัวได้และมีความสนใจที่จะดำเนินการเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรต่อไปในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินงานที่ต่อยอดจากโครงการบริการวิชาการในปีงบประมาณ 2563 เพื่อช่วยครัวเรือนเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและบุคคลในครอบครัวได้และวางแนวทางพื้นฐานในการดำเนินการเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรต่อไปในอนาคต โดยยกฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสาน เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ชุมชนพัฒนาตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนโดยน้อมนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่9) และการดำเนินการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกตามการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Type of Land Use) ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนผลไม้ และพืชสวนอื่น ๆ การทำสวนป่าและการประมง (Sznajder, 2009) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโดยทำการเพาะเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูกพืช ทำปุ๋ยอินทรีย์และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพืชและ/หรือสัตว์ และจัดทำฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฐานการเรียนรู้การเพาะเลี้ยงสัตว์ ฐานการเรียนรู้การเพาะปลูกพืช ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ และ ฐานการเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืชและ/หรือสัตว์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้มาเรียนรู้และสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการเกษตรผสมผสานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเกษตรให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. เพื่อให้ชุมชนน้อมนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ COE. 2-064/2021 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 1 ครัวเรือน บุคลากรภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุน และนักท่องเที่ยว

ที่สนใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยการตั้งคำถามปลายเปิด จำนวน 15 ข้อ โดยสัมภาษณ์จากครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 1 ครัวเรือนที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน 5 คน และบุคลากรภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุน จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 นักพัฒนากรเกษตรตำบล เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางนกแขวก เจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งสิ้น 10 คน ชุดที่ 2 แบบสังเกตการณ์ โดยมีประเด็นที่สังเกต คือ -ความต้องการในการสร้างฐานการเรียนรู้และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT Analysis) จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Participatory Workshop) สร้างฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ครัวเรือนเป้าหมายจำนวน 1 ครัวเรือน และบุคลากรภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน และชุดที่ 3 แบบสอบถาม เป็นการสอบถามความพึงพอใจในฐานการเรียนรู้เชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวจำนวน 10 คน ในด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น จำนวน 35 ข้อ วิเคราะห์และประมวลผลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผลค่าสถิติสำหรับเปรียบเทียบข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การแจกแจงความถี่ (Frequency) การให้คะแนนและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ใช้วัดระดับเป็นข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักของ Likert Scale (Likert, 1967)

ผลการวิจัย

1. ผลการการบริหารจัดการสร้างฐานการเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การบริหารจัดการสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสาน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 สถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ 6 ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม เดิมใช้ชื่อสวนเกษตรอินทรีย์ครูจิม แต่จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่า ระบบเกษตรอินทรีย์ เป็นรูปแบบหนึ่งของเกษตรผสมผสาน ซึ่งการกำหนดรูปแบบการดำเนินการเกษตรผสมผสาน มีหลากหลายแบบ อาจจะยึดการแบ่งตามวิธีการดำเนินการ ลักษณะพื้นที่ กิจกรรมที่ดำเนินการ ทรัพยากร เป็นต้น ซึ่งระบบเกษตรอินทรีย์ แบ่งตามวิธีการดำเนินการออกเป็น ระบบเกษตรอินทรีย์ และ ระบบเกษตรธรรมชาติ (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ และคณะ, 2555) แต่ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า เข้าหลักเกณฑ์ของเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของเกษตรยั่งยืน และ เจ้าของสถานที่ได้นำมาระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริระดับเกษตรกร ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนชื่อเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการ สรุปผลการพิจารณาชื่อสถานที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ “สวนเกษตรผสมผสานครูสมศรี”

1.2 ประเภทของการเกษตรที่ดำเนินการ

การปลูกพืช มีการปลูกพืชผักนานาชนิด ได้แก่ ไม้ผล คือ กล้วย มะพร้าว มะม่วง มะปราง ละมุด ไม้ดอก คือ มะลิ ผักสวนครัว คือ ตะไคร้ มะกรูด มะนาว อัญชัญ พริก ผักบุ้ง มะเขือ ฯลฯ

การเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ไข่ และเลี้ยงปลาตามธรรมชาติ

การแปรรูปทางการเกษตรน้ำสมุนไพร ได้แก่ น้ำตะไคร้ น้ำอัญชัน และชาดอกมะลิ

การทำการเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ มีการทำปุ๋ยไข่ การให้ความรู้เรื่องเกษตรผสมผสาน และการทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 จุดเด่นทางการเกษตรที่ใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ การเกษตรเป็นลักษณะผสมผสาน เลี้ยงไก่ไข่ด้วยหยวกกล้วยและผักอื่น ๆ ที่ได้จากผลผลิตในสวนที่ปลูกไว้ ไข่ไก่ที่สดสะอาดปลอดสารพิษต่าง ๆ

มูลไก่อนำมาเป็นปุ๋ยให้กับมะลิ กุหลาบ และพืชผักสวนครัวต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำปุ๋ยจากไข่ไก่เพื่อเพิ่มผลผลิตได้อีกด้วย อีกทั้งยังมีการนำผลผลิตมาแปรรูป ได้แก่ น้ำสมุนไพร เช่น น้ำตะไคร้ น้ำอัญชัน และชามะลิ นับได้ว่าเป็นการเกษตรที่ครบวงจร สามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับผู้สนใจที่จะทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงตัวเองได้ต่อไป

1.4 การบริหารจัดการและปัญหาอุปสรรค

1.4.1 การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากมีการประสานไปจะได้รับการสนับสนุนพอสมควร ปัญหาอุปสรรค คือ การเดินทางไปประสานงานไม่สะดวก เนื่องจากมีภาระงานอื่น ๆ ค่อนข้างมาก

1.4.2 การส่งเสริมทางการตลาด การดำเนินการที่ผ่านมาในการส่งเสริมการตลาด คือ การนำสินค้าไปจำหน่ายตลาดใกล้บ้านและเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง การบอกต่อปากจากลูกค้าเก่าแนะนำลูกค้าใหม่ และมีการเพิ่มช่องทางส่งเสริมทางการตลาดโดยใช้ Line และ Facebook ปัญหาอุปสรรค คือ การลงข้อมูลข่าวสารผ่านทาง Line และ Facebook ยังน้อย

1.4.3 ความร่วมมือของเครือข่าย ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการดำเนินการขอความร่วมมือของเครือข่าย แต่ในอนาคตหากมีการดำเนินกิจกรรมเป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถดำเนินการขอความร่วมมือของเครือข่ายเนื่องจากมี Group Line และหมายเลขโทรศัพท์ของสมาชิกเครือข่ายที่ผ่านมาเมื่อมีกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายก็สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี ทุกคนมีสัมพันธ์อันดีต่อกัน

1.4.4 ผลผลิต ที่เป็นรายได้หลัก ได้แก่ ดอกมะลิ และไข่ไก่อารมณ์ดี ดอกมะลิต้องมีการดูแลบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การใส่ปุ๋ยไข่ประมาณสัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง ฉีดสมุนไพรไล่แมลงศัตรูพืช ส่วนไข่ไก่ต้องดูแลให้อาหารที่ดีมีประโยชน์และป้องกันการเจ็บป่วย ปัญหาอุปสรรค คือ ปริมาณผลผลิตมากบ้างน้อยบ้างตามฤดูกาล และราคาของผลผลิตขึ้นลงตามความต้องการของผู้บริโภค

1.5 การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งที่ต้องการพัฒนาและแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว คือ การดำเนินกิจกรรมเป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการคิดฐานกิจกรรมต่าง ๆ ที่คิดว่าสามารถทำได้ แต่ถ้าจะต้องพัฒนาจะดำเนินการสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมว่าอยากได้กิจกรรมรูปแบบใดเพื่อให้การพัฒนากิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ยังไม่สามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้เนื่องจาก ยังไม่ได้เริ่มดำเนินการเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการดำเนินการสร้างฐานการเรียนรู้

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับและความคาดหวังจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแง่ธุรกิจการท่องเที่ยว มีรายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่วนในแง่การเกษตรคือ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเกษตรผสมผสาน และโครงการเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักท่องเที่ยวได้มีความรู้ ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

1.7 ความต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.7.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์ความรู้ทางการเกษตร ฯลฯ

1.7.2 ประชาสัมพันธ์จังหวัด เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์

การบริหารจัดการสร้างฐานการเรียนรู้

ฐานที่ 1 ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรผสมผสานมาบรรยายประกอบกับโปสเตอร์ให้กลับมาทบทวนเนื้อหาได้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปต่อยอดได้ โดยมีเนื้อหาหลักว่าโดยสรุป คือ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร เพื่อการเกษตรเน้นการพึ่งพาตนเอง ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเอง เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขสบายและพอเพียงกับตนเอง

เกษตรผสมผสาน เป็นรูปแบบหนึ่งใน 5 แบบของเกษตรยั่งยืน ซึ่งรูปแบบเกษตรยั่งยืน 5 แบบ คือ วนเกษตร เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ และ เกษตรธรรมชาติ การทำเกษตรผสมผสานสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทำกินขนาดเล็ก เพื่อลดความเสี่ยงจากการผลิต ลดการพึ่งพิงเงินทุน ปัจจัยการผลิต และอาหารจากภายนอก เศษพืชและมูลสัตว์ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากกิจกรรมการผลิต ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในไร่นา และทำให้ผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น เป็นระบบการเกษตรที่ปลูกพืชและมีการเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยที่กิจกรรมแต่ละชนิดจะต้องเกื้อประโยชน์ต่อกัน

ฐานที่ 2 ฐานการเรียนรู้การเพาะเลี้ยงสัตว์ นำน้องความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่แบบอินทรีย์เพื่อให้ได้ผลิตผลเป็นไข่ไก่อารมณ์ดี อธิบายเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงไก่ด้วยอาหารจากธรรมชาติโดยใช้รำ ปลายข้าว ข้าวเปลือก หยวกกล้วย เป็นต้น เมื่อยามไก่เจ็บป่วยต้องดูแลรักษาโดยใช้ยาที่ได้จากพืชสมุนไพรต่าง ๆ ไม่ใช่ยาที่เป็นสารเคมีหรือสารสังเคราะห์ใด ๆ พื้นกรงจะใช้แบริบและขุยมะพร้าวหมั่นคอยดูแลรักษาความสะอาดเปลี่ยนพื้นให้แห้งอยู่เสมอและพื้นกรงไก่ที่กำจัดแล้วสามารถนำไปเป็นปุ๋ยสำหรับการปลูกพืชได้อีกด้วยและมีการเปิดเพลงให้ฟังเพื่อลดความเครียด สาธิตวิธีการเก็บไข่ไก่ตลอดจนให้นักท่องเที่ยวทดลองให้อาหารไก่และเก็บไข่ไก่ด้วยตนเอง

ฐานที่ 3 ฐานการเรียนรู้การเพาะปลูกพืช โดยนายน้องความรู้เกี่ยวกับการปลูกต้นมะลิ สาธิตวิธีการปลูก โดยขุดหลุมปลูก รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกแห้ง นำกิ่งพันธุ์มะลิปล้างน้ำเอาวัสดุเพาะออกให้เห็นรากสีขาว พูนโคนที่ก้นหลุมปลูก วางให้รากต้นกล้าพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์กระจายจะช่วยให้รากเดินและหาอาหารได้ดี เกลี่ยดินกลบแล้วให้น้ำแต่พอชุ่ม บรรยายวิธีการดูแลบำรุงรักษาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ โดยมะลิปลูกใหม่รดน้ำทุกวันในตอนเช้าหรือได้รับน้ำอย่างพอเพียง การปลูกต้นฤดูฝนก็ให้ได้รับน้ำจากน้ำฝน จัดการแปลงปลูกให้ระบายน้ำได้ดี เมื่อดันมะลิเจริญเติบโตดี ได้ให้น้ำวันละครั้ง หรือ 2 วัน ต่อครั้ง การใส่ปุ๋ยโดยใช้ปุ๋ยไข่จะช่วยให้ได้ดอกมะลิที่ใหญ่และมีดอกเพิ่มขึ้น ถ้าตรวจพบว่ามีเพลี้ยไฟ ตักแตน หรือหนอนเจาะดอกมะลิ ตัดกิ่งออกไปทำลายทิ้ง หรือฉีดพ่นสารสะเดาป้องกันกำจัด เมื่อปฏิบัติดูแลบำรุงรักษาได้ดี ต้นมะลิก็เจริญเติบโตสมบูรณ์ ประมาณ 6 เดือน เริ่มเก็บเกี่ยวได้ เก็บดอกมะลิเวลาเช้า แดดไม่ร้อน ดอกไม่ช้ำ

ฐานที่ 4 ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ โดยนายน้องความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยไข่หรือฮอร์โมนไข่ จะช่วยเร่งการเจริญเติบโต เร่งดอก เร่งผลได้ดี

ส่วนผสมในการทำปุ๋ยไข่หรือฮอร์โมนไข่	ไข่ไก่	5	ฟอง
	นมเปรี้ยว	1	ช้อนโต๊ะ
	น้ำตาลทรายแดง	1	ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ นำไข่ไก่ 5 ฟอง ตีให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นใส่นมเปรี้ยว 1 ช้อนโต๊ะ และน้ำตาลทรายแดง 1 ช้อนโต๊ะ คนให้ส่วนผสมทั้งหมดละลายและเข้ากันดี จากนั้นนำไปใส่ขวดปิดเขย่าให้เข้ากันอีกครั้ง และตั้งไว้ในที่ร่ม 3 วัน คลายฝาหลวมไม่ปิดแน่นเพราะกระบวนการหมักอาจทำให้เกิดแก๊ส ถ้าปิดฝาแน่นอาจทำให้ขวดระเบิดได้ เมื่อครบ 3 วัน สามารถนำไปใช้ใส่ต้นไม้ได้โดยใช้อัตราส่วน ปุ๋ยไข่ 2 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร รดผักหรือต้นไม้ทุก 7 วัน

ฐานที่ 5 ฐานการเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืชและ/หรือสัตว์ โดยนายน้องความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารจากผลผลิตที่ได้จากการทำการเกษตร โดยการสาธิตและให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำด้วยตนเอง เช่น การทำไข่เจียวชะอม การทำขนมจากไข่ไก่ เช่น สังขยาฟักทอง ทองหยิบ ทองหยอด และ การทำน้ำสมุนไพร เป็นต้น ในฐานนี้จะจัดกิจกรรมโดยประเมินจากความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ในที่นี้จะสาธิตวิธีการทำน้ำสมุนไพรอัญชัน 2 แบบ คือ ผสมมะนาวและไม่ผสมมะนาว

ส่วนผสมในการทำน้ำสมุนไพรอัญชัน	ดอกอัญชัน	10	ดอก
	น้ำตาล	½	ถ้วย
	น้ำเปล่า	1.5	ลิตร
	มะนาว	1-2	ผล

วิธีทำ คือ ล้างดอกอัญชันในน้ำเปล่าให้สะอาด ต้มหม้อต้มน้ำให้เดือด พอน้ำเดือดใส่ดอกอัญชันลงไป ต้มจนได้สีตามต้องการปิดเตา ใช้กระชอนกรองเอาแต่น้ำ ใส่น้ำตาลลงไปคนน้ำตาลให้ละลายเข้ากัน สูตรผสมมะนาว ใส่มะนาวรสชาติดตามชอบแล้วพักไว้ให้เย็น ใส่น้ำแข็งหรือแช่เย็นพร้อมดื่ม

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน

ตารางที่ 1 จำนวน ค่าเฉลี่ย และระดับของความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (n = 10)

ประเด็น	ความพึงพอใจ			ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง		
1. ความสะอาด	2 1.0	3 1.2	5 1.5	3.70	มาก
2. สภาพแวดล้อม	2 1.0	7 2.8	1 0.3	4.10	มาก
3. กิจกรรม	3 1.5	7 2.8	0 0.0	4.30	มากที่สุด
4. การให้ ความ รู้ และ คำแนะนำ	6 3	3 1.2	1 0.3	4.50	มากที่สุด
5. การอำนวยความสะดวก	7 3.5	1 0.4	2 0.6	4.50	มากที่สุด
6. เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เอาใจใส่นักท่องเที่ยว	8 4.0	2 0.8	0 0.0	4.80	มากที่สุด
7. ความปลอดภัยของสถานที่	3 1.5	5 2.0	2 0.6	4.10	มาก
8. ความปลอดภัยจากกิจกรรม	4 2.0	3 1.2	3 0.9	4.10	มาก
9. ความปลอดภัยในการเดินทาง	3 1.5	6 2.4	1 0.3	4.20	มาก
10. เส้นทางในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว	5 2.5	4 1.6	1 0.3	4.40	มากที่สุด
11. ห้องสุขาสะอาด และ เพียงพอ	4 2.0	4 1.6	2 0.6	4.20	มาก
12. สถานที่รับรองเพียงพอ	4 2.0	4 1.6	2 0.6	4.20	มาก
13. สถานที่จอดรถเพียงพอ	5 2.5	1 0.4	4 1.2	4.10	มาก
14. ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3 1.5	4 1.6	3 0.9	4.00	มาก
รวม	59 2.11	54 1.54	27 0.58	4.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเรื่องเจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเอาใจใส่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำอย่างเหมาะสม และ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้บริการเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด เส้นทางในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย คือ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย คือ 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด ความปลอดภัยในการเดินทาง ห้องสุขาสะอาดเหมาะสม เพียงพอ สถานที่รับรองเหมาะสมเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.20 อยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมมีความร่มรื่นเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัยของสถานที่ ความปลอดภัยจากอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม และสถานที่จอดรถเหมาะสมเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.10 อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีค่าเฉลี่ย คือ 4.00 อยู่ในระดับมาก น้อยที่สุด คือ ความสะอาดของสถานที่ มีค่าเฉลี่ย คือ 3.70 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การบริหารจัดการสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสานสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การสร้างฐานการเรียนรู้ทางการเกษตรให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสรุปได้ว่า ชื่อสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ “สวนเกษตรผสมผสานครุสมศรี” ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ 6 ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม ประเภทของการเกษตรเป็นการปลูกพืชผักนานาชนิด พืชผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ มีการแปรรูปทางการเกษตร ทำปุ๋ยใช้เอง ให้ความรู้เรื่องเกษตรผสมผสาน และการทำการเกษตรโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาพระนครศรีอยุธยา (2564) กล่าวว่า ฐานเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการ หมายถึง การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง สามารถบริหารจัดการได้ โดยมีเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ ชมรมแม่บ้าน และภาคีเครือข่ายภาครัฐเอกชน สนับสนุนด้านต่าง ๆ แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เช่น สถานที่ ได้แก่ พื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ องค์กรความรู้ด้านการเกษตร ได้แก่ การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การบำรุงรักษาดิน เพื่อให้พืชเจริญเติบโตงอกงามดี สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนโดยมีสินค้าแนะนำแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ น้ำสมุนไพร เช่น น้ำตะไคร้ น้ำอัญชัน และชามะลิ ไข่ไก่ ต้นมะลิ และ สินค้าอื่น ๆ ที่ชาวบ้านในชุมชนนำมาเข้าร่วมจำหน่าย สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับมาประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ และเห็นอื่นใดคือได้เรียนรู้ เข้าใจ ภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นรากฐานของไทย ได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ชนบทธรรมนิยม ประเพณี รูปแบบกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย และส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร

2. การน้อมนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาของชุมชน พบว่าชุมชนมีการน้อมนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการสร้างฐานการเรียนรู้เป็นรูปแบบการบรรยายและสาธิต จำนวน 5 ฐาน ๆ ละประมาณ 20-30 นาที ได้แก่ 1. ฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเกษตรกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2. ฐานการปลูกมะลิ 3. ฐานการเลี้ยงไก่ไข่ 4. ฐานการทำปุ๋ยใช้ 5. ฐานสาธิตการแปรรูปผลผลิต รวมเวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยจะประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อนนำเสนอกิจกรรม สอดคล้องกับ บางเดี่ยว กันทิสา และฤาเดช เกิดวิชัย (2558) ทำการศึกษาเรื่อง การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ารูปแบบการทำการเกษตรผสมผสานมีความสอดคล้องกับทฤษฎีใหม่ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อาชีพเกษตรกรรมนอกจากเป็นการเลี้ยงชีพแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้านแนวคิดในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรนั้นสอดคล้องกับแนวคิดทางเศรษฐกิจพอเพียงเช่นกัน คือ มีการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล

และภูมิคุ้มกันตนเอง ในขณะที่เดียวกันปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ ความเพียร อดทน ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศที่แปรปรวน และภัยธรรมชาติต่าง ๆ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการวิจัยยังพบว่าหากชุมชนมีความต้องการให้การดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร “สวนเกษตรผสมผสานครูสมศรี” ประสบความสำเร็จ มีความจำเป็นต้องดำเนินงานภายใต้องค์ประกอบความสำเร็จการทำการเกษตรผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วย 1) องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ แรงจูงใจในการเกษตรผสมผสานเพื่อแก้ไขปัญหารายได้ที่ไม่มั่นคง 2) องค์ประกอบทางลักษณะจิตใจและพฤติกรรมของเกษตรกร มีการมุ่งอนาคตใฝ่หาความรู้ และควบคุมตนเองในสังคมทุนนิยม ทำให้ไม่มีความคิดที่จะละทิ้งอาชีพเกษตรกร รวมถึงมีความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในการทำการเกษตรผสมผสาน 3) การสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การมีเจ้าหน้าที่พัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีความรู้ให้คำแนะนำ หน่วยราชการต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การคัดเลือกเกษตรกรที่มีความตั้งใจโดยผ่านกระบวนการที่เหมาะสม สามารถเป็นต้นแบบความสำเร็จและถ่ายทอดแรงจูงใจให้กับบุคคลอื่นในชุมชน ให้เกิดความอยากทำเกษตรแบบยั่งยืน

3. การศึกษาความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน พบว่าความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเรื่องเจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเอาใจใส่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำอย่างเหมาะสม เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้บริการเพียงพอ เส้นทาง การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด ความปลอดภัยในการเดินทาง ห้องสุขาสะอาดเหมาะสม เพียงพอ สถานที่รับรองเหมาะสมเพียงพอ สภาพแวดล้อมมีความร่มรื่นเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัยของสถานที่ ความปลอดภัยในการทำกิจกรรม และสถานที่จอดรถเหมาะสมเพียงพอ ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความสะอาดของสถานที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นิลาวัลย์ อินทคง, สุพัตรา ศรีสุวรรณ และสุรินทร์ นิยมามูร (2562) พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการจัดการ ด้านสภาพพื้นที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สรุป

1. จากผลการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังนี้
 - 1.1 จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวบ้านยังขาดการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนได้
 - 1.2 จากการประชุมกลุ่มพบว่าชาวบ้านในชุมชนเองยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่เพียงพอ
2. จากผลวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ
 - 2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนอย่างยั่งยืน
 - 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

การบริหารจัดการสร้างฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสานในครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสมุทรสงครามได้ โดยเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมเหมาะสมกับจุดเด่นของจังหวัดที่มีความหลากหลาย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ ได้แก่ ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำท่าคา ดอนหอยหลอด ป่าชายเลน และการไหว้พระตามวัดต่าง ๆ ซึ่งฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบเกษตรผสมผสานนี้จะเป็น

แหล่งท่องเที่ยวทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบกิจกรรมทางการเกษตรและการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการและเป็นฐานเรียนรู้ที่ชุมชนในท้องถิ่นเรียนรู้ร่วมกันและบริหารจัดการร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสวนเกษตรผสมผสานครูสมศรี และประชาชนในชุมชนหมู่ 6 ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ให้ความสนใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *เกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://esc.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/11/.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล: 26 กุมภาพันธ์ 2564).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). *รายงานสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศไทยปี 2542*. กรุงเทพฯ: กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.siamarchives.com>. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 เมษายน 2564).

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม. (2564). *บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสงคราม*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.samutsongkhram.go.th. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 มีนาคม 2564).

เทศบาลตำบลบางนกแขวก. (2564). *ข้อมูลสภาพทั่วไป*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bnk.go.th/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล: 28 กุมภาพันธ์ 2564).

นิลาวัลย์ อินทคง, สุพัตรา ศรีสุวรรณ และสุรินทร์ นิยมางกูร. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 83-92.

บางเดี่ยว กันทิสรา และฤาเดช เกิดวิชัย. (2558). *การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาหมู่บ้านเกษตรก้าวหน้า หมู่ที่ 14 ต.ชัยสน อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.journal.grad.ssru.ac.th/downloads/journal/7-1/14.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 มีนาคม 2564).

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2564). *วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://ssru.ac.th/about_vision-and-strategy.php#strategic. (วันที่ค้นข้อมูล: 26 กุมภาพันธ์ 2564).

วิจารณ์ พานิช. (2557). *นวัตกรรมสู่การเป็นประเทศแห่งการศึกษา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/565909>. (วันที่ค้นข้อมูล: 17 กรกฎาคม 2564).

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, จิรุฒิ เสมาคำ, วิฑูรย์ ปัญญากุล และไชยา เฟื่องอุ่น. (2555). *เกษตรกรรมทางเลือก: ความหมาย ความเป็นมา และเทคนิควิธี. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (บรรณาธิการ). หนังสือประกอบงานสมัชชาเกษตรกรรมทางเลือก ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (2564). *ฐานการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ธรรมชาติศึกษา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ay-sci.go.th/aynew/main-activities/sufficiency-economy/>. (วันที่ค้นข้อมูล: 26 กุมภาพันธ์ 2564).

สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). *การออกแบบการสอน หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีการศึกษา.

- M Sznajder, L Przezborska and F Scrimgeour. (2009). *Agritourism*. UK: MPG Book Group.
- Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”, *Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี
ในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้าง
ในเขตพื้นที่ตำบลบางช้าง อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
Factors Affecting Primary GMP Management of Bangchang
Community in Banchang Subdistrict, Ampawa District,
Samut Songkhram Province

พรรณี โรจนเบญจกุล^{1*}, ทิพย์วารินทร์ เบญจนิรัตน์¹, พงษ์ศักดิ์ เจริญงามเสมอ¹, จตุพร อุ่นประเสริฐสุข¹
และจิรวัดน์ สดสวาท¹

Phanee Rojanabenjakun^{1*}, Tipvarin Benjanirat¹, Pongsak Jareanngamsamear¹,
Jatuporn Ounprasertsuk¹ and Jirawat Sudsawat¹

¹วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม

¹College of Allied Health Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University, Samut Songkram Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: phanee.ro@ssru.ac.th

Received: February 25, 2023; Revised: June 26, 2023; Accepted: June 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร 2. สร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามมาตรฐาน Primary GMP และ 3. ศึกษาแนวทางในการยื่นปฏิบัติตามหลักวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิในการค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.15 รองลงมาคือการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 3.09 2. การสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามมาตรฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 54.54 รองลงมาคือระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.9 และ 3. แนวทางในการยื่นปฏิบัติตามหลักวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร พบว่า มีระดับความพึงพอใจ ด้านการส่งเสริมการขาย และการมีรายได้เพิ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.09 อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ GMP, วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP), ความรู้ความเข้าใจ

Abstract

This research proposed 1. to examine the factors affecting management in submitting compliance with Good Manufacturing Practices (Primary GMP); 2. to examine the standards for submitting compliance with Primary GMP; and 3. to examine the guidelines for submitting compliance with Good Manufacturing Practices (Primary GMP). Using mean, percentage, and t-test to analyze secondary data to identify factors influencing management in submitting in accordance with the principles of good manufacturing practices (Primary GMP).

The findings indicated that 1. Factors influencing the administration of submitting compliance with the principles of Good Manufacturing Practice (Primary GMP) were determined to be: The average score for advice from relevant agencies in obtaining permission to produce food in accordance with Primary GMP criteria was 3.09, with a standard deviation of 0.30, and access to information sources. Mean value was 3.15 and standard deviation was 0.46 2. It was determined, through the accumulation of knowledge and comprehension of the application process and administration for Primary GMP standards, that 54.54% of the sample group possessed a high level of knowledge and comprehension regarding the GMP standard, followed by the maximum level at 40.9%. and 3. Guidelines for submitting compliance with Good Manufacturing Practice (Primary GMP) principles. It was discovered that sales promotion policies generate additional revenue a satisfaction level with a mean of 3.09 and a standard deviation of 0.35 can be interpreted as moderate.

Keywords: Administration of GMP, Primary GMP, Cognition

บทนำ

Primary GMP เป็นมาตรฐานการผลิตขั้นต้นเป็นหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 193 พ.ศ. 2543 (กระทรวงสาธารณสุข, 2561) กล่าวถึงวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย สำหรับกลุ่มอาหารพร้อมปรุง และอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที รวมไปถึงกลุ่มอาหารทั่วไปที่ยังไม่ได้ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งปัจจุบันบังคับใช้กับอาหาร 57 ประเภท สำหรับประโยชน์ที่ผู้ประกอบการผลิตอาหารตาม Primary GMP จะได้รับคืออาหารที่ผลิตสร้างความมั่นใจในคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และสอดคล้องกับกฎหมายไทย เพื่อส่งเสริมการค้าและเปิดตลาดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เกณฑ์มาตรฐาน Primary GMP เป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดที่จำเป็นสำหรับการควบคุมเพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติตามขั้นตอนและข้อกำหนด (สุวรรณ จิตติสรสกุล, 2563)

เกณฑ์มาตรฐาน Primary GMP เป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดที่มีความจำเป็นในการควบคุมอาหารเพื่อการคุ้มครอง ผู้บริโภค ผู้บริโภคต้องได้รับความปลอดภัย ปราศจากพิษภัยอันตราย มีสารอาหารครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอตามที่ได้กำหนดไว้ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภคได้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2561) ในการควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดนั้น มีปัจจัยหลายด้านที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สังคมโลกได้พัฒนาอย่างรวดเร็วรวมทั้งการเปิดเสรีทางการค้าก่อให้เกิดกระแสบริโภคนิยม และอาจก่อให้เกิดการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน มีการใช้การตลาดเข้ามาส่งเสริมการขายมีการลด แลก แจก แถมสินค้า ส่งฉลากชิงรางวัล ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรมหลอกลวงผู้บริโภค และผู้บริโภคขาดความรู้หรือขาดความเข้าใจและไม่มีโอกาสรู้ได้ว่าอาหารใดมีความปลอดภัยต่อการบริโภค อาหารใดเป็นอาหารที่มีคุณภาพหรือมาตรฐาน ในด้านคุณภาพหรือมาตรฐานตามเกณฑ์ต้องคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ผ่านกระบวนการพิจารณาด้วยกระบวนการที่เรียกว่า การวิเคราะห์ความเสี่ยงฐานอำนาจตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และข้อตกลง/กฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศ ทั้งระดับนานาชาติและในระดับภูมิภาคซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานอาหารที่กฎหมายได้กำหนดไว้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดรวมถึงเรื่องของการใช้สารเคมีเป็นส่วนประกอบในการผลิตอาหารและคุณภาพหรือมาตรฐานของภาชนะบรรจุอาหารด้วย (กัลยาณี ดีประเสริฐวงศ์, 2552) นอกจากปัจจัยในเรื่องความปลอดภัย และคุณภาพหรือมาตรฐานอาหารแล้ว การคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์จากการบริโภคอาหารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะต้องให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค

การนำหลักเกณฑ์ที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice : GMP) หรือเกณฑ์มาตรฐาน Primary GMP ไปใช้นั้นทำให้เกิดความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค (กฤตวิญญู บวรนิรมาณ, 2554) สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคว่าจะได้รับผลผลิตที่มีคุณภาพ และปลอดภัย ซึ่งเป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดพื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม โดยโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุที่จะต้องขอมาตรฐาน GMP ต้องขอรับการตรวจประเมินสถานที่ผลิต จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีการนำหลักเกณฑ์การผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice : GMP) หรือเกณฑ์มาตรฐาน Primary GMP ไปใช้อย่างแพร่หลาย เช่น ในปี 2563 คณะกรรมการสหกรณ์ฯ เพิ่มธุรกิจการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกเพื่อจำหน่าย โดยรับซื้อผลผลิตของสมาชิกในราคาที่เป็นธรรม ที่สามารถแข่งขันได้ (สถาบันอาหารกระทรวงอุตสาหกรรม, 2561) นอกจากนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาไม่มีตลาดรับซื้อผลผลิตที่ชัดเจน โดยเริ่มกระบวนการตั้งแต่คณะกรรมการสหกรณ์ฯ ประสานงานหาช่องทางตลาดใหม่ ๆ หรือคู่ค้ารายใหม่ มีการวางแผนการผลิต และกำหนดเงื่อนไขการเพาะปลูกภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย (Good Agriculture Practice : GAP) และการควบคุมในทุกกระบวนการผลิตสินค้า เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร มีการตรวจเยี่ยมแปลงพืชของเกษตรกรสมาชิก เพื่อให้คำแนะนำในการเพาะปลูก โดยเฉพาะการใช้สารเคมีทางการเกษตร รวมถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวทั้งหมด สิ่งที่สำคัญคือ คนในชุมชนมีการฝึกอบรมหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย การทำความสะอาดผลผลิต การตัดแต่ง การคัดแยกผลผลิตตามชั้นคุณภาพที่คู่ค้ากำหนด และจำแนกผลผลิตตามลูกค้าแต่ละประเภท สุดท้ายผลผลิตจะถูกจัดส่งไปถึงลูกค้าตามวันเวลาที่นัดหมาย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวตามมาตรฐาน GMP อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวงปางหินฝน จำกัด ผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2563)

ในการดำเนินการนั้น มีข้อกำหนดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการปฏิบัติ เพื่อเป็นการประเมินตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้อง (สุวรรณ จิตติสรสกุล, 2563). และควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน ประกอบด้วย ข้อกำหนด GMP สุลักษณะทั่วไป มีอยู่ 6 ข้อกำหนด ได้แก่ 1) สถานที่ตั้งและอาคารผลิต 2) เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิต 3) การควบคุมกระบวนการผลิต 4) การสุขาภิบาล 5) การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด และ 6) บุคลากรและสุลักษณะ ในการดำเนินการนั้น การบริหารจัดการให้การผ่านการประเมินมาตรฐาน GMP เป็นสิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการตามข้อกำหนดอย่างถูกต้องเป็นกระบวนการ การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ และทำตามขั้นตอนตามกรอบ การที่จะผ่านการรับรองมาตรฐาน GMP ก็ง่ายขึ้น (ฤทัยรัตน์ หวานฉ่ำ, 2554) ในการดำเนินการนั้น ต้องมีเรื่องของการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นตามข้อกำหนด มาตรฐาน Primary GMP (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2550) การบริหารจัดการเพื่อเป็นการดำเนินการที่ยกมาตรฐานกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในชุมชนให้มีการผลิตอาหารให้ได้คุณภาพที่ดี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการบริหารจัดการระหว่างกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างที่อยู่ในชุมชนกับการยื่นขอตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีนั้นใช้เวลานาน ด้วยปัญหาหลาย ๆ อย่างที่กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างที่เป็นผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการไม่ทราบในการดำเนินการยื่นที่ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการยื่นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างต้นนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้ได้มาตรฐานในการดำเนินการด้านความปลอดภัยของอาหาร ผู้วิจัยจึงต้องศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) เป็นการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในท้องถิ่นที่ได้มาตรฐาน ทำให้การดำเนินธุรกิจทางด้านอาหาร ยา มีการเจริญเติบโตได้มากยิ่งขึ้น สามารถขยายตัวของธุรกิจ และเพื่อการแข่งขันกับกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างด้วยตนเอง ในการแข่งขันนั้นสิ่งสำคัญคือ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่รักในการดูแลสุขภาพ มาตรฐานของสินค้าที่ผลิตออกมาตามข้อตกลงของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2561) ในด้านของมาตรฐาน GMP (good manufacturing practice) ซึ่งเป็นมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ ที่ทั่วโลกให้การยอมรับ มาบังคับใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยบังคับใช้กับกลุ่มประเภทอาหาร

ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อให้การบริโภคของผู้บริโภคมีความปลอดภัย และการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อควบคุมการผลิตให้มีมาตรฐาน ลดและจัดการความเสี่ยงจากอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิต ลดความเสี่ยงจากการผลิตกันท์จากการเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานที่นำมาเป็นวัตถุดิบ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมตั้งแต่อาคารสถานที่ผลิต อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต การคัดสรรวัตถุดิบ กระบวนการผลิต บุคลากร การจัดเก็บผลิตภัณฑ์ และการขนส่งผลิตภัณฑ์จนถึงมือผู้บริโภค นอกจากนี้ ญรัฐพร อนันตศิริ (2557) ได้ให้หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารว่า เป็นเกณฑ์หรือข้อกำหนดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตและควบคุม เพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติตาม และทำให้สามารถผลิตอาหารได้อย่างปลอดภัย โดยเน้นการป้องกัน และจัดการความเสี่ยงที่จะทำให้อาหารเป็นพิษ เกิดอันตรายหรือไม่ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค โดยครอบคลุมปัจจัยทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพผลิตภัณฑ์ถึงมือผู้บริโภคอย่างมั่นใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามมาตรฐาน Primary GMP ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้าง ในเขตพื้นที่ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการยื่นปฏิบัติตามหลักวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนที่ 2 คือด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความพร้อมที่ต้องเตรียมการในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี ใช้แบบสอบถามระดับความรู้ของมาตรฐาน Primary GMP และส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทางในการยื่นปฏิบัติตามหลักวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP)

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาในการยื่นปฏิบัติตามมาตรฐาน Primary GMP ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร สอบถามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 2 ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความพร้อมที่ต้องเตรียมการในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี ใช้แบบสอบถามระดับความรู้ของมาตรฐาน Primary GMP ในรูปแบบทราบและไม่ทราบ เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP วิธีปฏิบัติ และกระบวนการ

ส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทางในการยื่นปฏิบัติตามหลักวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการขอยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) สอบถามระดับความคิดเห็น 5

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้าง ในพื้นที่ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ใช้สถานที่ผลิตอาหาร ประชากรจำนวน 50 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 44 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ ใช้สถิติ t-test ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผล ค่าสถิติสำหรับเปรียบเทียบข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การให้คะแนนและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ใช้วัดระดับเป็นข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักของ Likert Scale (Likert, 1967)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) มีค่าเฉลี่ย 3.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 รองลงมาคือ มีการให้ข้อมูลของมาตรฐาน Primary GMP มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ส่วนข้อที่เกี่ยวกับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 และส่วนในด้านของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีการตรวจสอบพื้นที่ในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ว่าจะได้หรือไม่ และการนำเสนอสินค้าที่ได้มาตรฐาน Primary GMP มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ความต้องการในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP มีค่าเฉลี่ย 2.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ของกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (n=44)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP)			
1. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	3.11	0.32	ปานกลาง
2. การให้ข้อมูลเรื่องประโยชน์ขอมาตรฐาน Primary GMP	3.45	0.51	มาก
3. มีการรณรงค์เพื่อให้มีการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP	3.00	0.00	ปานกลาง
4. มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP	2.20	0.41	น้อย
5. มีการติดตามผลการดำเนินงาน	3.70	0.46	มาก
รวม	3.09	0.34	ปานกลาง
การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร			
1. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ	3.11	0.32	ปานกลาง
2. มีการตรวจสอบพื้นที่ในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ว่าจะได้หรือไม่	3.45	0.51	มาก
3. ความต้องการในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP	2.52	0.51	น้อย
4. การนำเสนอสินค้าที่ได้มาตรฐาน Primary GMP	3.45	0.51	มาก
5. การได้รับชื่อเสียงในการผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน GMP	3.39	0.49	ปานกลาง
รวม	3.18	0.47	ปานกลาง

ส่วนที่ 2 ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความพร้อมที่ต้องเตรียมการในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี ใช้แบบสอบถามระดับความรู้ของมาตรฐาน Primary GMP ในรูปแบบทราบและไม่ทราบ เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP วิธีปฏิบัติ และกระบวนการ พบว่า ระดับความรู้ในภาพรวมของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP ด้านความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP ด้านวิธีปฏิบัติ และด้านกระบวนการ กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ร้อยละ 54.54

รองลงมาคือ ระดับความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 40.9 และระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 4.54 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP (ตอบว่าทราบ) ของความรู้ความเข้าใจในความรู้เบื้องต้นมาตรฐาน GMP (n=44)

ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด (ตอบถูก 14 - 18 ข้อ)	18	40.9
มาก (ตอบถูก 10 - 13 ข้อ)	24	54.54
ปานกลาง (ตอบถูก 6 - 9 ข้อ)	2	4.54
น้อย (ตอบถูก 2 - 4 ข้อ)	-	-
น้อยที่สุด (ตอบถูก 1 - 3 ข้อ)	-	-
รวม	44	100

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการขอขึ้นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) พบว่า ด้านความพึงพอใจในระบบมาตรฐาน GMP ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 โดยที่ด้านส่งเสริมการขายสินค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ตามด้วยด้านการมีรายได้เพิ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แนวทางการขอขึ้นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ด้านความพึงพอใจในระบบมาตรฐาน GMP

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ความพึงพอใจในระบบมาตรฐาน GMP			
ส่งเสริมการขายสินค้า	3.39	0.49	ปานกลาง
การมีรายได้เพิ่ม	2.95	0.21	ปานกลาง
รวม	3.09	0.35	ปานกลาง

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ในการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) มีการติดตามผลการดำเนินงาน มีการให้ข้อมูลเรื่องประโยชน์ของมาตรฐาน Primary GMP ซึ่งมาจากหน่วยงานต่าง ๆ และการรณรงค์เพื่อให้มีการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP เป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญ ภาตะนันท์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของสถานประกอบการผลิตเส้นขนมจีนในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) กล่าวว่า สถานที่ผลิตส่วนมากมีส่วนที่เป็นปัญหาและที่ไม่เป็นปัญหาเท่า ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารที่ดี ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐ ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับหลักเกณฑ์มาตรฐาน GMP ปัญหาไม่ได้รับการยอมรับ และความร่วมมืออย่างจริงจังจากการปฏิบัติงาน และยังคงสอดคล้องในด้านของปัญหาด้านการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ในด้านการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารนั้น มีการตรวจสอบพื้นที่ในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ว่าทำได้หรือไม่ ในความคิดเห็น จะอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานถ้ามีการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านของการเตรียมความพร้อมและงบประมาณ เพื่อให้สามารถนำเสนอสินค้าที่ได้มาตรฐานตาม Primary GMP ในการเข้าถึง

แหล่งข้อมูลข่าวสาร ไม่มีผลกับแนวโน้มในการยื่นปฏิบัติตามหลักมาตรฐาน Primary GMP ด้านการส่งเสริมการขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชยุพร อักษรกุล (2553) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการระบบ GMP ในโรงงานน้ำปลาขนาดเล็ก ที่กล่าวว่า ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เกิดจากความไม่เข้าใจ และความรูปแบบในการจัดการระบบคุณภาพของผู้ประกอบการตลอดจนพนักงาน ในเรื่องของสุขลักษณะที่ดีในการผลิต ดังนั้น ปัญหาของการบริหารจัดการที่ต้องดำเนินการคือการประชาสัมพันธ์ ที่ต้องครอบคลุมในการสร้างความรู้ความเข้าใจในความสำเร็จของการผ่านมาตรฐาน Primary GMP

ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความพร้อมที่ต้องเตรียมการในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ การปฏิบัติที่ดี ระดับความรู้ในภาพรวมของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP ด้านความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP ด้านวิธีปฏิบัติ และด้านกระบวนการ กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก ร้อยละ 54.54 แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและเข้าใจในการผลิตสินค้าสำหรับการจัด จำหน่าย มีความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP มีความรู้ความเข้าใจด้านหลักการปฏิบัติที่ดีในการผลิตและเป็น ข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขลักษณะ

ด้านแนวทางการขอขึ้นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) ด้านความพึงพอใจในระบบมาตรฐาน GMP ด้านการส่งเสริมการขาย มีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง พบว่า ด้านการ ประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐ มีการตรวจสอบพื้นที่ในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ว่าจะได้หรือไม่ ความต้องการในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP การนำเสนอสินค้าที่ได้ มาตรฐาน Primary GMP การแปรรูปสินค้าที่ได้มาตรฐาน (กรมวิชาการเกษตร, 2559) และการได้รับชื่อเสียงในการ ผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน GMP ไม่มีผลกับแนวโน้มในการขอขึ้นปฏิบัติตามหลักมาตรฐาน Primary GMP รวมถึงด้าน การมีรายได้เพิ่ม กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสินค้าที่ดี แต่ในด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านงบประมาณเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้การพัฒนาในด้านนี้ยังมีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ ลัญญณัฐ ภาตะนันท์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพของสถานประกอบการผลิตเส้นขนมจีนในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ดี ในการผลิตอาหาร (GMP) กล่าวว่า สถานที่ผลิตส่วนมากมีส่วนที่เป็นปัญหาและที่ไม่เป็นปัญหาเท่า ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารที่ดี ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐ

สรุป

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการ ผลิตอาหาร (Primary GMP) จากการวิจัย พบข้อสรุปว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยื่น ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ มีการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการให้ข้อมูลของมาตรฐาน Primary GMP ส่วนข้อที่เกี่ยวกับการมีค่าเฉลี่ยในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด และส่วนในด้านของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร พบว่า มีการตรวจสอบพื้นที่ในการขออนุญาตผลิต อาหารตามเกณฑ์ Primary GMP ว่าจะได้หรือไม่ และการนำเสนอสินค้าที่ได้มาตรฐาน Primary GMP มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ความต้องการในการขออนุญาตผลิตอาหารตามเกณฑ์ Primary GMP

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และความพร้อมที่ต้องเตรียมการในการปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี ใช้แบบสอบถามระดับความรู้ของมาตรฐาน Primary GMP ในรูปแบบทราบและ ไม่ทราบ เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP วิธีปฏิบัติ และกระบวนการ จากการวิจัย พบข้อสรุปว่า ระดับความรู้ในภาพรวมของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน GMP ด้านความรู้เรื่องมาตรฐาน Primary GMP ด้านวิธี ปฏิบัติ และด้านกระบวนการ กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความรู้ความเข้าใจ ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มีข้อมูลข่าวสารที่ได้มีการดำเนินการแจ้งข่าวหรือแหล่งที่ติดตามข้อมูลได้ ทำให้ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการขอยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) พบว่า ด้านความพึงพอใจในระบบมาตรฐาน GMP ภาพรวมมีในระดับปานกลาง โดยที่ด้านส่งเสริมการขายสินค้ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามด้วยด้านการมีรายได้เพิ่ม ในการศึกษาแนวทางการขอยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) สรุปได้ว่า ในด้านการส่งเสริมการขาย และการมีรายได้เพิ่มนั้น กลุ่มตัวอย่าง ยังไม่เห็นผลที่เป็นไปได้ เนื่องจากยังไม่ได้ดำเนินการ ผลที่ออกมาจึงอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตขั้นต้น (Primary GMP) นั้น เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้ชุมชนในการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีมาตรฐาน และองค์ความรู้ในการรองรับในการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคซึ่งเป็นหลักใหญ่ และได้สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนในการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน GMP ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ สิ่งที่ได้ดำเนินการเพิ่มเติมคือ วิธีการสร้างรายได้จากการขายออนไลน์ สามารถทำให้ท้องถิ่นสามารถทำการตลาดออนไลน์ได้ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการในการยื่นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Primary GMP) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาศักยภาพของชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานตามหลักตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตขั้นต้น (Primary GMP) ขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์บางช้างในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2559). รายชื่อโรงงานแปรรูปที่ผ่านการรับรองระบบ GMP จากกรมวิชาการเกษตร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.doa.go.th/psco>. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ธันวาคม 2563).
- กระทรวงสาธารณสุข. (2561). หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย 55. (Primary GMP). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 15 ธันวาคม 2563).
- กฤตวิญญู บวรนิรมาน. (2554). มาตรฐาน GMP และ HACCP คืออะไร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://oknation.nationtv.tv/blog/kritwat/2011/11/25/entry-2>. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ธันวาคม 2563).
- กัลยาณี ดีประเสริฐวงศ์. (2552). GMP กฎหมาย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://food.fda.moph.go.th/data/document/2554/GMP4-2_LAW_Information.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ธันวาคม 2562).
- ชญพร อักษรกุล. (2553). การศึกษาปัญหาการจัดทำระบบ GMP ในโรงงานน้ำปลาขนาดเล็ก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.proceedings>. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 มิถุนายน 2563).
- ณัฐจิพร อนันตศิริ. (2557). การวางระบบ GMP ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://library.dip.go.th/multim4/CD>. (วันที่ค้นข้อมูล: 10 ธันวาคม 2563).
- ฤทัยรัตน์ หวานฉ่ำ. (2554). ความรู้เบื้องต้นและประโยชน์ของ GMP ต่อการพัฒนาระบบการผลิตอาหาร และขั้นตอนการจัดระบบตาม GMP. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://taxclinic.mof.go.th/pdf/4355CE32_E2AC_B968_094F_5649DD3B9CC1.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 12 ธันวาคม 2563).

- ลัญญณ์ฐ ภาตะนันท์. (2551). การศึกษาศักยภาพของสถานประกอบการผลิตเส้นขนมจีนในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ดีในการผลิตอาหาร(GMP) (กรณีศึกษาภาคเหนือ). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/it/0916/title-biography.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล: 17 ธันวาคม 2563).
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง. (2563). ปางหินผนชุมชนต้นแบบการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มาตรฐาน GMP. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.hrdi.or.th/Articles/Detail/93>. (วันที่ค้นข้อมูล: 20 ตุลาคม 2563).
- สถาบันอาหารกระทรวงอุตสาหกรรม. (2561). หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร ะวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice : GMP). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [http:// foodsafety/upload/qs/pdf/GMP_2.pdf](http://foodsafety/upload/qs/pdf/GMP_2.pdf). (วันที่ค้นข้อมูล: 10 ธันวาคม 2563).
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2561). รายงานสถานที่ผลิตยาแผนปัจจุบัน ที่ได้มาตรฐานวิธีการที่ดีในการผลิต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.fda.moph.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ธันวาคม 2563).
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2561). รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไตรมาสที่ 2/2561 และแนวโน้มไตรมาสที่ 3/2561. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ryt9.com/s/oie/2884941>
- สุวรรณา จิตติสรสกุล. (2563). การประยุกต์ใช้การประเมินตนเองสำหรับจีเอ็มพี殊ลักษณะขั้นพื้นฐาน (Primary GMP) เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน: กรณีศึกษาผักและผลไม้อบแห้งที่ใช้ระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบเรือนกระจก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://thesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3409/1/61403304.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ธันวาคม 2563).
- Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”, *Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

จริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นเพื่อรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ จึงได้กำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้พิมพ์

1. บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์นั้นต้องเป็นบทความใหม่ และต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้พิมพ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคนต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการทำผลงานทางวิชาการนั้นจริง
3. ผู้พิมพ์ต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในบทความของตน โดยต้องจัดทำรายการอ้างอิงในท้ายของบทความ และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
4. บทความต้องมีรูปแบบตามที่วารสารกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์และรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ
5. ผู้พิมพ์ต้องไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารราชภัฏเพชรบูรณ์แล้ว
6. บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในมนุษย์หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้พิมพ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยให้แนบหลักฐานการรับรองมาพร้อมกับบทความที่ส่งให้กับกองบรรณาธิการ (ถ้ามี)

บทบาทหน้าที่ของกองบรรณาธิการ

1. พิจารณาและตรวจสอบบทความที่รับมาเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับขอบเขต ความชัดเจน ความทันสมัย และเป้าหมายของวารสาร
2. ไม่รับการตีพิมพ์บทความที่เคยได้รับการตีพิมพ์จากที่อื่น ๆ มาแล้วโดยเด็ดขาด
3. ใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความเป็นหลัก โดยปราศจากอคติที่มีต่อผู้พิมพ์และบทความที่พิจารณา
4. ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
5. ไม่ปิดกั้น ไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบทความและผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความและผู้พิมพ์
6. ปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. การประเมินบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก การพิจารณาบทความอยู่ภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์
2. การประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
3. การประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความตรวจสอบพบว่าบทความที่ประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงาน
ผู้อื่น ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผย
ข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

หลักเกณฑ์และรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

1. การส่งบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ ต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ จึงจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร ผู้นิพนธ์ต้องส่งไฟล์ต้นฉบับเป็นไฟล์ pdf. และ Microsoft Word ในระบบ ThaiJo (<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jpcru/index>)
2. กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบบทความที่ได้รับว่าอยู่ในขอบเขตของวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพและประโยชน์ทางวิชาการทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในเบื้องต้น และจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้นิพนธ์ทราบภายใน 15 วัน
3. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์การส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) พิจารณาตามที่เห็นสมควร และทำการแก้ไขก่อนตีพิมพ์

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ

1. บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่จะลงตีพิมพ์เป็นผลงานการค้นคว้าวิจัยอย่างเป็นระบบ และมีประโยชน์ต่อการศึกษาหรือการนำไปใช้ประโยชน์
2. บทความวิจัยหรือบทความวิชาการต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
3. บทความวิจัยหรือบทความวิชาการต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น
4. บทความวิจัยหรือบทความวิชาการต้องไม่ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่นหรือจากบทความอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือปราศจากการอ้างอิงที่ถูกต้อง
5. ผู้นิพนธ์ต้องเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบที่กำหนดอย่างเคร่งครัด มิเช่นนั้นทางวารสารจะไม่รับตีพิมพ์
6. ผู้นิพนธ์ต้องแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ภายในเวลาที่กำหนด

รูปแบบการเตรียมต้นฉบับ

1. จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word for Windows
2. ต้นฉบับบทความทั้งฉบับต้องใช้แบบอักษร TH SarabunPSK
3. ต้นฉบับต้องมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ในฉบับ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียวด้วยกระดาษ A4 จำนวน ระหว่าง 10 – 15 หน้า
4. การตั้งค่าหน้ากระดาษ
 - ระยะขอบ บน และ ซ้าย ขนาด 1.5 นิ้ว หรือ 3.81 เซนติเมตร
 - ระยะขอบ ล่าง และ ขวา ขนาด 1 นิ้ว หรือ 2.54 เซนติเมตร
5. การใส่หมายเลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ
6. บทคัดย่อ กับ Abstract ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ

รายละเอียดการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัยต้องมีหัวข้อตามลำดับ ต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (ใช้ตัวอักษรขนาด 20 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ชื่อ-นามสกุลผู้พิมพ์และคณะ (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ระบุรายละเอียดเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องระบุค่านำหน้านาม และระบุผู้พิมพ์ประสานงาน (Corresponding author) โดยใส่ “*” ไว้หลังตัวเลข กรณีที่มีผู้แต่งเกิน 1 คน

****ตัวอย่างเช่น****

ธรรม์ชาติ วันแต่ง^{1*} และกฤษติญา มุลศรี²

Tannachart Wantang^{1*} and Kristiya Moonsri²

3. ที่อยู่ของผู้พิมพ์ (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) โดยระบุสังกัดและสถานที่ติดต่อโดยละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

****ตัวอย่างเช่น****

^{1*}สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและการจัดการ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

²สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

^{1*}Department of Production Engineering and Management, Faculty of Agricultural Technology and Industrial Technology, Phetchabun Rajabhat University, Muang, Phetchabun, 67000, Thailand

²Department of Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Muang, Phetchabun, 67000, Thailand

4. อีเมล (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ให้ระบุเฉพาะผู้พิมพ์ประสานงาน (Corresponding author) เท่านั้น

****ตัวอย่างเช่น****

*Corresponding author E-mail: tannachart@gmail.com

5. บทคัดย่อ และ Abstract (ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) ต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย (กลุ่มตัวอย่างที่ใช้, เครื่องมือที่ใช้, สถิติที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ) และผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ โดยสรุปผลการวิจัยที่กระชับ ชัดเจน และองค์ความรู้ใหม่ที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาอย่างต่อเนื่องกัน ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ

6. คำสำคัญ และ Keywords (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) ระบุไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษตามลำดับ จำนวน 3 – 5 คำ

****ตัวอย่างเช่น****

คำสำคัญ: ธุรกิจ ครอบครัว การจัดการความรู้

Keywords: Business, Family, Knowledge Management

} ระยะห่างของคำ 2 เคาะ

7. เนื้อหาในบทความ (หัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ) ซึ่งประกอบด้วย

7.1 บทนำ แสดงที่มาและความสำคัญของปัญหา เหตุผลที่ศึกษา หัวข้อวิจัยนี้มีความสำคัญมีคุณค่าแก่การศึกษา มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย หรือเกี่ยวข้องกับตัวแปรของการวิจัย เพื่อกล่าวถึงปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

7.2 วัตถุประสงค์ เป็นการบอกเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการค้นคว้าหาข้อเท็จจริง

7.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบไปด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือวิจัย ขอบเขตการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ โดยควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม

7.4 ผลการวิจัย บรรยายผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ครบทุกข้ออย่างกระชับ สามารถนำเสนอรูปภาพประกอบ หรือตาราง (ถ้ามี)

7.5 อภิปรายผล กล่าวเน้นถึงการค้นพบที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ สมมติฐานของงานวิจัยและอาจเชื่อมโยงผลการวิจัยอื่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยที่เคยมีผู้ค้นคว้าไว้ก่อน

7.6 สรุป สรุปภาพรวมของงานวิจัยอย่างกระชับ ชัดเจน และอาจมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคตและแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์

7.7 องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น เขียนสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นและผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

7.8 กิตติกรรมประกาศ กล่าวขอบคุณ บุคคล หน่วยงาน ที่ให้ความช่วยเหลือพอสังเขป ตลอดจนแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุน

7.9 เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ อ้างอิงตามแบบ APA 6th Edition เพื่อความสะดวกในการติดตามเอกสารที่ผู้แต่งได้อ้างอิงไว้ และการอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

รายละเอียดการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ:

มีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็น และนำเสนอตามหลักวิชาการ มีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้นิพนธ์บทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน

บทความวิชาการต้องมีหัวข้อตามลำดับ ต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (ใช้ตัวอักษรขนาด 20 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ชื่อ-นามสกุลผู้นิพนธ์และคณะ (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ระบุรายละเอียดเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องระบุค่านำหน้านาม และระบุผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author) โดยใส่ “*” ไว้หลังตัวเลข กรณีที่มีผู้แต่งเกิน 1 คน

****ตัวอย่างเช่น****

ธรรมณชาติ วันแต่ง^{1*} และกฤษติญา มุลศรี²

Tannachart Wantang^{1*} and Kristiya Moonsri²

3. ที่อยู่ของผู้นิพนธ์ (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) โดยระบุสังกัดและสถานที่ติดต่อโดยละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

****ตัวอย่างเช่น****

^{1*}สาขาวิชาวิศวกรรมการผลิตและการจัดการ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

²สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

^{1*}Department of Production Engineering and Management, Faculty of Agricultural Technology and Industrial Technology, Phetchabun Rajabhat University, Muang, Phetchabun, 67000, Thailand

²Department of Business Administration, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University, Muang, Phetchabun, 67000, Thailand

4. อีเมล (ใช้ตัวอักษรขนาด 12 ตัวปกติ จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) ให้ระบุเฉพาะผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author) เท่านั้น

****ตัวอย่างเช่น****

*Corresponding author E-mail: tannachart@gmail.com

5. บทคัดย่อ และ Abstract (ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สรุปสาระสำคัญของบทความอย่างครบถ้วน และควรมีความยาวไม่เกิน 250 คำ

6. คำสำคัญ และ Keywords (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) ระบุไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษตามลำดับ จำนวน 3 – 5 คำ

****ตัวอย่างเช่น****

คำสำคัญ: ธุรกิจ ครอบครัว การจัดการความรู้

Keywords: Business, Family, Knowledge Management

} ระยะห่างของคำ 2 เคาะ

7. บทนำ (หัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ) ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล (Rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนบทความว่า ในการเขียนบทความในครั้งนี้ต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องอะไรบ้าง กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน คำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้นิพนธ์เห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

8. เนื้อหา (Contents) (หัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ) นำเสนอเรื่องที่น่าสนใจในวงวิชาการและ/หรือในสังคม มีการวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหา ตามสาขาที่ตนถนัดและชำนาญ การจัดลำดับเนื้อหาสาระควรมีการจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น และมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย และการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ต้องเป็นไปอย่างมีหลักการ ทฤษฎี หรือมีหลักฐานอ้างอิงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ความเป็นเหตุเป็นผลที่น่าเชื่อถือ มีการอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและมุมมองของผู้เขียน

9. สรุปผล (Conclusions) (หัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ) บทความทางวิชาการที่ดีควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง (หัวข้อใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ) สำหรับเนื้อความ (ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ) การอ้างอิงต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ อ้างอิงตามแบบ APA 6th Edition เพื่อความสะดวกในการติดตามเอกสารที่ผู้แต่งได้อ้างอิงไว้ และการอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เรียงลำดับชื่อผู้แต่งจาก ก – ฮ ตามลำดับ (กรณีเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย) แล้วตามด้วยชื่อสกุล ผู้แต่งจาก A – Z (กรณีเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ)

หนังสือภาษาไทย	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ครั้งที่พิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป).// ////////// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). <i>สยามอารยณัฐศตวรรษที่ 25</i> . กรุงเทพฯ: ชัดเชส มีเดีย.
ผู้แต่ง 2 คน	สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเดิม. (2547). “การสอนแบบ <i>Research-Based Learning</i> ” ในแบบแผนและเครื่องมือวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป	แคทรียา สุจิจิตรจุล, พงษ์เพชร อ่อนม่วง และนุชนาฏ สัตยาภิ. (2558). <i>ระบบตรวจสอบประจักษ์นัยระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์</i> . นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
หนังสือแปล	เคน โมกิ. (2561). <i>อิกิไก ความหมายของการมีชีวิตอยู่</i> . แปลจาก <i>The Little Book of Ikigai</i> . แปลโดย วุฒิชัย ฤทธิเดชประกรกิจ. กรุงเทพฯ: Move Publishing.
หนังสือภาษาอังกฤษ	
รูปแบบ	ชื่อสกุล/อักษรย่อชื่อต้น/อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี).// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// ////////// ครั้งที่พิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป).// เมืองที่พิมพ์: ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.
	Goleman, D. (2000). <i>Working with Emotional Intelligence</i> . New York: Bantam Books.
วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปี./วัน/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่ม (ฉบับที่), เลขหน้า.
	กรรณิกา เรืองเดช ขาวสวนศรีเจริญ และไพบุลย์ ขาวสวนศรีเจริญ. (2559, มกราคม-มิถุนายน). ทศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการป้องกันภาวะเมตาบอลิกซินโดรมของนักศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง. <i>วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร</i> , 20(1), 36-38.
งานประชุมวิชาการ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปี./วัน/เดือน).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อผู้จัดประชุม/(หน้าที่).// ////////// หัวข้อการประชุม:-รายละเอียดเกี่ยวกับการประชุม. สถานที่จัดประชุม.
	ศรีเสด็จ กองแกน. (2561, 23 มีนาคม). คุณภาพชีวิตของข้าราชการครูหลังเกษียณอายุราชการในเขตอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, <i>Thailand 4.0 นวัตกรรมและการวิจัยเพื่อการพัฒนอย่างยั่งยืน: การประชุมวิชาการระดับชาติ พิบูลสงครามวิจัย ครั้งที่ 4 ประจำปี พ.ศ.2561</i> (น. 458-465). พิษณุโลก.

วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือปริญญาคุณวุฒิ.// // // // // บัณฑิต).// ชื่อมหาวิทยาลัย, /ชื่อคณะ, /ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา.
	ภักพร กอบพิงตน. (2540). การประเมินคุณภาพการพยาบาลผู้คลอดปกติในโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล.
รายงานการวิจัย	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่องานวิจัย (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์.
	นุชจรี สิงห์พันธ์. (2563). การพัฒนาคุณภาพแก่นตะวัน เพื่อสุขภาพในจังหวัดเพชรบูรณ์ (รายงานผลการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
บทความจากหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อบรรณาธิการ/ (บรรณาธิการ) (ถ้ามี).// // // // // ชื่อหนังสือ.// (หน้า/เลขหน้า).// เมือง: /ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.
	สมจิต หนูเจริญกุล และประคอง อินทรสมบัติ. (2536). การประเมินผลการพยาบาลใน มยุรา กาญจนางกูร (บรรณาธิการ). เอกสารการสอนชุดวิชาอนามัยและกระบวนการพยาบาล หน่วยที่ 8 – 15. (น. 749 – 781). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
คอลัมน์จากวารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน.// (ปี, /วัน/เดือน).// ชื่อคอลัมน์: /ชื่อเรื่องในคอลัมน์.// ชื่อวารสาร, /ปีที่หรือ// // // // // เล่มที่ (ฉบับที่), /เลขหน้า.
	วิทยา นาควัชระ. (2544, 26 ตุลาคม). คู่กันเรื่องของชีวิต: ประโยชน์ของการท่องเที่ยว. สกุลไทย, 40(2047), 191 – 192.
คอลัมน์จากหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปี, /วัน/เดือน).// ชื่อคอลัมน์: /ชื่อเรื่องในคอลัมน์.// ชื่อหนังสือ, // // // // // หน้า/เลขหน้า.
	นิติภูมิ เนาวรัตน์. (2546, 5 มิถุนายน). เปิดฟ้าส่องโลก : ตัวอย่างการอยู่ร่วมกัน : อียู. ไทยรัฐ, น. 2.
โสตทัศนวัสดุ	
รูปแบบ	ชื่อผู้จัดทำ, /หน้าที่ที่รับผิดชอบ.// (ปีที่จัดทำ).// ชื่อเรื่อง.// [ลักษณะของโสตทัศนวัสดุ].//
	สายหยุด นิยมวิภาต, ผู้บรรยาย. (2537). ประเด็นปัญหาการวิจัยทางการแพทย์คลินิก. [เทปโทรทัศน์]. ขอนแก่น : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ฐานข้อมูล ซีดี-รอม)	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์/ผลิต, /วัน/เดือน).// ชื่อเรื่อง.// [ประเภทของสื่อ].// // // // // รายละเอียดทางการพิมพ์ (ถ้ามี).// สารระสังเขปจาก: /แหล่งสารสนเทศ.
	นพรัตน์ เพชรพงษ์. (2545). จำนวนวันนอนโรงพยาบาลของผู้ป่วยโรงพยาบาลพิจิตร. [ซีดี – รอม]. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการพยาบาลบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สารระสังเขปจาก: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยแผ่นที่ 3.

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (ฐานข้อมูลออนไลน์)	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์/ผลิต, วัน/เดือน).// ชื่อเรื่อง.// [ประเภทของสื่อ].// รายละเอียด /////////ทางการพิมพ์(ถ้ามี).// เข้าถึงได้จาก: /แหล่งสารสนเทศ.// ///////// (วันที่ค้นข้อมูล: วัน/เดือน/ปี).
	พณณา ตั้งวรรณวิทย์. (2556). การพัฒนารูปแบบสร้างความรู้เสริมศักยภาพสุขภาพ พอเพียงในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www.tnrr.in.th/2557/?page=result_search&record_id=256367 . (วันที่ค้นข้อมูล: 11 พฤศจิกายน 2557).
	Monchai Tiantong and Panana Tangwannawit. (2556). <i>Development of and Effective Computer-Based Classroom Participatory Action Research System</i> . [Online]. Available from: https://research.pcru.ac.th/rdb/published/index . (accessed: 11 November 2014).

การเขียนอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา

1. (ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง
 เช่น (ธรรม์ณชาติ วันแต่ง, 2565, น. 111-115)
 (Luciano and Gunnar, 2022, pp. 111-115)
 (Haidar, 2022, p. 111)
 กรณีไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน
 เช่น (ธรรม์ณชาติ วันแต่ง, 2565)
2. ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก
 เช่น ธรรม์ณชาติ วันแต่ง (2565, น. 125) ได้ศึกษาถึง.....
 Tannachart Wantang (2022, p. 125) studied.....
 กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์โดยลงปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น
 เช่น ธรรม์ณชาติ วันแต่ง (2565)
3. ปีที่พิมพ์ ผู้แต่ง (เลขหน้า) กรณีมีการระบุปีที่พิมพ์และผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ให้ระบุเฉพาะเลขหน้าที่อ้างอิงไว้ในวงเล็บเท่านั้น
 เช่น ในปี 2565 ธรรม์ณชาติ วันแต่ง ได้ให้ความหมายว่า “การออกแบบและสร้างเครื่องคัดแยกขนาดละมุดแบบเพลลาหมุนวงคู่.....” (น. 12)
 In 2022, According to Maximus and Ethan, “the implementation of the Balanced.....” (p. 7)

หมายเหตุ **กรณีที่มีผู้แต่ง 2 คน**
 เช่น ธรรม์ณชาติ วันแต่ง และกฤษฎิญา มูลศรี (2565)
 (ธรรม์ณชาติ วันแต่ง และกฤษฎิญา มูลศรี, 2565, น. 15)
 Luciano and Gunnar (2022)
 (Luciano and Gunnar, 2022, p. 82)

กรณีที่มีผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป
 เช่น ธรรม์ณชาติ วันแต่ง และคณะ (2565)
 (ธรรม์ณชาติ วันแต่ง และคณะ, 2565)
 (Luciano et al., 2022)
 Luciano et al. (2022)

ราชภัฏเพชรบูรณ์

Phetchabun Rajabhat Journal

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000
โทร. 056-717141 โทรสาร. 056-717141 E-mail : research_pcru@hotmail.com